

Записки з ономастики

Збірник наукових праць

Випуск 26

Opera in onomastica

Fascicullum XXVI

*ЧЛЕН-КОРЕСПОНДЕНТ НАН УКРАЇНИ
КАРПЕНКО ЮРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ
(29.09.1929–10.12.2009)*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Universitas nationalis Odessae

Записки з ономастики

Збірник наукових праць

Випуск 26

Opera in onomastica

Fascicillum XXVI

Засновано у 1999 р.

Одеса
«Астропринт»
2023

УДК 801.311/.313(066)

Засновник: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Видання засновано доктором філологічних наук, професором, членом-кореспондентом НАН України **Юрієм Олександровичем Карпенком** у 1999 році

Редакційна колегія:

д-р філол. наук **О. Ю. Карпенко** (відп. редактор)
д-р філол. наук **Т. Ю. Ковалевська** (заст. відп. редактора)
д-р філол. наук **В. Ю. Неклесова** (відп. секретар)
канд. філол. наук **Г. В. Ткаченко** (відп. секретар)
д-р філол. наук **Н. О. Бігунова**
д-р філол. наук **С. О. Вербич**
д-р філол. наук **О. А. Войцева**
д-р пед. наук **Н. Ю. Голубенко**
д-р філол. наук **Т. І. Домброван**
д-р філол. наук **І. М. Колгасва**
д-р філол. наук **Н. С. Колесник**
д-р філол. наук **Н. В. Кондратенко**
д-р філол. наук **Т. М. Корольова**
д-р філол. наук **Н. О. Кравченко**
канд. філол. наук **Т. І. Крупеньова**
д-р філол. наук **З. О. Купчинська**
канд. філол. наук **О. А. Лимаренко**
д-р філол. наук **Г. П. Лукаш**
д-р філол. наук **О. П. Матузкова**
д-р філол. наук **І. Б. Морозова**
д-р філол. наук **С. М. Пахомова**
д-р філол. наук **Н. В. Петлюченко**
д-р філол. наук **Є. М. Степанов**
д-р філол. наук **М. М. Торчинський**
prof. **Gabrielle Le Tallec-Lloret**
prof. **Gergana Petkova**
prof. **Mariana Parzulova**

УДК 811.111'373.21(477.74)

DOI 10.18524/2410–3373.2023.26.295006

Святослав ВЕРБИЧ*Інститут української мови НАН
України, м. Київ, Україна***Sviatoslav VERBYCH***Ukrainian Language Institute
of the National Academy of Sciences
of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

**ТИРА — БІЛГОРОД —
АСПРОКАСТРО...:
ЕТНІЧНА ІСТОРІЯ
РЕГІОНУ, ВІДОБРАЖЕНА
У ВАРІАНТНИХ НАЗВАХ
МІСТА**

**TIRA — BILGOROD —
ASPROKASTRO...: ETHNIC
HISTORY OF THE REGION,
REFLECTED IN VARIANT
CITY NAMES**

ABSTRACT

Introduction. The article offers a historical-linguistic analysis of all known historical variants of the modern *oikonym* *Belgorod-Dniestrovskiyi* of the Odesa region: *Tira*, *Belgorod*, *Aspron*, *Akja Kermen*, *Asprokastro*, *Chetatya Albe*, *Moncastro*, *Mavrocastro*, *Albi Kastri*, *Akkerman*. The connection of each name with the corresponding period of the ethnic history of this region is traced — ancient Greek, East Slavic (ancient Ukrainian), Turkic (Tatar), modern Greek, Moldavian (East Romansh), Venetian-Genoese, Turkish, Russian.

Purpose. The author carried out a structural-semantic and etymological analysis of the creative bases of the historical variants of the modern *oikonym* *Belgorod-Dniestrovskiyi* of Odesa region: *Tira*, *Belgorod*, *Aspron*, *Akdja Kermen*, *Asprokastro*, *Chetatya Albe*, *Moncastro*, *Maocastro*, *Mavrocastro*, *Albi Kastri*, *Akkerman*. And also traced the connection of the internal form of the specified names with the corresponding stages of the ethnic history of the studied region.

Object of study. Historical variants of the modern *oikonym* *Bilhorod-Dniestrovskiyi*: *Tyra* (*Tyra*), *Вѣлѣгородъ*, *Aspron* (*Ἀσπρον*), *Akja Kermen*, *Asprokastro*, *Chetatya Albe*, *Moncastro* (*Monchastro*), *Maocastro* (*Maocastro*), *Mavrocastro* (*Maurocastri*), *Albi Castri* (*Albi Castri*), *Akkerman* (*Акѣ-Кермень*, *Akierman*).

Research methods. Methods of analysis of historical variants of the *oikonym* *Bilhorod-Dniestrovskiyi*: the descriptive method: the word-forming structure of the given variants is described; the comparative-historical method, by means of which the creative bases of the specified names within the related Indo-European languages are characterized; the comparative method: a systematic comparison of genetically Indo-European names (Greek, Latin, Eastern Romansh, Slavic) with their geneti-

cally Turkic (Tatar and Turkish) counterparts; the method of etymological analysis: the etymons of the corresponding oikonymous variants are determined.

Research results. The connection between the oldest name of Bilhorod-Dnistrovskiy — *Tira* and the corresponding archaic name Dniester has been established. The author assumes its evolution from the Pre-Iranian (Indo-Aryan) form *tīvrā*, and substantiates (with the involvement of a wide range of related names) the Proto-Slavic archaic of the ancient Ukrainian name Bilhorod' Більгородъ. Therefore, most of the other variants were formed as corresponding semantic loans (Tatar, Modern Greek, Moldavian (Eastern Romansh), Turkish) of the ancient Slavic name Більгородъ.

Conclusions. The historical-linguistic analysis of the historical variant names of the modern oikonym Bilhorod-Dnistrovskiy — *Tira*, Більгородъ, *Aspron*, *Akja Kermen*, *Asprokastro*, *Chetatya Albe*, *Moncastro*, *Maokastro*, *Mavrocastro*, *Albi Castri*, *Akkerman* — proves the connection between the linguistic history of the analyzed variant names and the corresponding ethnic history of the studied region.

Keywords: *hydronym, etymology, oikonym, oikonym variants, semantic loan.*

ВСТУП

На топонімній карті України сучасний ойконім *Білгород-Дністровський* посідає особливе місце як назва міста, яке завдяки своєму вдалому розташуванню — на березі Дністровського лиману Чорного моря — й соціально-політичній ролі в суспільно-політичному житті Північного Надчорномор'я античних і середньовічних часів — давньогрецьке місто-держава, опорний пункт Римської імперії, південний форпост давньоукраїнських племен тиверців і уличів Раннього Середньовіччя, важливий центр міжнародної торгівлі Пізнього Середньовіччя, турецька фортеця — вписало надзвичайно цікаву сторінку в етнічну й політичну історію цього краю різних часів. Одним із її джерел є численні варіантні назви цього міста, зафіксовані в різноманітних текстах. Спеціальне дослідження цих онімів дає змогу з'ясувати важливу мовно-історичну інформацію, що тісно пов'язана з відповідною етнічною картиною в зазначеному регіоні окреслених періодів.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Здійснити структурно-семантичний та етимологічний аналіз твірних основ історичних варіантів сучасного ойконіма *Білгород-Дністровський*: *Tira*, Більгородъ, *Aspron*, *Akджа Кермен*, *Asпрокастро*, *Четатя Албе*, *Монкастро*, *Маокастро*, *Маврокастро*, *Албі Кастрі*, *Ак-*

керман. Простежити зв'язок внутрішньої форми вказаних назв із відповідними етапами етнічної історії досліджуваного регіону.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Історичні варіанти сучасного ойконіма *Білгород-Дністровський*: *Tira* (*Tyra*), *Бълъгородъ*, *Аспрон* (*Ἀσπρον*), *Акджа Кермен*, *Аспрокастро*, *Четатя Албе*, *Монкастро* (*Monchastro*), *Маокастро* (*Maocastro*), *Маврокастро* (*Maurocastrī*), *Албі Кастри* (*Albi Castrī*), *Аккерман* (*Акъ-Керменъ*, *Akierman*).

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для аналізу зазначених історичних варіантів ойконіма *Білгород-Дністровський* застосовано описовий метод (описано словотвірну структуру наведених варіантів); порівняльно-історичний метод, за допомогою якого схарактеризовано твірні основи вказаних назв у межах споріднених індоєвропейських мов; зіставний метод (здійснено системне порівняння генетично індоєвропейських назв (грецьких, латинських, східнороманських, слов'янських) із їхніми генетично тюркськими (татарськими і турецькими) відповідниками); прийом етимологічного аналізу (визначено етимони відповідних ойконімних варіантів).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Згідно з доступними джерелами, у доісторичні часи на території сучасного *Білгорода-Дністровського* було давньогрецьке місто-держава *Tira*. Принагідно нагадаємо, що освоєння давніми греками морського узбережжя між Дністром і Тилігулом тривало впродовж VI–V ст. до н. е. (Редина, 2013: 571). Із праці античного географа Псевдо-Скимна дізнаємося, що «річка *Tira* глибока... На ній розташоване однойменне місто *Tira*, засноване мілетянами» (Самойлова, 2013: 453): VI ст. до н. е. — давньогрецька колонія *Tira* (Кушнір, 1992: 98–99), IV ст. до н. е. — *TYRA*, *Tyra* (Самойлова, 2013: 453). Отже, місто *Tiru* заснували вихідці з давньогрецького Мілету, одного з повідних полісів Іонії — області в центральній частині західного узбережжя Малої Азії.

Дослідники вважають, що ойконім *Tira* вторинний до гідроніма *Tiras* (гр. *Τύρασ*) — Дністер (Стрижак, 1988: 142). В основі назви *Turas* (*Τύρησ* — V ст. до н. е.; *Τύρασ* — I ст. до н. е. — II ст. н. е.; СГУ: 173–174) етимологи вбачають іранський апелятив *tūras* 'швидкий, прудкий' (Фасмер, I: 519), що вказував на характер течії цієї річки. Це означає, що назва *Tiras* постала в іранський період історії Пів-

нічного Надчорномор'я. В історичних джерелах Дністер позначали також і назвою *Tipa* (Стрижак, 1969: 52; Самойлова, 2013: 453). Цілком імовірно, що *Tipa* — це доіранська, арійська, назва Дністра. На таке припущення наштовхує порівняння гідроніма *Tipa* з д.-інд. *tīvrā* 'гострий, загострений', 'суворий', 'запальний', 'сильний', 'поганий' (Кочергіна, 1987: 244), 'швидкий, різкий' (Шапошников, 2012: 374), індо-іран. *tīvrás* 'т. с.' (Фасмер, IV: 55), пор. ще д.-інд. гідронім *Tīvrā* (Фасмер, IV: 55). Якщо таке порівняння правильне, то форма *Tipa* постала внаслідок спрощення первісної назви **Tīvpa*. На підтвердження версії про арійську природу гідроніма *Tipa* вказують і свідчення давньої історії, відповідно до яких первісною територією проживання індоаріїв було Північне Надчорномор'я (СС: 99).

Місто *Tipa* було відоме і в римський період історії досліджуваного регіону як один із опорних пунктів римлян у Північно-Західному Надчорномор'ї. У 2-й пол. III ст. н. е. *Tipa* ввійшла до складу поліетнічної держави готів. Місто в IV ст. н. е. розгромили войовничі гуни (Сон, 1993: 4). Відтоді територію міста довго не забудовували (Кравченко, 1986: 4), що, очевидно, й зумовило вихід із ужитку назви *Tipa*.

Нова доба в історії сучасного *Білгорода-Дністровського* починається в ранньослов'янський період цього регіону. Так, уже на поч. X ст. письмові джерела фіксують назву *Белгород* (Кушнір, 1992: 98–99). Історики вважають, що нове місто заснували представники східнослов'янських (давньоукраїнських) племен уличів і тиверців у VIII–IX ст. (Верменич, 2010: 7; ЕІУ, 1: 275). Більше підстав, здається, пов'язувати слов'янську історію міста *Білгорода* все-таки з тиверцями, адже, згідно з «Повістю минулих літ», «тиверци сѣдаху бо по Днѣстру. оли до морѧ» (Хабургаев, 1979: 170–171). Тобто тиверці в IX ст. мешкали між Нижнім Дністром, Прутом і Дунаєм, доходячи аж до Чорного моря — на схід від Дністровського лиману (ЕУ, 8: 3196; Россия: 457). Дослідники стверджують, що племінні поселення тиверців на берегах Нижнього Дністра, зокрема і на території суміжної Молдови, з'являються, починаючи із VI ст. (Ткачук, 2014: 14), тобто після розпаду праслов'янської мовно-етнічної єдності. Щодо уличів, то, за повідомленням слов'янських літописних, а також візантійських джерел, у VIII–IX ст. вони мешкали між Дніпром і Південним Бугом і лише наприкінці IX — у 1-й пол. X ст. внаслідок воєнних дій із київськими князями уличі перемістилися в Буго-Дністровське межиріч-

ча. Тож, припускають історики, якісь групи уличів, проживаючи на захід від Дністра, могли співіснувати з тиверцями (ЕІУ, 10: 223–224).

Етимологія ойконіма *Білгород* *Бѣльгородѣ* прозора. Перед нами — назва-компонит із препозитивним компонентом *білий* 'бѣльш' і пост-позитивним — *город* д.-рус. *городѣ* 'фортеця; місто; мур' (ЕСУМ, 1: 571): 'білий (гарний, красивий) город' (ЕСЛГНПР: 27–28). Зауважимо, що подібні ойконіми відзначені і в інших регіонах України та Славії загалом: іст. *Бѣльгородѣ* — місто в Київській землі (сучасне село *Білогородка* в Бучанському р-ні Київської обл.; ЕСЛГНПР: 27–28), пол. *Białogard* — середньовічне місто на Помор'ї, серб. *Београд* (суч. *Белград*), хорв. *Belgrad* (XV ст.), чеськ. *Bělohrad* (1603 р.), а також *Belogradum* — слов'янський ойконім в Албанії (XI–XIV ст.) (ЕССЯ, 2: 78; SP, 1: 233–244). Наведені назви, відзначені в різних регіонах слов'янського ареалу, ілюструють давню слов'янську топонімну модель і праслов'янську архаїку самої назви *Бѣльгородѣ*, що дало підстави етимологам реконструювати як праапелятив **bĕlgordъ* (ЕССЯ, 2: 78), так і пратопонім **Bĕlogordъ*: **Bĕľ gordъ* (SP, 1: 233–244).

У X ст. нинішній *Білгород-Дністровський* був відомий і візантійцям, щоправда як *Аспрон* (новогр. 'Аспров) (Богуславский, 2013: 758). З погляду походження *Аспрон* — грецька назва, мотивована новогр. прикметником 'аспро[v] 'білий' (НРС: 146). Це дає підстави вважати, що грецька назва міста — неповна семантична калька його слов'янської назви. У пізніших джерелах (XIV ст.) трапляється також варіант *Аспрокастро* (Богуславский, 2013: 759), композиція за будовою. Перший складник цієї назви мотивований уже згаданим новогр. 'аспро[v] 'білий', а другий — новогр. к'Астро[v] 'фортечна стіна; міська стіна', 'фортеця, замок' (НРС: 420). Отже, гр. *Аспрокастро* — семантичний дублет слов'янського *Бѣльгородѣ*.

Історичні джерела XIII ст. фіксують складену назву *Акджа Кермен* (Богуславский, 2013: 759). Її виникнення пов'язане з тюрксько-монгольським періодом історії цього краю. Історики зазначають, що в XIII ст. простори між Дніпром, Південним Бугом і Дністром увійшли до складу Золотої Орди (Войтов, 2012: 4), а місто *Білгород*, що сформувалося як торговельний центр у домонгольські часи, стало одним із розвинених торговельно-ремісничих і адміністративних осередків західної околиці монгольської держави (Паламарчук, 2008: 79). Етимологія ойконіма *Акджа Кермен* прозора. В основі цієї назви — тюрк.

aqza 'білуватий, білястий' і *kermen* 'фортеця' (Бушаков, 2003: 79, 110). Отже, як бачимо, внутрішня форма цієї назви також відповідає семантиці складників слов'янського ойконіма *Бѣльгородъ* і гр. *Аспрокастро*. Складно, однак, достеменно стверджувати, яка саме із цих назв — слов'янська чи грецька — слугувала прототипом для тюрк. варіанта *Аджа Кермен*. Цілком можливо, що таким зразком для тюркського ойконіма була якраз грецька назва, адже, як зауважує С. В. Паламарчук, онімний варіант *Акджа Кермен* відзначають арабські автори (Паламарчук, 2008: 79), які в цей період більше контактували з грецьким світом, аніж зі східнослов'янським (староукраїнським).

У 70–80-х роках XIV ст. ординці втрачають свій вплив у досліджуваному регіоні й відходять за Дністер (Паламарчук, 2008: 79). Із 1386 р. *Білгород* та його околиці входять до складу Молдавського князівства (там само: 80). Саме в молдавський період на межі XIV–XV ст. було збудовано нинішню Білгород-Дністровську фортецю. Місто на ту пору отримало назву *Четате Албе* (Кравченко, 1986: 3; ІМСОд.: 285–287) 'сх.-роман. *cetâte* 'фортеця, цитадель, місто' і *alb* 'білий' (РУС: 23, 78). Важливо, проте, зауважити, що в молдавський період історії *Білгорода* побутувала і його власне слов'янська назва, про що промовисто свідчать записи в тогочасних документах: 1395 р. — w *Bialogrodzie* (СМЛ: 106), 1408 р. — ou *бѣлом городѣ* (ССУМ, 1: 95), 1420 р. — *Balogrod* (Паламарчук, 2008: 96). Кириличні словоформи можна пояснити тим, що в XIV–XVIII ст. староукраїнська літературна мова була поширена не лише на теренах тодішньої України, але й частково на прилеглих землях, зокрема в Молдавії (теперішня Молдова. — С. В.) (Русанівський, 2004: 641). Щодо східнороманської назви *Четате (Четатя) Албе*, то її якийсь час уживали історики також у XIX ст. (Паламарчук, 2008: 104). Крім цього, вона стала панівною в період входження цього регіону до складу Румунії в 1918–1940 рр.: *Cetatea Albă* (ЕУ, 1: 128).

У XV ст. історичні джерела фіксують низку нових назв для міста *Білгорода*: 1421 р. — *Manchastro*, 1435 р. — *Maurocastri*, 1463 р. — *Monchastro*, 1468 р. — *Maocastro* (Паламарчук, 2008: 50, 98, 99, 100). Усі ці варіантні назви пов'язані з венеційсько-генуезьким періодом в історії *Білгорода*. За свідченням істориків, Венеційська та Генуезька республіки протягом XIII–XV ст. посідали провідне становище в торгівлі з іншими країнами Європи та Сходу. Так, документи засвідчу-

ють, що в 60-х роках XIV й у XV ст. в *Білгороді* (*Маокастро*) проживали італійські купці (Кравченко, 1986: 11; Паламарчук, 2008: 100). Згадано також про зв'язок тодішнього правителя *Білгорода* з республікою Сан-Марко (інша назва Венеційської республіки. — С. В.) (Паламарчук, 2008: 98). Отже, історичні відомості вказують на італійське походження назв *Маокастро*, *Маврокастро* і *Монкастро*, що й підтверджує їх етимологічний аналіз. За будовою, це складні утворення зі спільним другим компонентом *-кастро*, що (через посередництво італійської мови) сягає лат. *castrum* 'форт, невелика фортеця' (ЛРС: 144). Щодо перших складників *Мао-*, *Мавро-* і *Мон-*, то вони також мають етимологічний зв'язок із лексикою італійської (латинської) мови. Семантику компонента *Мао-* (*Маокастро*) допомагає з'ясувати староіталійська назва Чорного моря *mar Mao* (Паламарчук, 2008: 70). На думку С. В. Паламарчук, *Маокастро* — це 'чорноморський' (Паламарчук, 2008: 70), тобто 'чорноморський замок / чорноморська фортеця'. На мою думку, така версія тлумачення компонента *Мао-* малоймовірна. З наведеного вище контексту (*mar Mao*) зрозуміло, що *Мао* — 'чорний', а *mar* — 'море'. Відповідно значення 'чорноморський замок' могла б позначати назва на зразок **Maomarcastro*. У нашому ж випадку складник *Мао*, найімовірніше, відображає фонетично вторинну форму від *Mauro* 'чорний'. Тому цілісну семантику назви *Маокастро* (*Маокастро*) доцільніше відновлювати як 'чорний замок (фортеця)' (див. далі *Маврокастро*). Внутрішню форму компонента *Мавро-* (*Маврокастро*) з'ясовуємо на основі італ. *tauro* 'мавр' (ИРС: 504) 'цаірос 'чорний' (НРС: 500), тобто *Маврокастро* — 'чорний замок / чорна фортеця'. Найімовірніше, цю назву було перенесено на місто *Білгород* із суміжного *Чорногорода* (*Czarnygrad*, 1432 р.; *Czarnygrad*, 1469 р.; Михайловський, 2021: 324) — місто на р. Дністер, що було навпроти *Білгорода* й згодом увійшло до його складу (Михайловський, 2021: 324).

Компонент *Мон-* (*Монкастро*), на мою думку, можна кваліфікувати як фонетично вторинну форму до **Монт-* і пов'язувати з італ. *monte* 'гора, підвищення' (ИРС: 524) 'лат. *mons, montis* 'гора; гори' (ЛРС: 561). Якщо таке припущення правильне, то *Монкастро* — 'замок (фортеця) на горі'. Підтверджує таку етимологію топографія *Білгорода*: найдавніша частина міста розташована на скелястому підвищенні (Кравченко, 1986: 3).

Варто зауважити, що в XV ст., крім згаданих варіантів *Маокастро*, *Маврокастро* і *Монкастро*, на позначення *Білгорода* функціонувала ще одна назва — *Албі Кастри* / *Албо Кастро*: 1455 р. — *Albi Castri*, 1469, 1471 рр. — *Albo Castro* (Паламарчук, 2008: 99, 101). Це складена назва, утворена поєднанням компонентів — препозитивного *Албі* / *Албо*, мотивованого сх.-роман. *alb* 'білий', пор. румун. *alb* 'білий' (РУС: 23), і постпозитивного *-кастри* / *-кастро* 'форт, невелика фортеця' (див. вище), тобто *Албі Кастри* / *Албо Кастро* — 'біла фортеця'. З огляду на значення складників цієї назви її можна вважати східнороманською калькою слов'янського *Білгорода*. Прикметно, що документи того часу латинською графікою фіксують і давню (слов'янську) назву цього міста: 1420 р. — *Balohrad*, 1421 р. — *Bellegrad* (Паламарчук, 2008: 50, 96).

З кінця XV ст. починається нова сторінка в історії *Білгорода-Дністровського*, пов'язана із завоюванням цього важливого торговельного центру в Північному Надчорномор'ї турками-османами. Це відбулося в 1484 р., коли місто захопили війська турецького султана Баязида II (Паламарчук, 2008: 89; ЕУ 1: 276). Саме із цього періоду в історичних документах з'являється нова назва *Білгорода* — *Акерман* / *Аккермен*: 1503 р. — *Акѡ-Кермень* (Россия: 483), 1557–1558 рр. — *Bialogrod* (to iest *Akierman*) (Жерела, VIII: 31), 1648 р. — *Akierman* або *Biellogrod* (Середа, 2015: 147), 1769 р. — *Akertmann* (ТГ). За будовою це назва-комполит, утворена складанням двох генетично тюркських лексем: тур. *ak* 'білий' і *kermen* 'фортеця' (ТРС: 35, 534; Бушаков, 2003: 110). Як демонструє значення обох складників цієї назви, *Акерман*, як і попередні італ. та молд. варіантні ойконіми, становлять семантичну кальку слов'янської назви *Білгород* 'Більгородь'. Турецьке панування над *Білгородом* і суміжною територією Молдавського князівства тривало до 2-ї пол. XVIII ст., коли внаслідок російсько-турецької війни 1787–1792 рр. російські війська в 1789 р. штурмом узяли *Акерман*. А згідно з Бухарестським мирним договором між Російською та Османською імперіями 1812 р., Росія остаточно утвердилася в Дністерсько-Прутському межиріччі. З 1812 р. місто змінило турецьку назву *Акерман* (*Аккерман*) на російську *Белгород* (ІМСОд.: 285–287; Сапожников, 1999: 25). Чергова зміна назви міста на *Чета-тя Албе* (румун. *Cetatea Albă*) відбулася в 1918–1940 рр., коли землі Бессарабії, зокрема *Білгород*, увійшли до складу Румунії (ЕУ 1: 128). І вже після звільнення України від окупантів під час Другої світової

війни в 1944 р. місту повернуто його історичну давньоукраїнську назву *Білгород* із доданим означенням *Дністровський* (на той час Ізмаїльська обл.; АТП 1946: 882).

ВИСНОВКИ

Структурно-семантичний та етимологічний аналіз варіантних назв міста *Білгорода-Дністровського* дав змогу простежити історію цього давнього населеного пункту, відображену у відповідних ойконімах, і вможливив такі висновки:

1. Найдавніша, документально підтверджена назва міста — *Tira* (*Tupa*), яку дослідники переважно пов'язують із гідронімом *Turas* (Тұрас) — іранською назвою Дністра. Однак наявність варіанта *Tupa* дає підстави кваліфікувати його як доіранську, індоарійську назву Дністра й виводити її з д.-інд. *tīvrā* ' **tira*.

2. Східнослов'янську назву *Білгород* ' *Бѣльгородъ*, пов'язану з давньоукраїнськими племенами *тиверцями* й *уличами*, утворено на основі праслов'янської форми **bělgordъ*: **Běľ gordъ*. Така лінгвістична характеристика вможливує розгляд цього українського ойконіма в системі однотипних архаїчних назв інших слов'янських регіонів. Водночас другий складник цієї назви *-город* ' **gordъ* переконливо свідчить про те, що становлення міста починалося з укріплення — *города*.

3. Наступні назви міста *Білгорода* — гр. *Аспрокастро*, тюрк. (тат.) *Акджа Кермен*, молд. *Четатя Албе*, сх.-роман. *Albi Castrī (Albo Castro)*, тур. *Akkerman (Akkermen)* — становлять семантичні кальки давньоукраїнської назви *Бѣльгородъ*.

4. Окремішнє місце серед варіантних назв міста *Білгорода* посідають назви *Маокастро*, *Маврокастро* і *Монкастро*, пов'язані з венеційсько-генуезьким періодом історії *Білгорода*, оскільки їхні перші складники не відображають значення 'білий'. Етимологічний аналіз цих компонентів указує на іншу семантику: *Мао* — спрощена форма від італ. *tauro* ' гр. μαύρος 'чорний'; *Мавро*- італ. *tauro* ' гр. μαύρος; *Мон*- італ. *monte* 'гора, підвищення' ' лат. *mons, montis* 'гора; гори'. Виникнення варіантів *Маокастро* і *Маврокастро*, найімовірніше, пов'язане з колишнім топонімом *Чорногород* — назвою суміжного з *Білгородом* міста, що згодом, очевидно, ввійшло до його складу.

5. Огляд історичних праць із зафіксованими варіантними назвами сучасного *Білгорода-Дністровського* засвідчує найбільшу стійкість саме давньої східнослов'янської (давньоукраїнської) назви цього по-

селення, яка навіть у неслов'янський період його історії потрапляла на сторінки історичних джерел паралельно з іншими варіантами.

ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Історико-лінгвістичний аналіз ойконіма *Білгород-Дністровський* та його варіантів розкриває перспективи аналогічного дослідження інших назв на Одещині з давньою історією, зокрема *Ізмаїл (Сміл, Сумил, Синил, Ізмаїл, Тучков), Кілія (Лікостомон, Келі, Кілі), Одеса (Качибей, Качубей, Гаджибей)*.

ЛІТЕРАТУРА, ДЖЕРЕЛА

- АТП (1947). Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 року. Видання перше. Київ : Укрполітвидав.
- Богуславский, Г. С. (2013). Белгород — Акджа Керман — Аспрокастро (очерк истории и археологии средневекового города). *Древние культуры Северо-Западного Причерноморья (к 95-летию Национальной академии наук Украины)* / отв. ред. И. В. Бруяко, Т. А. Самойлова. Одесса : СМІЛ. С. 757–791.
- Бушаков, В. (2003). Лексичний склад історичної топонімії Криму. Київ : Ін-т сходознавства ім. А. Ю. Кримського.
- Верменич, Я., Дмитрук, В. І., Архипова, С. І. (2010). Міська історія України: проблеми початкового датування : науково-довідкове видання. Київ : Ін-т історії України НАН України.
- Войтов, А. Н. (2012). Богополь — Ольвиополь — Голта. Век XVII—XVIII. Летопись хронологическая : историко-краеведческий очерк. Первомайск ; Николаев : Самойлов.
- ЕІУ (2003–2019). Енциклопедія історії України / голова редкол. В. А. Смолій. Київ : Наукова думка. Т. 1–10.
- ЕСЛГНПР (1985). Етимологічний словник літописних географічних назв Південної Русі / відп. ред. О. С. Стрижак. Київ : Наукова думка.
- ЕСУМ (1982–2012). Етимологічний словник української мови : у 7 т. / за ред. О. С. Мельничука. Київ : Наукова думка. Т. 1–6.
- ЕУ (1993–2003). Енциклопедія українознавства. Перевидання в Україні / гол. ред. В. Кубійович. Львів : Наукове т-во ім. Тараса Шевченка у Львові. Т. 1–11.
- Жерела (1895–1924). Жерела до історії України-Руси. Львів : У друкарні наукового товариства імені Шевченка. Т. I–XI.
- ИРС (1963). Итальянско-русский словарь / Н. А. Скворцова, Б. Н. Майзель. Москва : Гос. изд-во иностр. и нац. словарей.
- ІМСОд (1969). Історія міст і сіл Української РСР : у 26 т. Одеська область. Київ : Гол. ред. УРЕ АН УРСР.

- Кочергина, В. А. (1987). Санскритско-русский словарь. Изд. 2-е, испр. и до-полн. Москва : Русский язык.
- Кравченко, А. А. (1986). Средневековый Белгород на Днестре (конец XIII – XIV в.). Киев : Наукова думка.
- Кушнир, В. Г. (1992). Из топонимики Одесской области. *Историческое кра-еведение Одесщины* : сб. материалов / отв. ред. А. Д. Бачинский. Одесса : Гермес. Вып. 1. С. 98–102.
- ЛРС (1949). Латинско-русский словарь / И. Х. Дворецкий, Д. Н. Корольков. Москва : Гос. изд-во иностр. и национ. словарей.
- Михайловський, В. (2021). Історія, мова, географія: топоніми середньовічно-го Поділля. Київ : Темпора.
- НРС (1980). Новогреческо-русский словарь / Хориков И. П., Малев М. Г. Мо-сква : Русский язык.
- Паламарчук, С. В. (2008). Забытая земля: историческая область Бессарабия. Одесса : Астропринт.
- Редина, Е. Ф. (2013). Поселения Одесского залива. *Древние культуры Северо-За-падного Причерноморья (К 95-летию Национальной академии наук Украины)* / отв. ред. И. В. Бруяко, Т. А. Самойлова. Одесса : СМІЛ. С. 571–583.
- Россия (2011). Россия. Полное географическое описание нашего Отече-ства. Т. 14 : Новороссия и Крым. Природа. Население. Замечательные населенные места и местности / под ред. В. П. Семенова-Тянь-Шанского. Репринтное изд. Харьков : Сага.
- РУС (1963). Румунсько-український словник / Red. Gh. Cocotailo. Бухарест : Учительсько-педагогічне вид-во.
- Русанівський, В. М. (2004). Староукраїнська літературна мова. *Українська мова* : енциклопедія. Вид. 2-ге, випр. і доповн. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана.
- Самойлова, Т. Л. (2013). Тира. *Древние культуры Северо-Западного Причер-номорья (К 95-летию Национальной академии наук Украины)* / отв. ред. И. В. Бруяко, Т. А. Самойлова. Одесса : СМІЛ. С. 450–492.
- Сапожников, І. В. (1999). Хаджибей та Північне Причорномор'я 1780-х років (до 210-річчя штурму Хаджибейського замку). Іллічівськ : Елтон-2.
- СГУ (1979). Словник гідронімів України / ред. кол. А. П. Непокупний, К. К. Цілуйко, О. С. Стрижак. Київ : Наукова думка.
- Середа, О. (2015). Османсько-українське степове порубіжжя в османсько-ту-рецьких джерелах XVIII ст. Одеса : Астропринт.
- СМЛ (1976). Славяно-молдавские летописи XV–XVI вв. / сост. Ф. А. Грекул. Москва : Наука.
- Сон, Н. А. (1993). Тира римского времени. Киев : Наукова думка.
- СС (2008). Слов'янський світ : ілюстрований словник-довідник міфоло-гічних уявлень, вірувань, уявлень, легенд та їхніх відлунь у фольклорі

- і пізніших звичаях українців, братів-слов'ян та інших народів / упоряд. О. А. Кононенко. Київ : Асоціація ділового співробітництва «Український міжнародний культурний центр».
- КСУМ (1977–1978). Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. / ред. кол.: Д. Г. Гринчишин, Л. Л. Гумецька (голова), І. М. Керницький. Київ : Наукова думка. Т. 1–2.
- Стрижак, О. С. (1969). Тиверці (таємниче літописне плем'я). *Мовознавство*. №4. С. 47–56.
- Стрижак, О. С. (1988). Етнонімія Геродотової Скіфії. Київ : Наукова думка.
- Ткачук, А. В. (2014). Металлургия хорватов, уличей и тиверцев Поднестро-вья в VIII–IX вв. *Studia Historica Europae Orientalis = Исследования по истории Восточной Европы* : научн. сб. / отв. ред. А. В. Мартынюк. Минск : РИВШ. Вып. 7. С. 7–21.
- ТРС (1977). Турецко-русский словарь / А. Н. Баскаков, Н. П. Голубева, А. А. Кямилава и др. Москва : Русский язык.
- Хабургаев, Г. А. (1979). Этнонимия «Повести временных лет» в связи с задачами реконструкции восточнославянского глоттогенеза. Москва : Изд-во Моск. ун-та.
- Фасмер, М. (1964–1973). Этимологический словарь русского языка / перевод с нем. и дополн. О. Н. Трубачева. Москва : Прогресс. Т. I–IV.
- Шапошников, А. К. (2012). Северо-Причерноморский ареал позднего праславянского языкового состояния (I–V). *Северное Причерноморье: к истокам славянской культуры* : матер. VII чтений пам. акад. О. Н. Трубачева (Феодосия, 10–15 сентября 2012 г.). Киев ; Москва ; Феодосия. С. 81–85.
- ЭССЯ (1974–2018). Этимологический словарь славянских языков: Праславянский лексический фонд / под ред. О. Н. Трубачева, А. Ф. Журавлева, Ж. Ж. Варбот. Москва : Наука. Вып. 1–41.
- SP (1974–2001). Słownik prasłowiański / pod red. F. Sławskiego. Wrocław etc. : PAN. Т. 1–8.
- TG (1769). Tabula Geographica continens Despotatus Wallachiae atque Moldaviae, Provinciam Bessarabiae sub clientela Turcica, itemque Provinciam Polonicam Podoliae, tanquam Regiones, in quibus bellum praesens geritur, ex Hasianis aliisque novissimis Subsidiis secundum Statum politicum recentissimum delineata, in lucem edita / ab Homannianis Heredibus.

REFERENCES

- АТР (1947). Ukrainska RSR. Administratyvno-terytorialnyi podil na 1 veresnia 1946 roku. Vydannia pershe [Ukrainian SSR. Administrative-territorial division on September 1, 1946. The first edition]. Kyiv : Ukrpolityvdav. [in Ukrainian].

- Boguslavskij, G. S. (2013). Belgorod — Akdzha Kerman — Asprokastro (oчерk istorii i arheologii srednevekovogo goroda). *Drevnie kul'tury Severo-Zapadnogo Prichernomor'ja (k 95-letiju Nacional'noj akademii nauk Ukrainy)* / otv. red. I. V. Brujako, T. A. Samojlova [Belgorod — Akja Kerma — Asprokastro (essay on the history and archeology of a medieval city). *Ancient cultures of the North-Western Black Sea region (to the 95th anniversary of the National Academy of Sciences of Ukraine)* / resp. ed. I. V. Bruyako, T. A. Samoilova]. Odessa : SMIL. S. 757–791. [in Russian].
- Bushakov, V. (2003). Leksychnyi sklad istorychnoi toponimii Krymu [Lexical composition of historical toponymy of Crimea]. Kyiv : In-t skhodoznavstva im. A. Iu. Krymskoho. [in Ukrainian].
- Vermenych, Ya., Dmytruk, V. I., Arkhypova, S. I. (2010). Miska istoriia Ukrainy: problemy pochatkovoho datuvannia. Naukovo-dovidkove vydannia [Urban history of Ukraine: problems of initial dating. Scientific reference publication]. Kyiv : In-t istorii Ukrainy NAN Ukrainy. [in Ukrainian].
- Vojtov, A. N. (2012). Bogopol' — Ol'viopol' — Golta. Vek XVII–XVIII. Letopis' hronologicheskaja. Istoriko-kraevedcheskij oчерk [Bogopol — Olviopol — Golta. Century XVII–XVIII. The chronicle is chronological. Historical and local history essay]. Pervomajsk; Nikolaev : Samojlov. [in Russian].
- EIU (2003–2019). Entsyklopediia istorii Ukrainy / holova redkol. V. A. Smolii [Encyclopedia of the History of Ukraine / Chief Editor. V. A. Smolii]. Kyiv : Naukova dumka. T. 1–10. [in Ukrainian].
- ESLHNPR (1985). Etymolohichni slovnyk litopysnykh heohrafichnykh nazv Pivdennoi Rusi / Vidp. red. O. S. Stryzhak [Etymological dictionary of historical geographical names of Southern Rus' / Resp. ed. O. S. Stryzhak]. Kyiv : Naukova dumka. [in Ukrainian].
- ESUM (1982–2012). Etymolohichni slovnyk ukrainskoi movy : u 7 t. / za red. O. S. Melnychuka [Etymological dictionary of the Ukrainian language : In the 7th volume / Ed. O. S. Melnychuk]. Kyiv : Naukova dumka. T. 1–6. [In Ukrainian].
- EU (1993–2003). Entsyklopediia ukrainoznavstva. Perevydannia v Ukraini / hol. red. V. Kubiiovych [Encyclopedia of Ukrainian Studies. Reprint in Ukraine / chief ed. V. Kubiyovych]. Lviv : Naukove t-vo im. Tarasa Shevchenka u Lvovi. T. i 1–11. [in Ukrainian].
- Zherela (1895–1924). Zherela do istorii Ukrainy-Rusy [Sources for the history of Ukraine-Rus']. Lviv : U drukarni naukovoho tovarystva imeni Shevchenka. T. I–XI. [in Ukrainian].
- IRS (1963). Ital'jansko-russkij slovar' / N. A. Skvorcova, B. N. Majzel' [Italian-Russian dictionary / N. A. Skvortsova, B. N. Maisel]. Moskva : Gos. izd-vo inostr. i nac. slovaraj. [in Russian].
- IMSOD. (1969). Istoriiia mist i sil Ukrainskoi RSR : u 26 t. Odeska oblast [History of places and villages of the Ukrainian RSR : 26 t. Odessa region]. Kyiv : Hol. red. URE AN URSSR. [in Ukrainian].

- Kochergina, V. A. (1987). *Sanskritsko-russkij slovar'*. Izd. 2-e, ispr. i dopoln. [Sanskrit-Russian dictionary. Ed. 2nd, rev. and additional]. Moskva : Russkij jazyk. [in Russian].
- Kravchenko, A. A. (1986). *Srednevekovyj Belgorod na Dnestre (konec XIII – XIV v.)* [Medieval Belgorod on the Dniester (late XIII – XIV centuries)]. Kiev : Naukova dumka. [in Russian].
- Kushnir, V. G. (1992). Iz toponimiki Odesskoj oblasti. *Istoricheskoe kraevedenie Odesshhiny* : sb. materialov / otv. red. A. D. Bachinskij [From the toponymy of the Odessa region. *Historical local history of Odessa region* : collection materials / resp. ed. A. D. Bachinsky]. Odessa : Germes. Vyp. I. S. 98–102. [in Russian].
- LRS (1949). *Latinsko-russkii slovar* / I. H. Dvoreckii, D. N. Korolkov [Latin-Russian dictionary]. Moskva : Gos. izd-vo inostr. i nacion. slovari. [in Russian].
- Mykhailovskiy, V. (2021). *Istoriia, mova, heohrafiia: toponimy serednovichnoho Podillia* [History, Language, Geography: toponyms of medieval Podillia]. Kyiv : Tempora. [in Ukrainian].
- NRS (1980). *Novogrechsko-russkij slovar'* / Horikov I. P., Malev M. G. [Modern Greek-Russian dictionary / Khorikov I. P., Malev M. G.]. Moskva : Russkij jazyk. [in Russian].
- Palamarchuk, S. V. (2008). *Zabytaja zemlja: istoricheskaja oblast' Bessarabija* [Forgotten land: historical region of Bessarabia]. Odessa : Astroprint. [in Russian].
- Redina, E. F. (2013). *Poselenija Odesskogo zaliva. Drevnie kul'tury Severo-Zapadnogo Prichernomor'ja (K 95-letiju Nacional'noj akademii nauk Ukrainy)* / otv. red. I. V. Brujako, T. A. Samojlova [Settlements of the Odessa Bay. *Ancient cultures of the North-Western Black Sea region (to the 95th anniversary of the National Academy of Sciences of Ukraine)* / resp. ed. I. V. Bruyako, T. A. Samoilova]. Odessa : SMIL. S. 571–583. [in Russian].
- Rossija (2011). *Rossija. Polnoe geograficheskoe opisanie nashogo Otechestva*. T. 14 : Novorossija i Krym. Priroda. Naselenie. Zamechatel'nye naselennye mesta i mestnosti / pod red. V. P. Semenova-Tjan'-Shanskogo. Reprintnoe izd. [Russia. Complete geographical description of our Fatherland. T. 14 : Novorossiya and Crimea. Nature. Population. Wonderful populated places and localities / ed. V. P. Semenov-Tian-Shansky. Reprint edition]. Har'kov : Saga. [in Russian].
- RUS (1963). *Rumunsko-ukrainskyi slovnyk* / red. Gh. Cocotailo [Romanian-Ukrainian dictionary / Ed. Gh. Cocotailo]. Bukhares : Uchytelsko-pedahohichne vyd-vo. [in Ukrainian].
- Rusanivskiy, V. M. (2004). *Staroukraainska literaturna mova. Ukrainska mova : entsyklopediia*. Vyd. 2-he, vypr. i dopovn. [Old Ukrainian literary language. *Ukrainian language* : Encyclopedia. Edit. 2nd, ex. and additional]. Kyiv : Vyd-vo «Ukrainska entsyklopediia» im. M. P. Bazhana. [in Ukrainian].
- Samojlova, T. L. (2013). *Tira. Drevnie kul'tury Severo-Zapadnogo Prichernomor'ja (K 95-letiju Nacional'noj akademii nauk Ukrainy)* / otv. red. I. V. Brujako,

- T. A. Samojlova [Tira. *Ancient cultures of the North-Western Black Sea region (to the 95th anniversary of the National Academy of Sciences of Ukraine)* / resp. ed. I. V. Bruyako, T. A. Samoiloiva]. Odessa : SMIL. S. 450–492. [in Russian].
- Sapozhnykov, I. V. (1999). Khadzhybei ta Pivnichne Prychornomoria 1780-kh rokov (do 210-richchia shturnu Khadzhybeiskoho zamku) [Khadzhibey and the Northern Black Sea Coast of the 1780s (to the 210th anniversary of the storming of Khadzhibey Castle)]. Illichivsk : Elton-2. [in Ukrainian].
- SHU (1979). Slovyk hidronimiv Ukrainy / red. kol. A. P. Nepokupnyi, K. K. Tsiluiko, O. S. Stryzhak [Dictionary of hydronyms of Ukraine / editor. board A. P. Nekupny, K. K. Tsiluyko, O. S. Stryzhak]. Kyiv : Naukova dumka. [in Ukrainian].
- Sereda, O. (2015). Osmansko-ukrainske stepove porubizhzhia v osmansko-turetskykh dzherelakh XVIII st. [The Ottoman-Ukrainian steppe frontier in Ottoman-Turkish sources of the 18th century]. Odesa : Astroprynt. [in Ukrainian].
- SML (1976). Slavjano-moldavskie letopisi XV–XVI vv. / sost. F. A. Grekul [Slavic-Moldavian chronicles of the 15th–16th centuries / comp. F. A. Grekul]. Moskva : Nauka. [in Russian].
- Son, N. A. (1993). Tira rimskogo vremeni [*Thira of Roman times*]. Kiev : Naukova dumka. [in Russian].
- SS (2008). Slovianskyi svit: iliustrovanyi slovyk-dovidnyk mifolohichnykh uavlenn, viruvan, uavlenn, lehend ta yikhnykh vidlun u folklori i piznishykh zvychaiakh ukrainsiv, brativ-slovian ta inshykh narodiv / uporiad. O. A. Kononenko [The Slavic world: an illustrated dictionary-handbook of mythological ideas, beliefs, ideas, legends and their echoes in the folklore and later customs of Ukrainians, fellow Slavs and other peoples / edited. O. A. Kononenko]. Kyiv : Asotsiatsiia dilovoho spivrobotnytstva «Ukrainskyi mizhnarodnyi kulturnyi tsentr». [in Ukrainian].
- SSUM (1977–1978). Slovyk staroukrainskoi movy XIV–XV st. / red. kol.: D. H. Hrynychshyn, L. L. Humetska (holova), I. M. Kernytskyi [Dictionary of the Old Ukrainian language of the XIV–XV centuries / Edit. board: D. G. Hrynychshyn, L. L. Humetska (head), I. M. Kernytskyi]. Kyiv : Naukova dumka. T. 1–2. [in Ukrainian].
- Stryzhak, O. S. (1969). Tyvertsi (taiemnyche litopysne plemia). *Movoznavstvo*. № 4. [Tiberians (mysterious annalistic tribe). *Linguistics*. № 4]. S. 47–56. [in Ukrainian].
- Stryzhak, O. S. (1988). Etnonimiia Herodotovoï Skifii [Ethnonymy of Herodotus Scythia]. Kyiv : Naukova dumka. [in Ukrainian].
- Tkachuk, A. V. (2014). Metallurgija horvatov, ulichej i tivercev Podnestrov'ja v VIII–IX vv. *Studia Historica Europae Orientalis = Issledovanija po istorii Vostochnoj Evropy: nauchn. sb.* / otv. red. A. V. Martynjuk [Metallurgy of the Croats, Ulichs and Tiverts of the Dniester region in the 8th–9th centuries. *Studia Historica Eu-*

- ropae Orientalis* = *Studies in the history of Eastern Europe: scientific collection* / Resp. ed. A. V. Martynyuk]. Minsk : RIVSh. Vyp. 7. S. 7–21. [in Russian].
- TRS (1977). *Turecko-russkij slovar'* / A. N. Baskakov, N. P. Golubeva, A. A. Kjamileva i dr. [Turkish-Russian dictionary / A. N. Baskakov, N. P. Golubeva, A. A. Kamileva at al.]. Moskva : Russkij jazyk. [in Russian].
- Haburgaev, G. A. (1979). *Etonimija «Povesti vremennyh let» v svjazi s zadachami rekonstrukcii vostochnoslavjanskogo glottogeneza* [Ethnonyms of the «Tale of Bygone Years» in connection with the tasks of reconstructing East Slavic glottogenesis]. Moskva : Izd-vo Moskovskogo un-ta. [in Russian].
- Fasmer, M. (1964–1973). *Etimologičeskij slovar' russkogo jazyka / perevod s nem. i dopoln.* O. N. Trubacheva [Etymological dictionary of the Russian language / translation from it. and additional O. N. Trubachev]. Moskva : Progress. T. I–IV. [in Russian].
- Shaposhnikov, A. K. (2012). Severo-Prichernomorskij areal pozdnego praslavjanskogo jazykovogo sostojanija (I–V). *Severnoe Prichernomor'e: k istokam slavjanskoj kul'tury* : m-ly VII čtenij pam. akad. O. N. Trubacheva (Feodosija, 10–15 sentjabrja 2012 g.) [North Black Sea area of the late Proto-Slavic language state (I–V). *Northern Black Sea region: to the origins of Slavic culture* : proceedings of the VII readings of the monument. acad. O. N. Trubachev (Feodosia, September 10–15, 2012)]. Kiev ; Moskva ; Feodosija. S. 81–85. [in Russian].
- ESSYA (1974–2018). *Etimologičeskii slovar slavyanskih yazikov: Praslavyanskii leksičeskii fond / pod red. O. N. Trubacheva, A. F. Zhuravleva, Zh. Zh. Varbot* [Etymological Dictionary of Slavic Languages: Proto-Slavic Lexical Fund / Ed. O. N. Trubachev, A. F. Zhuravlev, Zh. Zh. Varbot]. Moskva : Nauka. Iss. 1–41. [in Russian].
- SP (1974–2001). *Słownik prasłowiański / pod red. F. Sławskiego.* Wrocław etc. : PAN. T. 1–8.
- TG (1769). *Tabula Geographica continens Despotatus Wallachiae atque Moldaviae, Provinciam Bessarabiae sub clientela Turcica, itemque Provinciam Polonicam Podoliae, tanquam Regiones, in quibus bellum praesens geritur, ex Hasianis aliisque novissimis Subsidiis secundum Statum politicum recentissimum delineata, in lucem edita / ab Homannianis Heredibus.*

АНОТАЦІЯ

Вступ. У статті запропоновано історико-лінгвістичний аналіз усіх відомих історичних варіантів сучасного ойконіма Білгород-Дністровський Одеської області: Тіра, Бгльгородъ, Аспрон, Акджа Кермен, Аспрокастро, Четаця Албе, Монкастро, Маврокастро, Албі Кастрі, Аккерман. Простежено зв'язок кожної назви з відповідним періодом етнічної історії цього регіону — давньогрецьким, східнослов'янським (давньоукраїнським), тюркським

(татарським), новогрецьким, молдавським (східнороманським), венеційсько-генуезьким, турецьким, російським.

Мета дослідження. Здійснити структурно-семантичний та етимологічний аналіз твірних основ історичних варіантів сучасного ойконіма Білгород-Дністровський Одеської області: *Тіра*, *Бгльгородъ*, *Аспрон*, *Акджа Кермен*, *Аспрокастро*, *Четатя Албе*, *Монкастро*, *Маокастро*, *Маврокастро*, *Албі Кастрі*, *Аккерман*. Простежити зв'язок внутрішньої форми вказаних назв із відповідними етапами етнічної історії досліджуваного регіону.

Об'єкт дослідження. Історичні варіанти сучасного ойконіма Білгород-Дністровський: *Тіра* (*Tyra*), *Бгльгородъ*, *Аспрон* (*'Аспрон*), *Акджа Кермен*, *Аспрокастро*, *Четатя Албе*, *Монкастро* (*Monchastro*), *Маокастро* (*Maocastro*), *Маврокастро* (*Maurocastri*), *Албі Кастрі* (*Albi Castri*), *Аккерман* (*Акъ-Кермень*, *Акиерман*).

Методи дослідження. Для аналізу зазначених історичних варіантів ойконіма Білгород-Дністровський застосовано описовий метод (описано словотвірну структуру наведених варіантів); порівняльно-історичний метод, за допомогою якого схарактеризовано твірні основи вказаних назв у межах споріднених індоєвропейських мов; зіставний метод (здійснено системне порівняння генетично індоєвропейських назв (грецьких, латинських, східнороманських, слов'янських) із їхніми генетично тюркськими (татарськими і турецькими) відповідниками); прийом етимологічного аналізу (визначено етимони відповідних ойконімних варіантів).

Результати дослідження. Встановлено зв'язок найдавнішої назви Білгорода-Дністровського — *Тіра* з відповідною архаїчною назвою *Дністра*, висловлено припущення про її еволюцію з доіран. (індоарійськ.) форми *tīvrā*; обґрунтовано (із залученням широкого ареалу споріднених назв) праслов'янську архаїку давньоукраїнської назви *Білгород'* *Бгльгородъ*; доведено, що більшість інших варіантів сформувалася як відповідні семантичні кальки (татарська, новогрецька, молдавська (східнороманська), турецька) давньої слов'янської назви *Бгльгородъ*.

Висновки. На основі історико-лінгвістичного аналізу історичних варіантних назв сучасного ойконіма Білгород-Дністровський — *Тіра*, *Бгльгородъ*, *Аспрон*, *Акджа Кермен*, *Аспрокастро*, *Четатя Албе*, *Монкастро*, *Маокастро*, *Маврокастро*, *Албі Кастрі*, *Аккерман* — обґрунтовано зв'язок мовної історії проаналізованих варіантних назв із відповідною етнічною історією досліджуваного регіону.

Ключові слова: гідронім, етимологія, ойконім, ойконімні варіанти, семантична калька.

Стаття надійшла 28 листопада 2023 р.

Інформація про автора:**Святослав ВЕРБИЧ**

доктор філологічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України, м. Київ, Україна; e-mail: sviatoverb@ukr.net; ORCID ID: 0000–003–4671–1898

Note on Contributor:**Sviatoslav VERBYCH**

Doctor of Philology, Senior Researcher, Department of the Ukrainian Language History and Onomastics of the Ukrainian Language Institute of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine; e-mail: sviatoverb@ukr.net; ORCID ID: 0000–0003–4671–1898

УДК 811.111'276.6:796

DOI 10.18524/2410–3373.2023.26.297805

Албена ИВАНОВА*Медицинский университет, м. Пловдив,
Болгария***Albena IVANOVA***Medical University, Plovdiv, Bulgaria***Вероника КЕЛБЕЧЕВА***Медицинский университет, м. Пловдив,
Болгария***Veronika KELBECHEVA***Medical University, Plovdiv, Bulgaria***Елена ЙОСИФОВА***Медицинский университет, м. Пловдив,
Болгария***Elena YOSIFOVA***Medical University, Plovdiv, Bulgaria*

**СПОРТНИ ТЕРМИНИ
В АНГЛИЙСКИ
ЕЗИК ОТ ОБЛАСТТА
НА БОДИБИЛДИНГ
И ФИТНЕС, СЪДЪРЖАЩИ
ЕЛЕМЕНТ ЕТНОНИМ**

**ENGLISH SPORTS
TERMS IN THE FIELD
OF BODYBUILDING
AND FITNESS
WITH AN ETHNONYMIC
ELEMENT**

ABSTRACT

Introduction. *The official number of sports disciplines is permanently increasing, and that very fact causes the need to codify new lexical items as well as the existing ones to be periodically verified and edited.*

The purpose of the present paper is to represent a list of sports terms in the field of bodybuilding and fitness with an ethnonymic element as well as to give some additional information about their etymology, to prepare an analysis of their structure, to give examples of peculiarities in their usage, if any.

Background and motivations. *Such terms with an ethnonym as a part of their structure may be observed in various kinds of sports, but the logical connection between the action and the name of a particular nation is usually and surprisingly not obvious at all, especially for the ordinary people for whom such lexical items are not a part of their everyday vocabulary.*

Methodology. *The main methods used in the article are the data excerption comparative and structural analyses of the researched examples.*

The expected results foresee the description and etymology of the analyzed English sports terms spread today in different classic or modern sports disciplines.

Keywords: *sports term, ethnonym, proper name.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Интересът към интердисциплинарните изследвания, насочени към спортната терминология у нас е изключително ограничен. Този факт води до възникващи често неточности при употребата ѝ, които се изразяват в използването на остарели и архаични лексеми, неправилно транслитериране или калкиране на думи с чужд произход, поява на неологизми и т. н. Допълнителна обструкция се поражда и от факта, че периодично броят на спортовете, включени например в Олимпийското семейство, се променя, а с това възниква и нуждата за своевременно кодифициране на лексикалните единици, навлизащи официално в езика, както и от актуализация на състава на вече съществуващите терминологични системи и подсистеми в него. За изпълнението на тази нелека и отговорна задача най-подходяща и логична се оказва колаборацията между лингвисти и специалисти от областта на спорта.

Обект на интерес от страна на авторите на настоящия текст са спортни термини в английски език, съдържащи елемент *етноним*. Този тип лексеми се срещат спорадично в различни дисциплини и поради тази причина остават в периферията на научноизследователския интерес въпреки ценното си значение от гледна точка на културологията и историята. Причините за тяхното възникване и до днес не са коректно описани поради което нивото им на популярност е ниско и често биват заменени от семпли техни синоними или прекомерно дълги описателни еквиваленти. Подобен пример имаме във волейбола. В недалечното миналото просъществува за кратко терминът “*японски удар*”, който се е използвал само на ниво неофициално общуване сред състезателите и постепенно е изчезнал изцяло от волейболното игрище.

Невъзможно е в рамките на едно изследване да бъдат обхванати всички видове спорт и спортни дисциплини затова проучването е тематично ограничено и включва лексикални единици, използвани в областта на *фитнеса и бодибилдинга*, но в бъдеще ще бъде разширено и допълнено с примери и от други видове спорт, което ще предостави възможност и за реализирането на компаративни анализи на ексцерпирания материал както в синхронен, така и в диахронен план.

От изключителна важност е да се подчертае, че разглежданите тук примери не са засвидетелствани в писмени източници, които изпъл-

няват ролята на регулатор, но се употребяват в ежедневната практика от специалистите в областта на спорта, както и при съдийстване на състезания.

Поради тази причина тяхното по-точно определение би било лексеми с неутвърдена кодификация (Иванов 2014: 6).

ЦЕЛТА

Целта на проучването е не само да представи максимално пълен и изчерпателен списък на спортните термини, обект на научен интерес в настоящия текст, но и да направи опит да даде информацията относно тяхната етимология и така да трансформира връзката със съдържимия етноним от латентна в явна. Важно е изчерпателно да се илюстрира тълковното им значение, съобразявайки се с похватите на методологията, прилагана в спортните научни разработки, да се подчертаят засвидетелстваните особености при тяхната практическа употреба, да се анализира лексикалната им структура и да се направят паралели с еквивалентни термини (ако има такива, разбира се), срещани в български, което ще спомогне за тяхното по-осъзнато използване от страна на специалисти от различни области (спортисти, журналисти, лингвисти, изследователи в спортната медицина и др.).

Фокусът върху този тип термини конкретно в английски не е случаен, а е инспириран от често използваната функция на този език в качеството му на медиатор при официална и неофициална форма на комуникация.

Общоприетата практика е утвърдените и възприетите като официални спортни термини да биват включвани в различни източници за информация като учебници, учебни помагала, правилници, справочници, документация, водена от съответната федерация, научнопопулярни и публицистични текстове, електронни източници като например страниците в интернет на федерациите на отделните спортове. Те обаче съдържат само фактология, свързана с подробното описание на упражнението и инструкции за правилното изпълнение на отделните изграждащи го елементи, което предизвиква предпоставки за неправилна употреба, неточности при изписване и т. н.

Основната отличителна страна на термина като лексикална единица е, че неговото значение е прозрачно и неговата дефиниция обикновено е ясна. Но това е валидно само за случаите, в които деривацията му се разглежда в синхронен план. Когато е в диахронен, за

верифициране семантиката на лексемата възниква нуждата от допълнителни пояснения (Попова и др. 1999: 19).

Според М. Попова ролята на термин се изпълнява само от съществително име или субстантивизирано словосъчетание (Иванов 2014: 6).

Другите специфики могат да бъдат обобщени както следва: терминът¹ е отделна дума или словосъчетание, именуващо обект или явление от различни сфери на човешкото познание, изискващо кратко, ясно и точно определение, поради факта, че играе ролята на основен носител на информация в отделните научни направления и бива използван от потребителите (учени, изследователи, специалисти в дадена област), за да предаде материална обвивка на новооткрития от различен характер (Алексиев 2011: 240; Кънчева 2009: 16; Петкова, Банасяк 2019: 145–146; Petkova, Ivanova 2023: 40)

За съжаление, важното в случая етимологично съдържание не е поместено в гореизброените типове източници, а е налично само в интернет пространството, което не гарантира напълно неговата абсолютна достоверност, което още веднъж подчертава нуждата от по-задълбочени и многопластови проучвания в тази сфера на човешкото познание.

Като основен източник за ексерпирание на разглежданите тук примери са използвани електронни източници поради липсата на специализиран речник за областта на фитнеса. Сайтовете, в които са засвидетелствани общоупотребимите в практиката наименования на упражнения, ще бъдат упоменати в текста с абривиатури с цел по-голяма прегледност и четивност, под номер, както и в библиография, съдържаща използваната литература.

МЕТОДОЛОГИЯТА

Методологията на изследването съчетава елементи от научните разработки от областта на спорта като илюстративно описание на действието², т. е. на денотата, и на езиковедски такива, изразяващи се

¹ Най-пълното и актуално определение за спортен термин е “относително еднозначен езиков знак (лексема или словосъчетание) от сферата на спорта, който назовава похвати, правила и части от правила, нарушения, наказания, съдийски осъждания, уреди, екипировка и части от екипировката, видове игрални полета и помещения, отличия и трофеи, видове състезания и дисциплини, спортни организации, игрални и работни постове, документи и нормативни уредби” (Иванов 2014: 6).

² Коректното описание е от изключителна важност за изграждането на максимално точна дефиниция на термина. Всяка промяна в спортните правила се отразява и върху

в дескриптивни пояснения, класификации, които биват тематична¹, с оглед сферата на употреба, и структурна, а също и компаративни анализи при сравнение на английските примери, които се характеризират с по-висока фреквентност на употреба и актуалност, с техните български съответствия (ако има такива).

Подбраните спортни термини от областта на фитнеса и бодибилдинга, съдържащи елемент *етноним*, са:

American Swing

Упражнението се изпълнява с пудовка (кетълбел/kettlebell). Натоварва комплексно тялото като в най-голяма степен участват мускулите на подбедрицата, седалището и гърба. Движението започва от изходно положение стоещ, стъпалата на ширина на раменете, краката свити в коленните стави, таза изнесен назад. Пудовката е поставена така че образува равнобедрен триъгълник със стъпалата. От тази позиция пудовката се повдига, залюлява се назад, между краката, таза извършва рязко движение напред и нагоре, с което избутва горните крайници, съответно и пудовката в същата посока. В началната и крайната фаза на движението пудовката се залюлява леко в следствие на инерцията (Снимка 1).

Снимка 1. *American Swing*

дефиницията на лексикалната единица и поради тази причина е наложителна регулярна актуализация (Иванов 2014: 14–15).

¹ Моделът за посочените класификации е взиман от разработки, отнасящи се до терминологични системи от други сфери на човешкото познание, но е приложим и тук, защото чрез него се реализира интердисциплинарния принос на проучването, а именно — ясно очертаване на полето на употреба на термините и коректно и актуално описание на принципите на образуване на подобен тип термини (Петкова, Грозданова 2023: 351)

Bulgarian Split Squat

Bulgarian Split Squat или още *Bulgarian Squat* е едно от най-популярните упражнения за развиване силата и силовата издръжливост на долни крайници (предна част на бедро и седалище). Начин на изпълнение: От изходна позиция разкراчен стоеж единият крак се поставя на пейка, лeжанка, стол със стъпало, обърнато надолу, а гърбът е прав и погледът е насочен напред. Опорният крак се сгъва в колянната става бавно и контролирано, като се извършва клек. В зависимост от позицията на тялото по време на клека приоритетно се натоварва предна част на бедрото на опорния крак или седалищната мускулатура на същия крак (Снимка 2)

Снимка 2. *Bulgarian Split Squat*

Cuban Press

Основна цел на упражнението е изчистване техниката на някои видове бутания. Начин на изпълнение: От изходно положение стоеж или седеж, ръцете се сгъват в лакътните стави и се повдигат до хоризонтално положение, откъдето се завъртат и обтягат нагоре до вертикално положение след което по обратния ред ръцете се снемат в изходно положение. Тъй като упражнението не цели изграждане на мускулатура, а има изцяло техническа насоченост, не е целесъобразно то да се изпълнява с големи тежести (Снимка 3).

French Press

Упражнението представлява разгъване на ръцете в лакътните стави от стоеж, седеж или тилен лег като тежестта може да бъде дъмбел или лост. Едно от основните упражнения за развиване на трицепс, а тежестта и изходното положение могат да варират в зависимост от физическата подготовка на трениращия. Същото упражнение се среща и под наименованията *Skull Crusher* и *Triceps Extention* (Снимка 4).

Снимка 3. *Cuban Press*Снимка 4. *French Press*

Romanian Deadlift

Упражнението натоварва предимно задна част на бедрата, седалищните мускули и долната част на гърба като най-често се изпълнява с дъмбели или лост. Изходна позиция стоеж, стъпалата на ширина на раменете, леко сгънати в коленните стави, лостът е на пода пред стъпалата на изпълняващия. Тялото се накланя напред и обтегнат гръб и леко сгънати колена до момента, в който ръцете достигат лоста, хващат го и го изтеглят по обратния път нагоре до изходно положение, а при следващото навеждане напред лостът достига под коленете и над глезенете в зависимост от гъвкавостта на трениращия. Упражнението е известно още и като *Roman Deadlift* (Снимка 5).

Russian Twist

Упражнението натоварва в най-голяма степен коремната мускулатура. От изходна позиция седеж торсът се отпуска назад като гръб-

начният стълб запазва обтегнатата си позиция, краката са сгънати в коленните стави, а положението на стъпалата варира в зависимост от нивото на подготовка на трениращия. От тази позиция се изпълняват ротации на торса вляво и вдясно, а стъпалата могат да бъдат на пода, да са повдигнати над пода или да се включат в движението като се свиват към противоравното рамо (Снимка 6).

Снимка 5. *Romanian Deadlift*

Снимка 6. *Russian Twist*

Turkish Get Up

През последните десетина година тренировките с пудовка се включват успешно в рутината на спортуващите за здраве, а упражнението *Turkish Get Up* добива популярност най-вече с навлизането на *CrossFit* системата. Упражнението е сравнително сложна комбинация от по-прости движения, като подобрява в значителна степен силата и координацията на трениращите. Начин на изпълнение: от изходна позиция тилен лег, с пудовка в ръка, обтегната нагоре, перпендикулярно на пода. С помощта на лявата ръка, използвайки за опора само дланта, се сгъват двата крака под тялото, така че то да се

изправи последователно до седеж до колянна опора на десния крак, след което до изправено положение, като путовката остава винаги над главата на изпълняващия. По същия ред тялото се връща в изходна позиция (Снимка 7).

Снимка 7. *Turkish Get Up*

Swiss Ball Jackknife

Упражнението е с комплексно въздействие, като въвлича в най-голяма степен мускулите на коремната стена, гръдните мускули и тези по предната част на бедрата. Начин на изпълнение: изходно положение лицева опора (т.нар. “планк”), със стъпала поставени на топката, се съгват краката в коленните стави, коленете се приближават максимално към гърдите, след което се връщат в изходно положение като съществен момент е тялото да остане в позиция лицева опора (Снимка 8).

Снимка 8. *Swiss Ball Jackknife*

Judo/Hindu Push-Up

Лицевите опори (*Push-Ups*) са едно от най-популярните упражнения за развитие на силовата издръжливост предимно на гръдните

мускули, горни крайници, рамене, торс, коремна мускулатура, а във варианта “*Hindu*” те натоварват в значителна степен и седалищната мускулатура и задната част на бедрата, като в значителна степен подобряват и поддържат и гъвкавостта. Начина на изпълнение: От изходна позиция “планк” тазът се повдига нагоре, откъдето, във възможно най-висока позиция, във формата на обърнато V, атлетът сгъва лакътните стави като сменя глава ниско до пода, сменя и ханша, като едновременно тръгва с гръдния кош напред и нагоре (Снимка 9).

Снимка 9. *Judo/Hindu Push-Up*

Bulgarian Bag

Изобретена от българина Иван Иванов. Така наречената *българска торба* се ползва при специализираната подготовка на състезатели по борба, ММА, а също така и от любители в областта на фитнеса. Изработена от естествена кожа или винил, запълнена най-често с пясък. Торбата предлага възможности за изпълнение на над 50 вида упражнения, чието разнообразие непрекъснато нараства. Уредът развива силова издръжливост, тренировката с него може да включи всички големи мускулни групи както в индивидуални, така в организирани групови занимания (SU).

При тематична класификация на гореописаните термини би станало ясно, че всички те, с изключение на последния, който е наименование на спортен уред, се отнасят до типове упражнения, от описанието на които е видно, че етнонимът, съдържащ се във външната им форма, няма пряко отношение към техниката на изпълнение, а вероятно е свързан с техния създател или мястото на възникването им.

И точно в съдържащия етноним се крие екстралингвистичната стойност на разглежданите примери, която може да се отнася до запечатването на важно събитие от миналото, пряко свързано с развоя на спортна дисциплина или дори на човешката история, възприема-

ни и като повод за национална гордост (Арнаудова 2005: ix; Ivanova 2022: 63).

За съжаление, не са редки случаите, когато употребата на даден етноним в рамките на термин след време да бъде преосмислен като обиден или уронващ престижа, да бъде стигматизиран поради икономически интереси и да бъде бързо заличен. Но въпреки тези рискове този модел на именуване на нови обекти или явления си остава базисен поради неговата универсалност и изключително популярен в масмедияте (Felescan 2021: 43–44).

От структурна гледна точка етнонимът, съдържащ се в представените тук примери, изпълнява ролята на определение, което откроява конкретния тип упражнение. Колкото по-описателна е външната форма на даден термин, толкова по-малка е вероятността от появата на грешка при неговата употреба (Арнаудова 2005: xii — xiii; Ivanova 2022: 63).

Интересно е да се спомене, че случаите на асиметрия между външна и вътрешна форма при термините водят до възникването на синонимия, полисемия, омонимия, което е вид доказателство за невъзможност за изграждане на тяхната идеалност, бидейки част от говоримия език (Петкова, Банасяк 2019: 145; Попова 2011: 47; Petkova, Ivanova 2022: 59; Petkova, Ivanova 2023: 41).

Синонимията се приветства от някои специалисти, защото предоставя възможност за подчертаване на различни особености на разглеждания обект или явление, а също така води до по-голямо речниково богатство на езика (Зидарова 1998: 113; Суперанска и др. 1986: 34; Petkova, Ivanova 2023: 42).

Тук наблюдаваме следните синонимни двойки и гнезда¹: *Bulgarian Split Squat/Bulgarian Squat* (вторият пример е съкратен вариант на първия), *French Press/Skull Crusher/Triceps Extention* (трите примера са с различна външна форма и етимологична мотивираност) и *Romanian Deatlift/Roman Deatlift* (употреба на различни етноними).

¹ Освен “синонимия” се използва “формална вариантност”, изразяваща се в “използването на паралелни езикови средства, които по различен начин изразяват тъждествено терминологично значение, т. е. повече от една езикова форма се отнася към единството от денотат и понятие”, (Иванов 2014: 11; Попова 2012: 588) или “терминологична дублетност”, “при която двойки, тройки и понякога четворки думи назовават един и същ научно-технически обект или явление” (Иванов 2014: 11; Манолова 1984:24).

В спортните среди в България не се използват еквиваленти на български език на посочените примери от английски. Изразът *“швейцарска топка”* е заимстван от *Swiss Ball Jackknife*, но като наименование на уреда, който се използва, а не на самото упражнение.

Сред бодибилдърите в страната *French Press* в неофициална форма на общуване е популярен като *“френското”*.

С цел по-цялостно осъзнаване на логическата връзка на етнонима с денотата на лексикалната единица прилагаме кратка екстралингвистична информация, свързана с възникването на разглежданите понятия.

Предимство заслужава, разбира се, лексиканата единица, свързана с топонима България.

Според основната версия за придобиването на името и популяризирането на Българския клек (буквален превод на *Bulgarian Split Squat/Bulgarian Squat*) основна „вина“ има треньорът по шанги Ангел Спасов. През 1988-ма Спасов обикаля няколко щата в Америка и преподава две упражнения, които счита, че са от първостепенно значение за шангистите — качване на високо блокче/ опора (*High Step Up*) и разделно клякане с повдигнат заден крак (*Rear Foot Elevated Split Squat*) Тъй като през 70-те и 80-те години на миналия век България е една от най-големите сили в този спорт, интересът към методиката на българската подготовка е огромен: Какво по-различно се прави, за да постигането на едно ниво над останалите... Може би „тайното оръжие“ е разделното (българското) клякане?

Добавянето на етнонима *Hindu* са търси във връзката на индийските бойци, въвели тази разновидност на лицеви опори, с хиндуизма, като се вярва, че чрез тяхното изпълнение в тях се превъплъщава духът на индийския воин (LN).-

Счита се, че наименованието *Cuban press* е въведено от треньора по шанги Чарлс Поликуйн, който го измислил, за да убеди негов състезател, че кубинците са изпълнявали това упражнение ежедневно и точно затова са били толкова добри в движението *“изтласкване”* (PT).

Оказва се, уредът *Swiss Ball*, популярен по цял свят като *шведски*, всъщност е изобретен от *италианеца* Аквилино Чосани, който през 1963 г. изобретява виниловата топка, заместник на дотогава ползваната гумена такава. С първоначално предназначение рехабилитация на деца с церебрална парализа, топката бързо печели почитатели и в

областта на фитнеса като в наши дни се ползва за редица упражнения. Останалата част от името *“jackknife”* произлиза от изпълняваното движение, близко до това на гмуркачите (ST).

Наименованието на едно от най-популярните фитнес упражнения, *Romanian Deadlift*, води началото си от 1990 г., когато по време на тренировка на Игрите на добра воля в Сан Франциско световният и олимпийски шампион по вдигане на тежести, румънецът Нику Владу, демонстрира нетипично за този вид движение с щанга (LI).

Според някои източници изразът *Russian Twist* произхожда поради сходството му с определени движения, характерни за руските гимнастици и с някои руски танци. Според други източници обаче то се свързва с упражнение за силова издръжливост на коремната мускулатура, практикувано от руските войници по времена на Студената война (ST).

РЕЗУЛТАТИТЕ

Резултатите от извършените наблюдения показват, че макар и да не са официализирани чрез включването им в специализирани речници и други типове справочна литература, разглежданите термини са широкоупотребими и нямат съответстващ на въгнешната им форма алтернативен термин (с едно-единствено изключение *French Press = Skull Crusher = Triceps Extention*), който да не съдържа елемент етноним, т. е. съществува пряка логическа и културологична връзка между спортния термин и етнонима. Именно поради тази причина настоящият опит за тяхното въвеждане във фокуса на изследователските търсения е ценен катализатор за възникването на по-задълбочени проучвания в тази насока в бъдеще. В тази връзка е нужно да се отбележи, че не бива да се пренебрегва и тяхната универсална роля в акта на комуникация при специалисти с различна националност и носители на различни езици, т. е. тяхното произношение и правопис трябва да бъдат унифицирани.

ЛИТЕРАТУРА

- Алексиев, Б. (2011). Социолингвистични аспекти на терминологията. *Езикът и социалният опит*. Т. 10 : Проблеми на социолингвистиката. С. 240–245.
- Арнаудова, П. (2005). Епонимни термини в нозологията, морфологията и клиниката на вътрешните болести. София : Медицина и физкултура.
- Зидарова, В. (1998). Очерк по българска лексикология. Пловдив : Пловдивско университетско издателство.

- Иванов, В. (2014). Проблеми при кодифицирането на спортна терминология в словашкия и българския език : автореф.
- Кънчева, П. (2009). Българската анатомична терминология днес. София : Медицинско издателство АРСО.
- Манолова, Л. (1984). Българска терминология. София : Народна просвета.
- Петкова, Е., Банасяк, Я. (2019). Някои наблюдения върху синонимията в терминологията. *Български език*. 66 (4). С. 142–157.
- Петкова, Г., Грозданова, Е. (2023). Медицински термини, образувани от римски митологични имена и техните еквиваленти в български и хърватски. *O jeziku zboriti (Zbornik radova u čast prof. dr. sc. Nedi Pintarić Kujundžić)*. Zagreb : FF press. S. 347–353.
- Попова и др. (1999). Въпроси на българската терминология / Попова, М., Колковска, С., Кабакчиев, Кр. и др. София : Академично издателство «Проф. Марин Дринов».
- Попова, М. (2011). Социални конотации на термина. *Езикът и социалният опит*. Т. 10 : Проблеми на социолингвистиката. С. 46–51.
- Попова, М. (2012). Теория на терминологията. Велико Търнов : ИК Знак'94.
- Суперанска и др. (1986). Теория и методика ономастических исследований. Москва : Наука.
- Felecan, O. (2021). Onomastic Considerations on News in the Recent Mass Media. *Слъдовати достойтъ* : Proceedings of the International Onomastic Conference «Anthroponyms and Anthroponymic Researches in the Beginning of 21st Century», dedicated to the 100th anniversary of the birth of prof. Yordan Zaimov, Dr. Sc. (1921–1987), 20–22 April 2021, Sofia / Anna Choleva-Dimitrova, Maya Vlahova-Angelova, Nadezhda Dancheva (Eds.). P. 42–58. Available at: <https://ibl.bas.bg/en/onomastitchna-konferentsiya-na-tema-vantroponimi-i-antroponimni-izsledvaniya-v-natchaloto-na-xxi-vekv/> (visited 20.08.2021).
- Ivanova, V. (2022). Bulgarian medical terminology units derived from a toponym. *Проглас 1*. С. 60–65.
- Petkova, G., Ivanova, V. (2022). Eponyms in Latin medical terminology derived from a toponym. *Speech and Context (International Journal of Linguistics, Semiotics and Literary Science)*. V. 1. P. 55–62.
- Petkova, G., Ivanova, V. (2023). Cases of synonymy and antonymy in the Latin medical terminological system. *Езиков свят / Orbis Linguarum*. Volume 21, Issue 2. P. 40–43.

ЕЛЕКТРОННИ ВИДАНИЯ

<https://121personaltraining.com> (дата звернення: 13.01.2024)

<https://www.stack.com> (дата звернення: 18.01.2024)

<https://suples.com/> (дата звернення: 13.01.2024)

<https://www.linkedin.com/> (дата звернення: 22.01.2024)

<https://lubomirivanov.com/> (дата звернення: 12.01.2024)

REFERENCES

- Aleksyev, B. (2011). Sotsyolynhvystychny aspekty na termynolohyiata. *Ezykt y sotsyalnyiat opyt*. T. 10 : Problemy na sotsyolynhvystykata. S. 240–245.
- Arnaudova, P. (2005). Eponymny termyny v nozolohyiata, morfolohyiata y klynykataka na v̄treshnyte bolesti. *Sofyia : Medytsyna y fizykultura*.
- Zydarova, V. (1998). *Ocherk po v̄lharska leksykolohyia*. Plovdyv : Plovdyvsko unyversytetsko yzdatelstvo.
- Yvanov, V. (2014). Problemy pry kodyfytsyraneto na sportna termynolohyia v slovashkyia y v̄lharskyia ezyk : avtoref.
- Kncheva, P. (2009). *Blharskata anatomychna termynolohyia dnes*. Sofyia : Medytsynsko yzdatelstvo ARSO.
- Manolova, L. (1984). *Blharska termynolohyia*. Sofyia : Narodna prosveta.
- Petkova, E., Banasiak, Ya. (2019). Niakoy nabludeniya vrkhu synonymyia v termynolohyiata. *Blharsky ezyk*. 66(4). S. 142–157.
- Petkova, H., Hrozdanova, E. (2023). Medytsynsky termyny, obrazuvany ot rymsky mytolohychny umena y tekhnnye ekvyvalenty v blharsky y khrvatsky. *O jeziku zboriti (Zbornik radova u čast prof. dr. sc. Nedi Pintarić Kujundžić)*. Zagreb : FF press. S. 347–353.
- Popova y dr. (1999). *V̄prosy na v̄lharskata termynolohyia* / Popova, M., Kolkovska, S., Kabakcheyev, Kr. et al. Sofyia : Akademychno yzdatelstvo «Prof. Maryn Drynov».
- Popova, M. (2011). Sotsyalny konotatsyy na termyna. *Ezykōt y sotsyalnyiat opyt*. T. 10 : Problemy na sotsyolynhvystykata. S. 46–51.
- Popova, M. (2012). *Teoryia na termynolohyiata*. Velyko Trnov : YK Znak94.
- Superanska y dr. (1986). *Teoryia y metodyka onomasticheskykh yssledovanyi*. Moskva : Nauka.
- Felecan, O. (2021). Onomastic Considerations on News in the Recent Mass Media. *Sln̄dovaty dostoyt̄b : Proceedings of the International Onomastic Conference «Anthroponyms and Anthroponymic Researches in the Beginning of 21st Century»*, dedicated to the 100th anniversary of the birth of prof. Yordan Zaimov, Dr. Sc. (1921–1987), 20–22 April 2021, Sofia / Anna Choleva-Dimitrova, Maya Vlahova-Angelova, Nadezhda Dancheva (Eds.). P. 42–58. Available at: <https://ibl.bas.bg/en/onomastitchna-konferentsiya-na-tema-vantropnimi-i-antropnimni-izsledvaniya-v-natchaloto-na-xxi-vekv/> (visited 20.08.2021).
- Ivanova, V. (2022). Bulgarian medical terminology units derived from a toponym. *Prohlas I*. S. 60–65.

Petkova, G., Ivanova, V. (2022). Eponyms in Latin medical terminology derived from a toponym. *Speech and Context (International Journal of Linguistics, Semiotics and Literary Science)*. V. 1. P. 55–62.

Petkova, G., Ivanova, V. (2023). Cases of synonymy and antonymy in the Latin medical terminological system. *Ezykov sviat/ Orbis Linguarum*. Volume 21, Issue 2. P. 40–43.

INTERNET SOURCES

<https://121personaltraining.com> (accessed: 13.01.2024)

<https://www.stack.com> (accessed: 18.01.2024)

<https://suples.com/> (accessed: 13.01.2024)

<https://www.linkedin.com/> (accessed: 22.01.2024)

<https://lubomirivanov.com/> (accessed: 12.01.2024)

АНГЛІЙСЬКІ СПОРТИВНІ ТЕРМІНИ В СФЕРІ БОДІБІЛДІНГУ ТА ФІТНЕСУ, ЩО МІСТЯТЬ В СОБІ ЕТНОНІМИ

Анотація

Вступ. Безперервне зростання кількості офіційних спортивних дисциплін викликає необхідність кодифікації нових лексичних одиниць та періодичної верифікації та редагування вже існуючих.

Мета даної статті полягає у представленні переліку спортивних термінів сфери бодібілдингу та фітнесу з елементом етноніму у їхній структурі, а також у наданні додаткової інформації про їхнє походження, проведенні аналізу їхньої структури, наведенні прикладів особливостей їхнього використання, якщо такі існують.

Контекст та мотивація. Такі терміни з частиною етноніму в їхній структурі можна спостерігати у різних видах спорту, але логічний зв'язок між дією та назвою певного народу може бути оманливо очевидним, особливо для звичайних людей, для яких такі лексичні одиниці не є частиною їхнього словникового запасу для повсякденного вжитку.

Методологія. Основними методами дослідження є екстракція даних, порівняльний та структурний аналіз наведених прикладів.

Очікувані **результати** передбачають зовнішній опис та етимологію досліджуваних англійських спортивних термінів, поширених сьогодні в різних класичних чи сучасних видах спорту.

Ключові слова: спортивний термін, етнонім, власна назва.

Стаття надійшла 25 серпня 2023 р.

Інформація про авторів:**Альбена ІВАНОВА**

кандидат філологічних наук, доцент кафедри мови та спеціального навчання Медичного університету, Пловдив, Болгарія, e-mail: Albena.Ivanova@mu-plovdiv.bg; ORCID ID: 0000–0003–3002–8015

Вероніка КЕЛЬБЕЧЕВА

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри мови та спеціального навчання Медичного університету, Пловдив, Болгарія, e-mail: Veronika.Kelbecheva@mu-plovdiv.bg; ORCID ID: 0000–0002–1045–9208

Елена ЙОСИФОВА

викладач кафедри мови та спеціального навчання Медичного університету, Пловдив, Болгарія, e-mail: elena.yosifova@mu-plovdiv.bg; ORCID ID: 0000–0002–3814–4523

Notes on Contributors:**Albena IVANOVA**

Associate Professor, PhD, Department of Language and Specialized Training (DESO), Medical University, Plovdiv, Bulgaria, e-mail: Albena.Ivanova@mu-plovdiv.bg; ORCID ID: 0000–0003–3002–8015

Veronika KELBECHEVA

Senior Lecturer, PhD, Department of Language and Specialized Training (DESO), Medical University, Plovdiv, Bulgaria, e-mail: Veronika.Kelbecheva@mu-plovdiv.bg; ORCID ID: 0000–0002–1045–9208

Elena YOSIFOVA

Lecturer, Department of Language and Specialized Training (DESO), Medical University, Plovdiv, Bulgaria, e-mail: elena.yosifova@mu-plovdiv.bg; ORCID ID: 0000–0002–3814–4523

УДК 811.111'374'373.2

DOI 10.18524/2410–3373.2023.26.295021

Олена КАРПЕНКО*Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, м. Одеса,
Україна***Olena KARPENKO***Odesa I. I. Mechnikov National
University, Odesa, Ukraine***Валерія НЕКЛЕСОВА***Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, м. Одеса,
Україна***Valeriia NEKLESOVA***Odesa I. I. Mechnikov National
University, Odesa, Ukraine***Ганна ТКАЧЕНКО***Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, м. Одеса,
Україна***Anna TKACHENKO***Odesa I. I. Mechnikov National
University, Odesa, Ukraine***ЗВОРОТНИЙ ОНІМНИЙ
СЛОВНИК 15 РОКІВ
ПО ТОМУ****REVERSE ONYMIC
DICTIONARY ACROSS
15 YEARS****ABSTRACT**

Introduction. *The article is dedicated to the comparison of two reverse onymic associative dictionaries. This project provides a significant opportunity to advance the understanding of onomastic identity in the changing onomastic landscape. The case study's findings should provide valuable insight into the associative aspect of the onomastic landscape where memetic landmarks could be revealed.*

Purpose. *The article's purpose is to compare two reverse onymic associative dictionaries. Consequently, the **research object** is the onymic component of the associative field of the stimuli, the **subject** being the associative distribution of the onymic reactions to the onymic stimuli and their comparative analysis.*

Materials and methodology. *The datasets on which we base our investigation are drafted from the 2006 and 2021 free associative experiments conducted in Odesa I. I. Mechnikov University with 100 participants each. We investigated correlations between associations and stimuli, taking onymic reactions into particular focus. In this paper, we present the entries compiled in the following way: from associations to their stimuli, listed in alphabetical order.*

Results. *The current study reveals that onymic reactions cover all the classes of proper names, including anthroponyms, toponyms, ethnonyms, theonyms, ideonyms, zoonyms, chrematonyms, chrononyms, ergonyms, phytonyms, cosmonyms.*

*The dynamics may be presented as follows: a significant **increase** in the number of onymic reactions is observed in **chrononyms** — 2.6 times, **chrematonyms** — 2.3 times, **theonyms** — 1.8 times, which indicates growing importance of time, material values and spiritual beliefs, especially taking into consideration peculiarities of the Covid pandemic period with its high death rate, social distancing, lockdowns; a **decrease** of associates that belong to **ergonyms** — 3.25 times and **anthroponyms** — 1.3 times may be a sign of the fact that the value of a person and a group of people diminishes, less connection with the group is felt, the sense of belonging to a group is eroded together with the growing understanding of the feeling of transience, of time value; **decrease** of associates-**toponyms** — 1.4 times and **ethnonyms** — 1.3 times lays bare lessening of ties to the location and a corresponding ethnic group with a sense of individualization. The dramatic shifts in the mental onomastic landscape of the informants became evident during the comparison of both datasets.*

Keywords: *associative experiment, anthroponym, ethnonym, ergonym, zoonym, ideonym, cosmonym, onymic identity, theonym, toponym, chrematonym, chrononym, phytonym.*

INTRODUCTION

Associative corpora and dictionaries have been at the centre of academic attention for quite a long time. Although little systematic evidence has been published on the concept of reverse associative onymic dictionary, their compilation enhances clarification of the semantic relations between the onymic mental and verbal concepts, revealing the memeticity of proper names (Karpenko, Neklesova, & Tkachenko, 2022 : 25). This project provides a significant opportunity to advance the understanding of onomastic identity in the changing onomastic landscape. The case study's findings should provide valuable insight into the associative aspect of the onomastic landscape where memetic landmarks could be revealed.

The article presents two reverse onymic vocabularies, case studies from associative experiments conducted in 2006 and 2021. The paper's first section will examine the existing research in associative dictionaries and case studies in the associative onomastic field. The next part dwells on the methodology of associative onomastic experiments. The third part focuses on the study's results, where the data from the two reverse onymic vocabularies are presented in Table 1. The last part of our case study highlights the findings and compares two reverse onomastic vocabularies. Appendix 1 reveals the most frequent associative reactions found in the experiment data. Appendix 2 visualizes the most frequent responses from 2006 and 2021

datasets in three cloud schemes. Appendix 3 offers a comparison of the most frequent associative reactions from 2006 and 2021 datasets.

DISCUSSION

A wide range of free associative experiments conducted in the last decades was seldom based on onymic stimuli, although they label “mental landmarks” in the view of the world of an individual and an ethnic group. This type of stimulus inspires a variety of onymic reactions, as is seen in the research of the associative fields of the stimuli IRELAND / EIRE, not only allowing us to conclude that “the dominant field of use of the Celtic name *Eire* ... can generally be described as an ethnic component and the sphere of national culture ..., for the English name *Ireland* the most relevant is the socio-political plane” (Polhorodnyk, 2019 : 40). The mentioned above case study also brings into the limelight a collection of proper names, functioning as reactions, for instance, *Emerald Isle*, *Inisfail* (the island of Ireland), *Poblacht na hEireann* (Irish Republic), *Gaeltacht* (the Irish language and the traditional national culture areas), *Eriu* (Irish goddess), *Padraig* (Saint Patrick), *Cuchulainn* (the literary character of the Ulster cycle), etc. Such onymic reactions allow us to trace universal peculiarities of the language view of the world, highlighting its most valued constituents, which promote national self-identification and regional cohesion.

The outcome of the free associative experiment gives the possibility for the researcher to construct the associative portrait of the informant and the group to which he belongs based on “the real relationship between signs in the minds of representatives of the relevant society and the psychological correspondence of the received explications” (Семашко, Швець, 2022 : 49). It is possible to treat the associative portrait as “the linguistic and cultural component of the linguistic picture of the world of several peoples, isolated on the basis of the theoretical generalization of the associative data of the representatives of these peoples on the proposed stimuli,” or in other words “associations form an associative portrait of a linguistic personality, and a set of associations of a certain group of speakers — an associative portrait of this group” (Самійлик, 2016 : 83).

The associative portrait of the individual reveals his identity, as well as the associative portrait of the group reveals its collective identity, proper names being a powerful tool for establishing both: “Onomastic identity, being a specific badge of belonging, is based on the onomastic repertoire deployed by a social group with the knowledge of a shared understanding of

the underlying context, founded on personal and group cultural identity” (Karpenko & Neklesova, 2023 : 67).

In the recent associative dictionary of proper names (Нестерчук, 2018, Нестерчук 2020), the author presented anthroponyms, 82 male names and 54 female names. The layout of the dictionary article was constructed in the following way: firstly, there was a group of responses denoting kinship, then acquaintances, and lastly, famous namesakes were listed. Here, we can see the attempt to reproduce the onomastic identity on a personal level.

In our previous study, we presented the reverse onymic dictionary based on the materials of the 2021 free associative experiment, which was one of the first attempts to compile the hierarchisation of the reactions in reverse order: from the association to the stimulus (Karpenko, Neklesova, & Tkachenko, 2022). The present research aims to compare the results of two free associative experiments. The data based on the onymic stimuli, following a reverse path, gives the possibility to “interpret words-reactions as words-themes, that supply orientation and organize the associative field” (Семашко, Швець, 2022 : 59).

Comparing the results of two associative experiments, conducted in 2006 and 2021, allows to perform a diachronic analysis of the shifts in the mental lexicons of the informants, thus leading to justified generalizations and conclusions since “the regularity of emergence of certain associations may be peculiar to a particular period of a linguistic community existence due to the shared experience of the speakers... The dynamics of responses, in particular, may be driven by the dynamics of the semiotic system” (Tyshchenko, Levchenko, & Dilai, 2020 : 108).

PURPOSE

The article’s **purpose** is to compare two reverse onymic associative dictionaries. Consequently, the **research object** is the onymic component of the associative field of the stimuli, the **subject** being the associative distribution of the onymic reactions to the onymic stimuli and their comparative analysis.

As to the **material** of our research, the results of two free associative experiments, held in 2006 and 2021 with 100 Ukrainian speakers each time, who were offered the same thirty onymic stimuli, were employed. The associations retrieved in these experiments constitute the factual material of this work, totaling up to 881 and 692 reactions. The reader should bear in mind that the study is based on the reverse onomastic responses and does not engage with appellatives present in the associative experiments’ dataset.

METHODOLOGY

To better clarify the semantic relations of the mental onymic concept and its verbal expression, we compiled a reverse dictionary, where the material is supplied from the association to the stimulus. For this purpose, from each dictionary article, the onymic associates were selected, where all stimulus words to which these associates refer were listed (e.g. *Валерію/Valeriy* (2) — Шевчук/Shevchuk). After each stimulus, the number of uses of this association is indicated (e.g. *Валерію/Valeriy* (2)). In cases where a dictionary entry includes more than one stimulus, the total amount of use of the association is given after the headword. The reverse dictionary articles are arranged alphabetically.

RESULTS

The dataset of onymic reactions collected during our experiments is represented separately by all the classes of proper names presented below. The datasets are presented more thoroughly in Appendix 1.

Anthroponyms

2006

Different types of onymic nominations of people were singled out among elicited reactions. Among them the dominant position is occupied by **first names**, both in their official form and diminutives, for instance, *Ivan* (45), *Mykola* (41), *Taras* (25), *Yevhen* (20), *Andryi* (6), *Maria* (4), *Valeriy* (2), *Kateryna* (2), *Roksolana*, *Lybid*, *Barbabara*; *Malanka* (6), *Anya* (3), *Hannusya*, *Petrus'*, *Kolya*, *Kostya*, *Bodya*, *Vika*, *Valera*, etc. It should be noted that the most popular male name, *Ivan*, was also given in the English translation, and in one case, it was accompanied by a specifying parenthesis *Ivan* (20 hryvnas) of an individual character. The number of such reactions constitutes 196 associates.

Patronymic associates, used separately as a vivid syntagmatic reaction, appeared in the materials of the experiment eight times: *Hryhorovych*, *Vasyliovych*, *Anatoliivna*, *Yosypivna*, *Olehivna*, *Oleksiiivna*, *Yaroslavivna*, *Yaroslavna*. The last one, *Yaroslavna*, is an obsolete form of the patronymic. Notable is the fact that the feminine forms appear more frequently than masculine.

Five reactions of the **first name and the patronymic** were singled out: *Ihor Antonych*, *Ivan Vasyliovych*, *Mykola Borysovych*, *Larysa Vasylivna*, *Nelly Georgiiivna*. Once an unusual combination of the **patronymic with the surname** appeared among our reactions: *Hryhorovuch Shevchenko*, together with the stimulus, forming a standard anthroponymic formula.

A frequent type of reaction is represented by a surname, totaling up to 176. It is possible to differentiate here the surnames of widely known historical figures such as *Shevchenko* (70), *Khmelnyskyi* (45), *Mazepa* (5), *Deribas* (3), *Franko* (6), *Bandera*, *Richelieu*, *Goethe*, *Curie*, as well as the literary characters' nominations as *Bulba* (7).

Nine cases of combinations of the *first name and the surname* were singled out, the informants giving preference to renowned writers: *Taras Shevchenko*, *Lina Kostenko*, *Ulas Samchuk*, *Bogdan Khmelnytskyi* (2), *Bohdan Stupka*, *Boris Moiseev* (2), *Joan of Arc*.

Once *initials and the surname* were employed as a reaction: *T. G. Shevchenko*.

Twice, the *bynames* of royal figures were elicited from our materials: *the Terrible* (2), *Catherine II*.

A considerable amount of reactions presented *nicknames*, primarily dedicated to the nominations of famous Ukrainian poets Taras Shevchenko and Ivan Franko: *Kobzar* (14), *Kamenyar* (8), *great Kamenyar*. These reactions are homonymous to the famous literary works by these authors, but given as reactions without inverted commas, they were treated as their popular nicknames. The kinship terms used as reactions to the stimuli *Ukraine* and *Odesa* also were frequently suggested as reactions: *mom* (4), *mom* (5), *mom* (2). The reaction *Bub* (*friend*) is an individual associate of a friend's nickname. One of the reactions of this type was *Duke*, an Odesa nickname for Mayor Armand Emanuel du Plessis Richelieu. The reaction *Muromets* is dedicated to a Ukrainian epic character, while *Telesyk* — to a character of the Ukrainian folk tale. This reaction was partially repeated in the associate *Ivasyk-Telesyk* (2), where the character's name and nickname are combined. The number of such reactions amounts to 39.

One case of a *pseudonym*, *Ruslana Pysanka*, was singled out in our results — a Ukrainian actress whose real surname was Pysanko. The general amount of anthroponymic reactions is 431.

2021

Anthroponyms among the reactions in the materials of 2021 fall into several structural subgroups. *First names* frequently appear as reactions to various stimuli. This type of reaction is represented by first names, both Ukrainian and foreign, such as *Ivan* (45) (once accompanied by an emoji symbol *Ivan* ☺), *Taras* (35), *Petro* (11), *Yevhen* (7), *Andryi* (5), *Anna* (4), *Mykola* (4), *Vasyl* (3), *Sasha* (3), *Inna* (2), *Yulia* (2), *James*, *Juan*, *Jose* and

others. Some anthroponymic reactions are given in diminutive forms like *Galya* (2), *Bodya*, *Vika*, *Dasha*. It should be noted that both the names of historical personalities (*Moses*, *Platon*) and virtual characters (*Karabas* (2), *Gvidon*, *Captain America*) were suggested as associates. The number of such reactions is 162.

Patronymics of the masculine (*Vasyliovych*, *Hryhorovuch*, *Petrovych*, *Stepanovych*, *Fedorovych*), as well as feminine (*Mykolaivna* (3), *Anatoliivna*, *Yosypivna*, *Yaroslavna*) genders, were singled out from the list of the associates, totaling up to 11 cases.

Surnames turned out to be a recurrent type of reactions, for instance, *Shevchenko* (50), *Khmelnyskyi* (27), *Мазера* (3), *Заньковецька* (3), *Poroshenko* (2), *Topolya* (2), *Kotlyarevskiy*, *Nechuy-Levytsky*, *Skovoroda*, *Franko*, *Stupka*, *Curie*, *Balanyuk*, *German*, *Gavalda* and others. The general amount of such reactions is 112.

Once, we deal with a combination of the **initial with the surname** *P. Tychnyna* and once with the **first name with the patronymic** *Anna Mykolaivna*.

An anthroponymic formula, consisting of the **first name with the surname**, is also represented in the reactions: *Ivan Franko* (3), *Bogdan Khmelnytskyi* (2), *Ulas Samchuk* (2), *Taras Shevchenko*, *Petro Poroshenko*, *Taras Topolya*. The number of such reactions is 10.

The structural subtype of anthroponymic reactions includes **nicknames**, the most frequent being *mom* (10) to the stimulus *Odesa*, as well as *mom* (2), *mom* to the stimulus *Ukraine*; *Kobzar* (5), *Kamenyar* (3), *the Wise* to *Hanna*. It would be interesting to note that a name with the nickname of a fictitious character, *Captain Jack Sparrow*, is among our reactions. Thus, the amount of nicknames total up to 22.

Two royal **bynames** were found among the experiment results: *the Terrible* to *Ivan*, *Daniel of Galicia*.

The **pseudonyms** of a famous Ukrainian writer, Lesya Ukrainka, and a popular blogger, *Slidan*, were singled out. Thus, the general amount of anthroponymic reactions is 324.

Toponyms

2006

The **toponymic** reactions occupy the second place as to their frequency in the materials of the 2006 experiment. Associates-toponyms of various scales were elicited, the most numerous group being the names of **countries**, among which the dominant position is held by *Ukraine* (76) and *Mother-*

land (17). Both historical and contemporary names of countries are used by our informants: *Kingdom of Galicia-Volhynia* (3), *Cossack Hetmanate*, *Kievan Rus* (3), *Austria-Hungary* (3); *Hungary*, *Russia* (4), *Moldova*, *Romania*, *Georgia*, *Armenia*, *Egypt*, *Israel*, *Peru*, *Scotland*. The number of such reactions is 126.

Table 1

Distribution of the anthroponymic formulae in both experiments

	2006	2021
first name	196	162
patronymic	8	11
first name + patronymic	5	1
patronymic + surname	1	–
surname	176	112
initial + surname	1	1
first name + surname	9	10
byname	2	2
nickname	39	22
pseudonym	1	2
total	438	323

The toponymic reactions, naming *cities*, also appeared to be quite frequent. Since the experiment was held in Odesa, understandably, the first place is taken by this toponym — *Odesa* (47). The other reactions represent Ukrainian and foreign cities and one historical name of *Korsun'*: *Lviv* (3), *Kyiv*, *Boryspil*, *Chornobyl*, *Chernivtsi*, *Lutsk*, *Irpin*; *Roma*, *Milan*. These reactions amount to up to 58.

The associates, which nominate *regions*, mainly of Ukraine, were also elicited during the experiment: *Bukovyna*, *Western Ukraine*, *Ivanofrankivsk oblast*, *Podillya*, *Urals* (2), totalling 6 cases.

The names of *rivers* were suggested by the informants twice: *the Dnipro*, *the Bug*, while the name of the *sea* once: *the Black Sea*.

The toponym which designates *mountains* was singled out once: *The Carpathians*. Thirty-four cases of *microtoponyms* appeared in the materials of the experiment, naming the main *streets* of Kyiv *Khreschatyk* (12) and Odesa *Deribasivska street* (7), *Dramenbasivska* (this reaction is a portmanteau word, blending the names of the street and the restaurant, situated in it), *Shevchenko Avenue*; *parks* — *Gorsad (city garden)* (7), *Shevchenko park*;

the **recreation area** *Arcadia* (2); the **stairs** *The Potyomkin Stairs* (3). The general amount of toponymic reactions is 228.

2021

Toponyms of a different scale are widely used as associates in our 2021 experiment. Among them, the name of the **continent** where Ukraine is situated appears: *Europe* (2). Several names of **countries** were singled out (62 cases), with the predominating reaction being *Ukraine* (38) and its synonym *Motherland* (14). Besides, such countries as *Peru* (2), *Egypt* (2), *Israel* (2), *France*, *Romania*, *Spain*, *Hungary* (*Austro-Hungarian Empire*) were mentioned. The **regions** of Ukraine (15 reactions) were presented as reactions: *Western Ukraine* (9), *Zakarpattya/Carpathian Ruthenia* (3), *Volyn* (2), *Donbas*, as well as the names of **cities** (52 reactions): *Odesa* (35), *Lutsk* (4), *Chernivtsi* (3), *Bukovel* (3), *Kyiv* (2), *Lviv* (2), *Berezan'*, *Zatoka* and *Roma*. Among the other names of geographical objects, we singled out the **river** *Dnipro* and *The Carpathian Mountains* (8). The names of **microtoponymic objects** (16 cases) also appear as reactions, namely, **streets** — *Deribasivska* (5), *Khreschatyk* (3), *B. Khmelnytskyi*, *Gretska*; a **square** — *Maidan* (3); a **park** — *Gorsad* (city garden); a **seaport** — *Morvokzal*; the 11th-century **fortification** — *The Golden Gate*. The general number of the toponymic reactions is 156.

Table 2

Distribution of the toponymic reactions in both experiments

	2006	2021
continents	–	2
countries	126	62
cities	58	52
regions	6	15
rivers	2	1
sea	1	–
mountains	1	8
total	228	156

Ethnonyms

2006

The predominance of ethnonymic reactions connected with Ukraine — Ukrainian (46) is notable. Eleven times, ethnonymic reactions appear semantically close to other associates: Slavs, Slavic (9), Scandinavian, or *Slavic* god. Among other responses of this type occur denoting historical

and contemporary ethnicities: *Vyatichs*, *Scythians*, *Ruthenian land*, *Hutsuls* (3), *Galician* (2), *Norman*, *Spanish*, *German*, *Frenchman*, *Jewish person/Jewish people* (4), *Arab*, *Tatar*, *Russian* (2), *Georgian*, *Armenian*. The number of such reactions constitutes 78 associates.

2021

Associates-ethnonyms are widely used in our experiment in 2021 as well. Most of them are connected with Ukraine, as in the examples: *Ukrainian traditions*, *Ukrainian literature*, *Ukrainian woman*. The amount of such reactions is 30. Eight times, the reactions are connected with Slavs: *Slav*, *Slavs*, *Protoslavs*, *Slavic pagan god*, *Hutsuls*, *Hutsul* (3), etc. Twice, we singled out derogatory ethnonyms — ethnophobisms — that denote Ukrainian nationalists: *banderovites*, *bendery*. Twelve reactions refer to Jews: *Jewish name*, *Jewish person*. Five miscellaneous reactions are formed by associations with other ethicalities: *American*, *Frenchman*, *Roman*, *Romanians*, *Soviet*. The total amount of ethnonymic reactions is 57.

Catoikonoms

2006

One reaction, *Odesan* refers to the group of *catoikonoms (demonoms)*, naming a citizen of Odesa.

Theonyms

2006

The most frequent *theonymic* reaction in the materials of the 2006 experiment is *God* (13) without any further specification as to a religious system. A significant amount of associates refers to Christianity, namely: *Christ*, *Jesus*, *J. C.*; *Mary*, *Mother of Jesus* (13), *Mother of God* (3), *mother of Jesus*, *mother of Jesus Christ*, *Saint* (7) to the stimulus *Maria*; *John the Baptist*, *Apostle I* (hinting at Andrew the First-Called), *Magdalene* (3). Besides, a number of theonymic reactions present the Ancient Slavic pantheon — *Khors*, as well as Ancient Greek and Roman: *Zeus*, *Poseydon*, *Pluto* (2). The latter also may be treated as a *cosmonym*. Three definitely *cosmonymic* reactions are *The Solar System* (2), *The Earth*. The general number of theonymic reactions is 33.

2021

Theonyms that were given as reactions comprise the general mentioning of *God* — 9 times, the name of God in the Christian religion, *Jesus* — 2 times, *Virgin Mary* in different variations — 33 times, *Magdalene* — 3 times, the names of ancient Greek and Roman gods *Zeus*, *Hades*, *Poseidon*, *Nep-*

tune, Pluto, Jupiter — 12 times. It should be taken into consideration that the latter three also can function as **cosmonyms**. A definitely **cosmonymic** reaction, *Earth* appears twice. Also, the name of the demon listed in *Ars Goetia* appears among reactions — *Barbatos*. Thus, the general amount of theonymic reactions is 60.

Ideonyms

2006

The **ideonymic** sector of the reactions received in 2006 is mainly represented by the titles of **literary works** such as *Zapovit* (2), *Maria and the Wormwood* (2), *Mykola Dzherya, Naymychka, Great Cellar, The Sun Warms, Poor Nastya, Withered Leaves, My thirteenth year was..., Young Muse, Stolen Happiness, Alice's Adventures, Chuk and Gek, work by I. Franko*. **Religious texts** are presented by 13 reactions: *Bible* (11), *Old Testament* (2). The nominations of two **military documents** were also suggested as reactions: *Barbarossa* (2) *Union of Brest*. The titles of the **film and TV series** were singled out among ideonymic reactions: *Dog Barbos and Unusual Cross, Simply Maria* (3), as well as the cartoon series *Tom and Jerry* (8). The names of three **monuments** in Odesa Kyiv and Rome are also included in this type of reactions: *The Twelve Chairs, monument to three brothers and Lybid', monument in Rome*. The title of the **song** *Golubaya Luna* (Blue Moon) is also listed in our reactions. The number of ideonymic reactions totals up to 48.

2021

The **ideonymic** reactions embrace **religious texts** and their parts: *Bible* (8), *Old Testament, Ave (Maria), Torah*, 11 reactions altogether. A number of reactions are represented by the titles of Ukrainian **literary** classics: *Kateryna* (2), *Maria and the Wormwood* (2), *Fateful Crossroads, Why are you coming to my dreams?, Painted fox, Eagle, Zakhar Berkut* — the total is 17 reactions. Several **TV series** appear as reactions: *Simply Maria* (2), *Mukhtar, Svaty, Great Vuykos, Yeralash* — 5 altogether. The titles of **cartoons** were also singled out among the reactions: *Tom and Jerry* (7), *The Barboskins* (4), *Little Mermaid* — 12 times in general. Names of the works of art also refer to this group: the **monuments** — *The Motherland Monument* (2), *monument to De Richelieu, monument to the 12th chair, portraits* of famous Ukrainian writers — *portrait of T. H. Shevchenko, image of Franko (in the jacket)*. The song's title, 'Kyiv is mine' refers to this group, too. The general amount of ideonymic reactions is 47.

Zoonyms

2006

In the 2006 experiment, the reactions represent typical names of dogs *Borovko*, *Barbos*, and the names of animals from popular TV series and cartoons: *Mukha* (6), *Mushka*, *Pluto*, *Tom* (5), *Jerry* (mouse). The amount of **zoonymic** reactions is 16.

2021

Reactions-**zoonyms** primarily refer to cartoon characters, mainly a mouse and a cat from the *Tom and Jerry* series: *Jerry* (2), looks like *Jerry*, *Jerry* from *Tom and Jerry*, *Jerry Mouse* and *Tom*, *Tom* (10). The second associate is connected with a bloodhound in the *Mickey Mouse* cartoon: *Pluto* the dog, *Pluto* (Disney character) (2). Besides, one reaction is associated with the film *Come Here, Mukhtar!* and the TV series *Return of Mukhtar: Mukha*. The total number of such reactions constitutes 20.

Chrematonyms

2006

Only three **chrematonymic** reactions were suggested during the 2006 experiment: product names *Halka* (coffee brand), *Barney* — chocolate bar, and *train Odesa-Ivanofrankivsk*.

2021

Chrematonymic associates include official symbols *trident* and *Odesa's* coat of arms, the map — I imagined the map of *Ukraine*, *Ukraine's map*, *part of the Ukraine's map*, and two products — kvas *Taras*, curd snack “*Voloshkove pole*”. The total number of reactions of this type is 7.

Chrononyms

2006

Three **chrononymic** reactions refer to different events: *VVV* or in Ukrainian *BBB* — Велика вітчизняна війна/Great Patriotic War; *Nep-tune Day* — a recreational holiday; *TOEFL* — an exam. These reactions total up to 3.

2021

Chrononyms appear as reactions in our experiment quite rarely, predominantly associated with a famous battle: battle of *Kruty* (3), *1918*. Another battle is mentioned only once: battle at *Berestechko*. A pagan Slavic holiday was singled out from the reactions — *Kupala Night*, one universal holiday *New Year*, and one biblical event *Flood*. Thus, the general amount of chrononymic reactions is 8.

Ergonyms

2006

This type of associate is widely represented in the materials of the 2006 experiment. Here, such groups of people or enterprises were singled out: military groups, *DAI* (2), *GIBDD*, *SS*; a music band *DDT* (9); football teams *Dynamo*, *Vorskla* (football club); a religious institution *Pechersk Lavra* (2), *Lavra*; cafes *Drum & Bass*, *Pan-pizza*; a film production studio *Disney*; several landmarks of Odesa, *Opera Theatre*, *Privoz* (2), *Museum of Wax Figures*, *Tsentrалnyi Gastronom*. The amount of such reactions is 26.

2021

Ergonymic reactions include popular chain restaurants *KFC* (3), *McDonald's* (2), a famous shop *Odesa's Passage*, a Ukrainian football team *Shakhtar* and a mobile net operator *Kyivstar*, totalling 8 cases.

Phytonyms

2006

Only one variant of the ***phytonymic*** reaction was suggested: *cow-wheat* (4).

2021

Several ***phytonymic*** reactions were given by the informants in 2021: *cow-wheat*, flower *cow-wheat*, *fireweed* (2), 4 of them altogether.

CONCLUSIONS

It is possible to conclude that the distribution of the onymic reactions in our experiments is as follows:

The present study is one of the first attempts to compare two reverse onymic associative dictionaries that were compiled with a time gap of 15 years. Observing changes over such a considerable time lapse, it is impossible to neglect the waves of generations that replaced each other — groups of people born in about 20 years that is divided into four subperiods, analogous to the stages of human life of about 80, or saeculum: childhood, youth, middle age, old age. The four-stage cycle of social eras includes rise, awakening, decline, and crisis, and each corresponds to a specific archetype: prophet, traveler, hero, or artist. People of the same age group tend to share similar patterns of behavior, values, and beliefs (Howe, Strauss 1997; Howe, Strauss 2000). The informants of the 2006 experiment predominantly belonged to Generation Y (Millennials), while those who participated in the experiment in 2021 (Zoomers) belonged to a different Generation Z. It is reasonably expected that the associative portraits of the informants of two generations differ significantly, disclosing their onymic identity.

Table 3

The distribution of the onymic reactions in 2006 and 2021

	2006	2021
Anthroponyms	438	323
Toponyms	228	156
Ethnonyms	78	57
Catoikonoms	1	—
Theonyms	33	60
Ideonyms	48	47
Zoonyms	16	20
Chrematonyms	3	7
Chrononyms	3	8
Ergonyms	26	8
Phytonyms	4	4
Cosmonyms	3	2
Total	881	692

On the other hand, the change in the types of proper names presented as reactions in both datasets can be explained by the variability of information sources that evolved across these years. In 2006, television was the dominant source of news, TV shows, and films, thus being the primary carrier of memetic information. By 2021, the Internet has taken this niche providing access to various birthplaces of content. Moreover, the Internet gave an opportunity to the broader audience to show its vernacular creativity and gave way to participatory culture. Also, the diversity in the 2021 onomastic landscape can be explained by the excess of information available to Ukrainian citizens nowadays due to the fast evolution of the digital landscape. Hence, the dramatic shifts in the mental onomastic landscape of the informants became evident during the comparison of both datasets.

The dynamics may be presented as follows: a significant **increase** in the number of onymic reactions is observed in *chrononyms* — 2.6 times, *chrematonyms* — 2.3 times, *theonyms* — 1.8 times, which indicates growing importance of time, material values and spiritual beliefs, especially taking into consideration peculiarities of the Covid pandemic period with its high death rate, social distancing, lockdowns; a **decrease** of associates that belong to *ergonyms* — 3.25 times and *anthroponyms* — 1.3 times may be a sign of the fact that the value of a person and a group of people diminishes, less connection with the group is felt, the sense of belonging to a group is eroded

together with the growing understanding of the feeling of transience, of time value; **decrease** of associates-*toponyms* — 1.4 times and *ethnonyms* — 1.3 times lays bare lessening of ties to the location and a corresponding ethnic group with a sense of individualization.

The peripheral classes of proper names are stable, remaining on the outskirts of the mental lexicon.

Future directions of the investigation in onymic associative fields will likely focus on further enlarging the datasets and their detailed analysis.

DICTIONARIES

Kent G. H., Rosanoff, A. J. (1910). A study of association in insanity. *Amer. J. Insanity*. 67. 37–96. 317–390.

Бутенко — Butenko, N. (1979). Dictionary of Associative Norms of the Ukrainian. Lviv. (in Ukr.).

Герганов — Gerganov, E. et al. (1984). Bulgarian Norms of Word Associations. Sofia. (in Bulg.).

Карпенко — Karpenko, O. (2006). Associative Dictionary is the Way to the Nature of Proper Names. *Logos onomastike*. 1. 8–21 (in Ukr.).

Ковалевська — Kovalevska, T., Sologub, G., Stavchenko, O. (2001). Associative Dictionary of Ukrainian Advertisement lexicon. Odesa. (in Ukr.).

Кутуза — Kutuza, N., Kovalevska, T. (2011). Short Associative Dictionary of Advertisement slogans. Odesa. (in Ukr.).

Мартінек — Martinek, S. (2007). Ukrainian Associative Dictionary : in 2 vol. Lviv. (in Ukr.).

ПБД — Parameterized Database of Modern Ukrainian Poetic Lexicon. URL: <http://www.mova.info/Page3.aspx?11=96> (in Ukr.).

Санчес Пуиг — Sanchez Puig, M., Karaulov, J., Tcherkasova, G. (2001). Associative Norms of Spain and Russian. Moscow ; Madrid. (in Rus.).

СУР — Burjachok, A., Huryn, I. (1979). Ukrainian Rhyme Dictionary. Kyiv. (in Ukr.).

Уфимцева — Ufimtzeva, N., Tcherkasova, G., Karaulov, J., Tarasov, E. (2004). Slavic Associative Dictionary: Russian, Byelorussian, Bulgarian, Ukrainian. Moscow. (in Rus.).

EAT — XML version of Edinburgh Associative Thesaurus (EAT). URL: <http://rali.iro.umontreal.ca/rali/?q=en/XML-EAT>

Kurz — Kurz I. Polskie normy powszechno ci skojarze swobodnych na 100 słów z listu Kent Rozanoffa (1967). *Studia psychologiczne*. T. VIII. (Nadbitka). 255 s.

Ма́ршалова — Maršalová L. Slovo-asociačné normy: metodická príručka. Diel 1, 1–4. trieda ZDŠ. Bratislava, 1972.

Novák — Novák Z. (1988) Volné slovní párové asociace v češtině. Praha.

USF-FAN — XML version of the University of South Florida Free Association Norms (USF-FAN). URL: <http://rali.iro.umontreal.ca/rali/?q=en/USF-FAN>

ЛІТЕРАТУРА

- Загородня, О. (2021). Веб-проект «Стимулус» як інструмент психолінгвістики. *Psycholinguistics*. 29 (2). С. 76–102.
- Карпенко, О. Ю. (2006). Асоціативний словник — шлях до сутності власної назви. *Записки з ономастики*. № 1. С. 8–21.
- Нестерчук, О. (2019). Асоціативний словник власних особових імен. Луцьк : ПП Іванюк В. П.
- Нестерчук, О. Г. (2020, February). Асоціативний словник власних особових імен. *Dynamics of the development of world science*. Р. 829–836.
- Мартінек, С. В. Український асоціативний словник / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів : ПАІС, 2021. Т. IV : Від реакції до стимулу. 648 с. Accessed: August 17, 2023. shorturl.at/bjnWV
- Мовчун, Л. (2018). Використання методу асоціативного експерименту в римології. *Українська мова*. (4). С. 43–55. Accessed: August 17, 2023. https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/4_18/6.pdf
- Неклесова, В. Ю. (2019). Зворотний онімний асоціативний словник (на матеріалі вільного асоціативного онімного експерименту з іспаномовними респондентами). *Записки з ономастики*. (22). С. 98–108. Accessed: August 17, 2023. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/961343.pdf>
- Самійлик, С. (2016). Асоціативний портрет студентів України. *East European Journal of Psycholinguistics*. 3(2). С. 82–91. Accessed: August 17, 2023. <https://eejpl.vnu.edu.ua/index.php/eejpl/article/view/104/84>
- Семашко, Т., Швець, О. (2022). Асоціативно-вербальна кваліфікація сенсорних етностереотипів сучасними носіями української мови. *Psycholinguistics*. 32(2). С. 47–75. Accessed: August 17, 2023. <https://psycholing-journal.com/index.php/journal/article/view/985/388>
- Aristotle (1941). De Memoria et Reminiscentia. *The Basic Works of Aristotle*. New York : Random House. Р. 607–617.
- Cramer, P. (1968). Word association. Academic Press.
- De Groot A. M. B. (1988). Woordassociatienormen met reactietijden (Word association norms with response times). *Nederlands Tijdschrift voor de Psychologie (Dutch Journal of Psychology)*. 43. Р. 280–296.
- Deese, J. (1962). On the structure of associative meaning. *Psychological review*. 69(3). С. 161–175.
- Deese, J. (1965). The Structure of Associations in Thought and Language.
- Jung, C. G. (1907). On psychophysical relations of the associative experiment. *The Journal of Abnormal Psychology*. 1(6). Р. 247–255. Accessed 6 August 17, 2023. <https://sidis.net/galvanicjung1.htm>

- Howe, N., Strauss, W. (1997). The fourth turning: What the cycles of history tell us about America's next rendezvous with destiny.
- Howe, N., Strauss, W. (2000). *Strauss W. Millennials Rising: The Next Great Generation*. NY: Vintage Books.
- Karpenko, O., Neklesova, V. (2023). Ukrainian Onomastic Identity Across 15 Years (2006–2021). *Names*. 71(4). P. 65–73. Accessed: December 25, 2023. <https://ans-names.pitt.edu/ans/article/view/2600>
- Karpenko, O., Neklesova, V., Tkachenko, A. (2022). Associative experiment as the factor for onym research. *Записки з ономастики*, 25. P. 20–40. Accessed: August 17, 2023. <http://zso.onu.edu.ua/article/view/275374/274497>
- Locke, J. (1997). Of the association of ideas. *An Essay Concerning Human Understanding*. Four Books. P. 221–226. Accessed: August 17, 2023. <https://www.gutenberg.org/files/10615/10615-h/10615-h.htm>
- Palermo, D. S., Jenkins, J. J. (1964). *Word association norms: Grade school through college*. Minn.: University of Minnesota Press.
- Polhorodnyk, D. V. (2019). Associative experiment in the study of the key concept IRELAND. *Science and Education a New Dimension. Philology*. VII(62), Issue: 211. P. 38–41. Accessed: August 17, 2023. <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/04/Associative-experiment-in-the-study-of-the-key-concept-IRELAND-D.-V.-Polhorodnyk.pdf>
- Rogers, C. A. (1968). On assessing verbal stimulus hierarchies1. *Behavior Research Methods & Instrumentation*. 1(2). P. 51–54. Accessed: August 17, 2023. <https://link.springer.com/content/pdf/10.3758/BF03209877.pdf>
- Tyshchenko, O., Levchenko, O., Dilai, M. (2020). Associative Verbal Network of the Conceptual Domain БІДА (MISERY) in Ukrainian. *Computational Linguistics and Intelligent Systems*: Proc. 4th Int. Conf. COLINS 2020. Volume I: Workshop. P. 106–120. Accessed August 17, 2023. <https://ceur-ws.org/Vol-2604/paper9.pdf>

REFERENCES

- Zahorodnia, O. (2021). Veb-proekt «Stymulus» yak instrument psykholinhivistyky. *Psycholinguistics*. 29 (2). S. 76–102.
- Karpenko, O. Yu. (2006). Asotsiatyvnyi slovnyk — shliakh do sutnosti vlasnoi nazvy. *Zapysky z onomastyky*. № 1. S. 8–21.
- Nesterchuk, O. (2019) Asotsiatyvnyi slovnyk vlasnykh osobovykh imen. Lutsk : PP Ivaniuk V. P.
- Nesterchuk, O. H. (2020, February). Asotsiatyvnyi slovnyk vlasnykh osobovykh imen. *Dynamics of the development of world science*. P. 829–836.
- Martinek, S. V. (2021). *Ukrainskyi asotsiatyvnyi slovnyk / Lvivskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka*. Lviv : PAIS, 2021. T. IV : Vid reaktsii do stymulu. 648 s. Accessed: August 17, 2023. shorturl.at/bjnw3

- Movchun, L. (2018). Vykorystannia metodu asotsiatyvnoho eksperymentu v ry-molohii. *Ukrainska mova*. (4). S. 43–55. Accessed: August 17, 2023. https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/4_18/6.pdf
- Neklesova, V. Iu. (2019). Zvorotnyi onimnyi asotsiatyvnyi slovnyk (na materialy vil-noho asotsiatyvnoho onimnoho eksperymentu z ispanomovnymy respondentamy). *Zapysky z onomastyky*. (22). S. 98–108. Accessed: August 17, 2023. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/961343.pdf>
- Samiilyk, S. (2016). Asotsiatyvnyi portret studentiv Ukrainy. *East European Journal of Psycholinguistics*. 3(2). S. 82–91. Accessed: August 17, 2023. <https://eejpl.vnu.edu.ua/index.php/eejpl/article/view/104/84>
- Semashko, T., Shvets, O. (2022). Asotsiatyvno-verbalna kvalifikatsiia sensorykh etnostereotypiv suchasnymi nosiiamy ukrainskoi movy. *Psycholinguistics*. 32(2). S. 47–75. Accessed: August 17, 2023. <https://psycholing-journal.com/index.php/journal/article/view/985/388>
- Aristotle (1941). De Memoria et Reminiscentia. *The Basic Works of Aristotle*. New York : Random House. P. 607–617.
- Cramer, P. (1968). *Word association*. Academic Press.
- De Groot A. M. B. (1988). Woordassociatienormen met reactietijden (Word association norms with response times). *Nederlands Tijdschrift voor de Psychologie (Dutch Journal of Psychology)*. 43. P. 280–296.
- Deese, J. (1962). On the structure of associative meaning. *Psychological review*. 69(3). C. 161–175.
- Deese, J. (1965). The Structure of Associations in Thought and Language.
- Jung, C. G. (1907). On psychophysical relations of the associative experiment. *The Journal of Abnormal Psychology*, 1(6). P. 247–255. Accessed: August 17, 2023. <https://sidis.net/galvanicjung1.htm>
- Howe, N., & Strauss, W. (1997). The fourth turning: What the cycles of history tell us about America's next rendezvous with destiny.
- Howe, N., & Strauss, W. (2000). *Strauss W. Millennials Rising: The Next Great Generation*. NY: Vintage Books.
- Karpenko, O., & Neklesova, V. (2023). Ukrainian Onomastic Identity Across 15 Years (2006–2021). *Names*. 71(4). P. 65–73. Accessed: December 25, 2023. <https://ans-names.pitt.edu/ans/article/view/2600>
- Karpenko, O., Neklesova, V., & Tkachenko, A. (2022). Associative experiment as the factor for onym research. *Записки з ономастики*. 25. P. 20–40. Accessed: August 17, 2023. <http://zso.onu.edu.ua/article/view/275374/274497>
- Locke, J. (1997). Of the association of ideas. *An Essay Concerning Human Understanding* : In Four Books. P. 221–226. Accessed: August 17, 2023. <https://www.gutenberg.org/files/10615/10615-h/10615-h.htm>
- Palermo, D. S., & Jenkins, J. J. (1964). *Word association norms: Grade school through college*. Minn. : University of Minnesota Press.

- Polhorodnyk, D. V. (2019). Associative experiment in the study of the key concept IRELAND. *Science and Education a New Dimension. Philology*. VII(62), Issue: 211. P. 38–41. Accessed: August 17, 2023. <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/04/Associative-experiment-in-the-study-of-the-key-concept-IRELAND-D.-V.-Polhorodnyk.pdf>
- Rogers, C. A. (1968). On assessing verbal stimulus hierarchies1. *Behavior Research Methods & Instrumentation*. 1(2). P. 51–54. Accessed: August 17, 2023. <https://link.springer.com/content/pdf/10.3758/BF03209877.pdf>
- Tyshchenko, O., Levchenko, O., & Dilai, M. (2020). Associative Verbal Network of the Conceptual Domain БІДА (MISERY) in Ukrainian. *Computational Linguistics and Intelligent Systems* : Proc. 4th Int. Conf. COLINS 2020. Volume I : Workshop. P. 106–120. Accessed: August 17, 2023. <https://ceur-ws.org/Vol-2604/paper9.pdf>

АНОТАЦІЯ

Вступ. *Стаття присвячена порівнянню двох зворотно-онімних асоціативних словників. Цей проект надає значну можливість покращити розуміння онімної ідентичності в мінливому ономастичному ландшафті. Висновки тематичного дослідження повинні дати цінне розуміння асоціативного аспекту ономастичного ландшафту, де можна виявити меметичні орієнтири призначення.*

Метою статті є порівняння двох зворотно-онімних асоціативних словників. **Отже, об'єктом** дослідження є онімний компонент асоціативного поля стимулів, **а предметом** — асоціативний розподіл онімних реакцій на онімні стимули та їх порівняльний аналіз.

Матеріали та методика. *Набори даних, на яких ми базуємо наше дослідження, зібрані на основі вільних асоціативних експериментів 2006 та 2021 років, які проводилися в Одеському університеті імені І. І. Мечникова за участю 100 учасників у кожному. Ми досліджували кореляції між асоціаціями та стимулами, приділяючи особливу увагу онімним реакціям. У цій статті ми представляємо словникові статті, складені таким чином: від асоціацій до їх стимулів, перерахованих в алфавітному порядку.*

Результати. *Сучасне дослідження виявило, що онімні реакції охоплюють усі класи власних імен, включаючи антропоніми, топоніми, етноніми, теоніми, ідеоніми, зооніми, хремотоніми, хрононіми, ергоніми, фітоніми, космоніми. Динаміку можна представити так: значне збільшення в кількості онімних реакцій спостерігається у хрононімів у 2,6 раза, хремотонімів у 2,3 раза, теонімів у 1,8 раза, що свідчить про зростання ваги часу, матеріальних цінностей та духовних вірувань, особливо враховуючи період пандемії ковіду з його високою смертністю, соціальним дистанціюванням, локадаунми; зменшення кількості асоціацій, що належать до ергонімів, у 3,25 раза*

та **антропонімів** у 1,3 раза може свідчити про те, що знижується цінність людини та групи людей, відчувається менший зв'язок із групою, почуття приналежності до групи розмивається разом зі зростаючим розумінням відчуття швидкоплинності, цінності часу; зменшення асоціатив-**топонімів** у 1,4 раза та **етнонімів** у 1,3 раза виявляє послаблення прив'язки до місцевості та відповідного етносу з відчуттям індивідуалізації. Різкі зміни в ментальному ономастичному ландшафті інформантів стали очевидними під час порівняння обох словників.

Ключові слова: асоціативний експеримент, антропонім, етнонім, ергонім, зоонім, ідеонім, космонім, онімна ідентичність, теонім, топонім, хремотонім, хрононім, фітонім.

Appendix 1

2021	2006
А	А
<i>Аве/ave</i> — Марія/Maria	<i>Австро-Угорщина/Austria-Hungary</i>
<i>Аїд/Hades</i> — Плутон/Pluto	(3) — Буковина/Вукovina (2), Галичина/Halychyna, Galicia
<i>Анатолій/Anatoliy</i> — Петренко/Petrenko	<i>Анатоліївна/Anatoliivna</i> — Марія/Maria
<i>Анатоліївна/Anatoliivna</i> — Марія/Maria	<i>Андрій/Andriy</i> (6) — Шевченко/Shevchenko (5), Маланюк/Malanyuk
<i>Андрій/Andriy</i> (5) — Бровко/Brovko, Маланюк/Malanyuk, Петренко/Petrenko, Шевченко/Shevchenko, Шевчук/Shevchuk	<i>Аня/Аня</i> (3) — Шевчук/Shevchuk (2), Ганна/Hanna
<i>Анна/Anna</i> (4) — Ганна/Hanna	<i>Апостол I/Apostle I</i> — Київ/Kyiv
<i>Анна Миколаївна/Anna Mykolaivna</i> — Ганна/Hanna	(Прим.: римське I натякає на апостола Андрія Первозванного, Roman I could possibly mean Andrew the Apostle)
<i>американське ім'я/American name</i> — Джеря/Dzherya	<i>араб/Arab</i> — Мухтар/Mukhtar
Б	<i>Аркадія/Arcadia</i> (2) — Богдан/Bogdan, Одеса/Odesa
<i>Баланюк/Balanyuk</i> — Маланюк/Malanyuk	Б
<i>Бандерівці/banderovites</i> — Галичина/Halychyna, Galicia	<i>Бандера/Bandera</i> — Волинь/Volyn
<i>Барбоскіни/The Barboskins</i> (3) — Барбос/Barbos	<i>Барбара/Barbabara</i> — Барбос/Barbos
<i>Барбатос/Barbatos</i> — Барбос/Barbos	<i>Барбаросса/Barbarossa</i> (2) — Барбос/Barbos
<i>Батьківщина/Motherland</i> (14) — Україна/Ukraine	<i>Барбос/Barbos</i> — Барбос/Barbos
	<i>Барні/Barney</i> — Барбос/Barbos
	<i>Батьківщина/Motherland</i> (17) —

2021	2006
<i>Батьківщина-Мати/The Motherland</i>	Україна/Ukraine
<i>Moniment</i> (2) — Київ/Kyiv	<i>Безулик/Vezulyk</i> (2) — Ганна/Hanna
<i>Бендери/bendery</i> — Галичина/	<i>Берестейська унія/Union of Brest</i> —
Halychyna, Galicia	Берестечко/Berestechko
<i>Березань/Berezan'</i> — Берестечко/	“ <i>Бідна Настя</i> ”/ <i>Poor Nastya</i> — Ганна/
Berestechko	Hanna
битва під <i>Берестечком</i> /battle	<i>Біблія/Bible</i> (11) — Мойсей/Moses
at <i>Berestechko</i> — Берестечко/	<i>Бог/God</i> (2) — Богдан/Bogdan
Berestechko	бог древніх <i>слов'ян</i> /god of ancient
<i>Біблія/Bible</i> (7) — Мойсей/Moses	<i>Slavs</i> (2) — Сварог/Svarog, Перун/
бій під <i>Крутами</i> /battle of <i>Kruty</i> (2) —	Perun
Крути/Kruty	бог (українська міфологія)/god
<i>Бог/God</i> (3) — Богдан/Bogdan, Мой-	(Ukrainian mythology) — Сварог/
сей/Moses (2)	Svarog
бог у <i>слов'янському</i> язичництві/ <i>Slavic</i>	бог <i>скандинавський</i> або <i>слов'янський</i> /
pagan god — Сварог/Svarog	<i>Scandinavian</i> or <i>Slavic</i> god — Перун/
<i>Богдан/Bogdan</i> — Маланюк/	Perun
Malanyuk	бог <i>українських</i> язичників/god of
<i>Богом дан</i> /given by <i>God</i> (4) — Богдан/	<i>Ukrainian</i> pagans (2) — Сварог/
Bogdan	Svarog, Перун/Perun
<i>Богдан Хмельницький/Bogdan</i>	<i>Богдан Хмельницький/Bogdan</i>
<i>Khmelnitskyi</i> (2) — Берестечко/	<i>Khmelnitskyi</i> (2) — Галичина/
Berestechko	Halychyna, Galicia, Крути/The battle
<i>Богородиця/Mother of God</i> (3) — Ма-	of <i>Kruty</i>
рія/Maria	<i>Богом дан</i> / given by <i>God</i> (6) — Богдан/
<i>Бодя/Vodya</i> — Богдан/Bogdan	Bogdan
<i>Божя Матір/Mary, Mother of Jesus</i>	<i>Богом даний</i> / given by <i>God</i> (5) — Бог-
(7) — Марія/Maria	дан/Bogdan
<i>Божя Мати/Mary, Mother of Jesus</i> —	<i>Богородиця/Mother of God</i> (3) — Ма-
Марія/Maria	рія/Maria
<i>Борис/Boris</i> — Джеря/Dzherya	<i>Богун/Vohun</i> — Іван/Ivan
<i>Бузько/Vuz'ko</i> — Іван/Ivan	<i>Бодя/Vodya</i> — Богдан/Bogdan
<i>Буковель/Vukovel</i> (3) — Буковина/	<i>Божя Мати/Mary, Mother of Jesus</i>
Vukovyna	(6) — Марія/Maria
В	<i>Божя Матір/Mary, Mother of Jesus</i>
<i>Василь/Vasyl</i> (3) — Маланюк/	(7) — Марія/Maria
Malanyuk, Петренко/Petrenko	<i>Борис/Boris</i> — Мойсей/Moses
<i>Васильович/Vasyliovych</i> — Іван/Ivan	<i>Борис Мойсеев/Boris Moiseev</i> (2) —
<i>Віка/Vika</i> — Шевчук/Shevchuk	Мойсей/Moses
<i>Волинь/Volyn</i> (2) — Галичина/	<i>Бориспіль/Boryspil</i> — Київ/Kyiv

2021	2006
<p>Halychyna, Galicia, Тарас/Taras <i>Вуйки/Vuykos</i> — Буковина/Bukovina вул. <i>Дерибасівська/Deribasivska</i> street — Дерибас/Deribas вулиця <i>Б. Хмельницького/B. Khmelnitskyi street</i> — Богдан/Bogdan</p>	<p><i>Боровко/Borovko</i> — Бровко/Brovko <i>Буб (друг) /Bub (friend)</i> — Петренко/ Petrenko</p>
<p>Г <i>Гавальда/Gavalda</i> — Ганна/Hanna <i>Галя/Galya</i> — Галичина/Halychyna, Galicia</p>	<p><i>Буг/the Bug</i> — Буковина/Bukovina <i>Буковина/Bukovina</i> — Галичина/ Halychyna, Galicia <i>Бульба/Bulba</i> (7) — Тарас/Taras</p>
<p>В <i>Ганна/Hanna</i> — Дерибас/Deribas <i>Гвидон/Gvidon</i> — Перун/Perun герб <i>Одеси/Odesa's coat of arms</i> — Одеса/Odesa</p>	<p>В <i>Валера/Valera</i> — Шевчук/Shevchuk <i>Валерій/Valeriy</i> (2) — Шевчук/ Shevchuk</p>
<p>Г <i>Герман/German</i> — Ганна/Hanna <i>Горсад</i> (міський сад)/<i>Gorsad</i> (city garden) — вул. Дерибасівська/ Deribasivska street</p>	<p>ванька-встанька/<i>goly-poly toy</i>, “Ivan- get-up” — Іван/Ivan <i>Васильович/Vasyliovych</i> — Іван/Ivan <i>ВВВ/VVV</i> — Крути/The battle of Kruty</p>
<p>Г <i>Григорович/Hryhorovych</i> — Тарас/ Taras <i>Грозний/the Terrible</i> (4) — Іван/Ivan <i>Гуцули, гуцул/Hutsuls, hutsul</i> (3) — Волинь/Volyn, Галичина/Halychyna, Galicia</p>	<p><i>Великий Каменяр/great Kamenyar</i>— Франко/Franko <i>“Великий льох”/Great Cellar</i> — Шев- ченко/Shevchenko</p>
<p>Д <i>—да-Марья/cow-wheat</i> — Іван/Ivan даний <i>Богом/given by God</i> — Богдан/ Bogdan</p>	<p>викладач ділової української мови/ teacher of the <i>Ukrainian business</i> <i>language</i> (2) — Шевчук/Shevchuk <i>Вишньський/Vyshenskyi</i> — Іван/Ivan <i>Віка/Vika</i> — Шевчук/Shevchuk <i>Вікторія/Victoriya</i> — Маланюк/ Malanyuk</p>
<p>Д <i>Данило Галицький/Daniel of Galicia</i> — Галичина/Halychyna, Galicia <i>Даша/Dasha</i> — Богдан/Bogdan <i>де Вільвур</i> — Марія/Maria <i>Дерибасівська/Deribasivska</i> (7) — Де- рибас/Deribas</p>	<p><i>де Вільвур</i> — Марія/Maria <i>Вірменія/Armenia</i> — Богдан/Bogdan <i>вірменське ім'я/Armenian name</i>— Джеря/Dzherya</p>
<p>Д <i>Дерибасівська вулиця/Deribasivska</i> street — Дерибас/Deribas десь пов'язаний з <i>Перу/somewhat</i> <i>connected with Peru</i> — Перун/Perun <i>Джеймс/James</i> — Франко/Franko <i>Джек Горобець/Captain Jack</i></p>	<p><i>Володимир/Volodymyr</i> (3) — Перун/ Perun, Сварог/Svarog, Шевчук/ Shevchuk</p>
<p>Д <i>Дерибасівська вулиця/Deribasivska</i> street — Дерибас/Deribas десь пов'язаний з <i>Перу/somewhat</i> <i>connected with Peru</i> — Перун/Perun <i>Джеймс/James</i> — Франко/Franko <i>Джек Горобець/Captain Jack</i></p>	<p>“<i>Ворскла</i>” (футбольний клуб)/ <i>Vorskla</i> (football club) — Волинь/ Volyn <i>в'ятичі/Vyatichs</i> — Сварог/Svarog <i>В'ячеслав/Vyacheslav</i> — Шевчук/ Shevchuk</p>

2021	2006
<p><i>Sparrow</i> — Джеря/Dzherya <i>Джері/Jerry</i> — Джеря/Dzherya <i>Джеррі/Jerry</i> — Джеря/Dzherya <i>Джеррі з «Тома та Джеррі»/Jerry</i> from Tom and Jerry — Джеря/Dzherya <i>Джур/Zur</i> — Джеря/Dzherya <i>Діва/Virgin</i> (6) — Марія/Maria <i>Діва Марія/Virgin Mary</i> — Марія/ Maria дівчина <i>Галя/Galya girl</i> — Галичина/ Halychyna, Galicia <i>Дніпро/the Dnipro</i> — Україна/Ukraine <i>Донбас/Donbas</i> — Дерibas/Deribas донька <i>Ярослава/daughter of</i> <i>Yaroslav</i> — Ганна/Hanna довіра <i>Богу/trust to the God</i> — Мой- сей/Moses <i>Дорн/Dorn</i> — Іван/Ivan</p>	<p>Г <i>Галина/Halyna</i> (3) — Галичина/ Halychyna, Galicia (2), Ганна/Hanna “<i>Галка</i>” (кава)/<i>Halka</i> (coffee brand) — Галичина/Halychyna, Galicia <i>Галицький/Galician</i> — Галичина/ Halychyna, Galicia “<i>галицькі лімузини</i>”/ “<i>Galician</i> <i>limousines</i>” — Галичина/Halychyna, Galicia <i>Галицько-Волинське князівство/</i> <i>Kingdom of Galicia-Volhynia</i> (3) — Галичина/Halychyna, Galicia (2), Волинь/Volyn <i>Ганнуся/Hannusya</i> — Ганна/Hanna <i>ГБДД/GIBDD</i> — Петренко/Petrenko герой із “<i>Миколи Джері</i>”/a character from <i>Mykola Dzherya</i> — Джеря/ Dzherya</p>
<p>Є <i>Євген/Yevhen</i> (7) — Маланюк/ Malanyuk <i>Євреї, євреї/Jewish person, Jewish</i> <i>people</i> (11) — Джеря/Dzherya, Мой- сей/Moses (10) <i>єврейське ім'я/Jewish name</i> — Іван/ Ivan <i>Європа/Europe</i> — Україна/Ukraine <i>Єгипет/Egypt</i> (2) — Мойсей/Moses <i>Єралаш/Yeralash</i> — Петренко/ Petrenko</p>	<p><i>Гете/Goethe</i> — Гейтс/Gates <i>Гетьманщина/Cossack Hetmanate</i> — Галичина/Halychyna, Galicia <i>Гоголь/Gogol</i> — Тарас/Taras гордість <i>України/pride of Ukraine</i> — Франко/Franko “<i>Голубая Луна</i>”/ <i>Golubaya Luna</i> (Blue Moon) — Мойсей/Moses <i>Горсад</i> (міський сад)/<i>Gorsad</i> (city garden) (7) — вул. Дерibasівська/ Deribasivska street</p>
<p>Ж <i>Жанна/Zhanna</i> — Ганна/Hanna <i>Женя/Jenya</i>— Петренко/Petrenko З <i>Заньковецька/Zankovetska</i> (3) — Ма- рія/Maria <i>Закарпаття/Zakarpattia, Carpathian</i> <i>Ruthenia</i> (3) — Буковина/Bukovina, Волинь/Volyn, Франко/Franko <i>Затока/Zatoka</i> — Одеса</p>	<p><i>Григорович/Нруhorovuch</i> — Тарас/ Taras <i>Григорович Шевченко/Нруhorovuch</i> <i>Shevchenko</i> — Шевченко/Shevchenko “<i>Гріє сонечко</i>”/ <i>The Sun Warms</i> — Франко/Franko <i>Грозний/the Terrible</i> (2) — Іван/Ivan <i>грузин/Georgian</i>— Мухтар/Mukhtar <i>Грузія/Georgia</i> — Богдан/Bogdan</p>

2021	2006
<p><i>Захар Беркут/Zakhar Berkut</i> — Франко/Franko</p> <p><i>Західна Україна/Western Ukraine</i> (9) — Буковина/Vukovina (2), Волинь/Volyn (3), Галичина/Halychyna, Galicia (4)</p> <p><i>Зевс/Zeus</i> — Перун/Perun</p> <p><i>Земля/the Earth</i> (2) — Плутон/Pluto зображення <i>Франко</i> (в пиджаке) / image of <i>Franko</i> (in the jacket) — Франко/Franko</p> <p><i>Золоті Ворота/The Golden Gate</i> — Київ/Київ</p> <p>И</p> <p>имя украинское/Ukrainian name — Анна/Анна</p> <p>I</p> <p><i>Іван :)/Ivan :)</i> — Франко/Franko</p> <p><i>Іван/Ivan</i> (44) — Петренко/Petrenko (2), Шевчук/Shevchuk (3), Франко/Franko (39)</p> <p><i>Іван Франко/ Ivan Franko</i> (2) — Мойсей/Moses</p> <p><i>Іван Франко</i> (письменник)/<i>Ivan Franko</i> (writer) — Франко/Franko</p> <p><i>Іваненко/Ivanenko</i> — Петренко/Petrenko</p> <p><i>Івська/ivska</i> — Дерibas/Deribas</p> <p><i>Ізраїль/Israel</i> (2) — Мойсей/Moses</p> <p><i>Інна/Inna</i> (2) — Шевчук/Shevchuk</p> <p><i>Ірина</i> (біатлоністка)/<i>Ірина</i> (biathlete) — Петренко/Petrenko</p> <p><i>Іспанія/Spain</i> — Франко/Franko історія <i>України</i>/history of <i>Ukraine</i> (6) — Берестечко/Berestechko, Буковина/Vukovina, Волинь/Volyn, Галичина/Halychyna, Galicia, Крути/The battle of <i>Kruty</i> — Тарас/Taras</p> <p><i>Ісус/Jesus</i> — Марія/Maria</p> <p><i>I. X./Jesus</i> — Марія/Maria</p>	<p><i>Гуцули/Hutsuls</i> (3) — Галичина/Halychyna, Galicia (2), Волинь/Volyn</p> <p>Д</p> <p>давні <i>українці</i>/ancient <i>Ukrainians</i> — Сварог/Svarog</p> <p><i>ДАІ/DAI</i> (2) — Петренко/Petrenko “12 стільців”/The <i>Twelve Chairs</i> — вул. Дерibasівська/Deribasivska street</p> <p>“ДДТ”/DDT (8) — Шевчук/Shevchuk</p> <p><i>Джеррі</i> (миша) / <i>Jerry</i> (mouse) — Джеря/Dzherya</p> <p>“День Нептуна”/ <i>Neptune Day</i> — Нептун/Neptune</p> <p><i>Дерibas/Deribas</i> (3) — вул. Дерibasівська/Deribasivska street (2) Одеса/Odesa</p> <p>вул. <i>Дерibasівська/Deribasivska</i> street (7) — Дерibas/Deribas (6), Одеса/Odesa</p> <p>“Динамо”/Дунато — Шевченко/Shevchenko</p> <p><i>Діва/Virgin</i> (6) — Марія/Maria</p> <p><i>Діва Марія/Virgin Mary</i> — Марія/Maria</p> <p><i>Дісней/Disney</i> — Плутон/Pluto</p> <p><i>Дніпро/The Dnipro</i> — Крути/The battle of <i>Kruty</i>, Сварог/Svarog <i>Драмeндбасівська/Dramenbasivska</i> — вул. Дерibasівська/Deribasivska street</p> <p><i>Drum & Bass</i> — Дерibas/Deribas</p> <p><i>Дюк/Duke</i> — Одеса/Odesa</p> <p>Є</p> <p><i>Євген/Yevhen</i> (20) — Маланюк/Malanyuk</p> <p><i>Євреї, євреї/Jewish person, Jewish people</i> (4) — Мойсей/Moses</p> <p><i>Єгипет/Egypt</i> — Мойсей/Moses</p> <p>Ж</p> <p><i>Жанна д’Арк/Joan of Arc</i> — Ганна/</p>

2021	2006
і <i>Том/and Tom</i> — Джеря/Dzherya	Нанна
Й	З
<i>Йосип/Yosyp</i> — Дерibas/Deribas	<i>Заньковецька/Zankovetska</i> (3) — Ма-
<i>Йосипівна/Yosypivna</i> — Ганна/Hanna	рія/Maria
К	“ <i>Заповіт</i> ”/ <i>Zapovit</i> (2) — Тарас/Taras,
<i>Каменяр/Kamenyar</i> (3) — Франко/	Шевченко/Shevchenko
Franko	<i>Західна Україна/Western Ukraine</i>
<i>капітан Америка/Captain America</i> —	(7) — Галичина/Halychyna, Galicia
Плутон/Pluto	(4), Буковина/Bukovina, Джеря/
<i>Карабас/Karabas</i> — Дерibas/Deribas	Dzherya
<i>Карабас з бородою/Karabas with</i>	західна українська мова/western
<i>beard</i> — Дерibas/Deribas	<i>Ukrainian language</i> — Бровко/Brovko
<i>Карпати/The Carpathian Mountains</i>	<i>Зевс/Zeus</i> — Перун/Perun
(8) — Буковина/Bukovina (5), Во-	<i>Зелінський/Zelinskiy</i> — Нептун/
линь/Volyn, Галичина/Halychyna,	Neptune
Galicia (2)	<i>Земля/The Earth</i> — Плутон/Pluto
<i>Катерина/Kateryna</i> (2) — Тарас/	“ <i>Зів’яле листя</i> ”/ <i>Withered Leaves</i> —
Taras, Шевченко/Shevchenko	Франко/Franko
квас <i>Taras/Kvas Taras</i> — Тарас/Taras	І
квітка “ <i>Іван-да-Марья</i> ”/ cow-wheat	<i>Іван/Ivan</i> (45) — Франко/Franko
flower — Марія/Maria	(40), Петренко/Petrenko (3), Бровко/
<i>Київ/Kyiv</i> (2) — Берестечко/	Brovko (2)
Berestechko, Іван/Ivan	<i>Іван</i> (20 грн.)/ <i>Ivan</i> (20 hryvnas) —
<i>Кобзар/Kobzar</i> (5) — Шевченко/	Франко/Franko
Shevchenko	<i>Іван/Ivan Васильович/Vasyliovych</i> —
<i>Котляревський/Kotlyarevskiy</i> — Іван/	Франко/Franko
Ivan	<i>Івано-Франківська область/</i>
<i>Кюрі/Curie</i> — Марія/Maria	<i>IvanoFrankivsk oblast</i> — Франко/
Л	Franko
<i>Леся Українка/Lesya Ukrainka</i> — Во-	<i>Івасик-Телесик/Ivasyk-Telesyk</i> (2) —
линь/Volyn	Іван/Ivan, Тарас/Taras
<i>Луна/Лура</i> — Іван/Ivan	<i>Ігор Антонич/Ihor Antonych</i> — Бог-
<i>Луцьк/Lutsk</i> (4) — Волинь/Volyn	дан/Bogdan
<i>Людмила/Lyudmila</i> — Петренко/	<i>Ізраїль/Israel</i> — Мойсей/Moses
Petrenko	<i>Іоан Хреститель/John the Baptist</i> —
<i>Львів/Lviv</i> (2) — Волинь/Volyn, Гали-	Іван/Ivan
чина/Halychyna, Galicia	<i>Ірина/Іруна</i> — Петренко/Petrenko
М	<i>Ірпінь/Irpin</i> — Київ/Kyiv
<i>Магдалина/Magdalene</i> (3) — Марія/	<i>іспанський диктатор/Spanish</i>
Maria	dictator — Франко/Franko

2021	2006
<i>Мазена/Мазера</i> (3) — Іван/Ivan	<i>Ісус/Jesus</i> — Марія/Maria
<i>Мазур/Мазур</i> — Іван/Ivan	<i>I. X./J. C.</i> — Марія/Maria
<i>Майдан/Maidan</i> (3) — Київ/Kyiv	Й
майже <i>Том і Джеррі/almost Tom and Jerry</i> — Джеря/Dzherya	<i>Йосип/Yosyp</i> — Дерibas/Deribas
<i>Макдональдс/McDonald's</i> — вул. Де-	<i>Йосипівна/Yosypivna</i> — Ганна/Hanna
рибасівська/Deribasivska street	К
<i>Макаренко/Makarenko</i> — Богдан/	<i>Каменяр/Katenyar</i> (8) — Франко/
Bogdan	Franko
<i>Маланка/Malanka</i> — Маланюк/	<i>Карабас/Karabas</i> — Дерibas/Deribas
Malanyuk	<i>Кареніна/Karenina</i> (2) — Ганна/
<i>Малахов/Malakhov</i> — Маланюк/	Hanna
Malanyuk	<i>Карпати/The Carpathians</i> — Ганна/
<i>Мама/тот</i> (10) — Одеса/Odesa	Hanna
<i>мати/тот</i> (2) — Україна/Ukraine	<i>Катерина/Kateryna</i> (2) — Дерibas/
<i>ненька/тот</i> — Україна/Ukraine	Deribas, Шевченко/Shevchenko
мапа <i>України/Ukraine's map</i> — Укра-	<i>Катерина II/Catherine II</i> — вул. Де-
їна/Ukraine	рибасівська/Deribasivska street
<i>Мати Божя/Mother of God</i> (5) — Ма-	<i>Києво-Печерська Лавра/Kyiv Pechersk</i>
рія/Maria	<i>Lavra</i> (2) — Київ/Kyiv
мати <i>Ісуса Христа/mother of Jesus</i>	<i>Київ/Kyiv</i> — Берестечко/Berestechko,
<i>Christ</i> — Марія/Maria	Крути/The battle of Kruty
мати <i>Христа/mother of Christ</i> (2) —	<i>Київська Русь/Kievan Rus</i> (3) — Гали-
Марія/Maria	чина/Halychyna, Galicia, Київ/Kyiv,
<i>Марья/Mar'ya</i> — Іван/Ivan	Перун/Perun
<i>Марія/Maria</i> — Іван/Ivan	<i>Кобзар/Kobzar</i> (14) — Шевченко/
“ <i>Марія з полином/Maria and the</i>	Shevchenko (13), Тарас/Taras
<i>Wortwood</i> (2) — Марія/Maria	<i>Коля/Kolya</i> — Галичина/Halychyna,
<i>Маруся/Marusya</i> — Марія/Maria	Galicia
<i>Маша/Masha</i> — Шевчук/Shevchuk	<i>Корсунь/Korsun'</i> — Берестечко/
<i>Микола/Mykola</i> (4) — Джеря/Dzherya	Berestechko
<i>Миколаївна/Mykolaivna</i> (3) — Ганна/	<i>Костя/Kostya</i> — Київ/Kyiv
Hanna	кохана <i>Шевченка/Shevchenko's</i>
мишеня <i>Джері/Jerry Mouse</i> — Дже-	beloved — Ганна/Hanna
ря/Dzherya	<i>Кравчук/Kravchuk</i> — Шевчук/
мій друг <i>Андрій/my friend Andrii</i> —	Shevchuk
Шевчук/Shevchuk	<i>Кучма/Kuchma</i> (2) — Україна/
<i>Мойсей/Moses</i> — Мойсей/Moses	Ukraine
<i>Морвокзал/Morvokzal</i> — Одеса	<i>Кюрі/Curie</i> — Марія/Maria
<i>Mc/McDonald's</i> — вул. Дерibasів-	Л
	<i>Лавра/Lavra</i> — Київ/Kyiv

2021	2006
ська/ <i>Deribasivska street</i>	<i>Лариса Василівна/Larysa Vasylivna</i> —
<i>Мудра/the Wise</i> — Ганна/Hanna	Шевчук/Shevchuk
мультфільм « <i>Барбоскіни</i> »/cartoon <i>The</i>	<i>Левко/Levko</i> — Бровко/Brovko
<i>Barboskins</i> — Барбос/Barbos	<i>Ліна Костенко/Lina Kostenko</i> — Бе-
<i>Муха/Mukha</i> — Мухтар/Mukhtar	рестечко/Berestechko
Н	<i>Луцьк/Lutsk</i> — Волинь/Volyn
на його честь — <i>Дерибасівська</i> вул./	<i>Львів/Lviv</i> (3) — Галичина/
<i>Deribasivska street</i> in his honour — Де-	Halychyna, Galicia (2), Франко/
рибас/ <i>Deribas</i>	Franko
на розі <i>Грецької</i> /at the corner of	М
<i>Gretska street</i> — вул. Дерибасівська/	<i>майдан Незалежності/maidan</i>
<i>Deribasivska street</i>	<i>Nezalezhnosti</i> (2) — Київ/Kyiv
<i>Наталя/Natalya</i> — Шевчук/Shevchuk	<i>Магдаліна/Magdalene</i> (3) — Марія/
<i>Нечуй-Левицький/Nechuy-Levytsky</i> —	Maria
Джеря/Dzherya	<i>Мазена/Мазера</i> (5) — Іван/Ivan
<i>Нептун/Neptune</i> (4) — Уран/Uranus	<i>Макар/Makar</i> — Джеря/Dzherya
<i>Новий Рік/New Year</i> — вул. Дериба-	<i>Маланка/Malanka</i> (6) — Маланюк/
сівська/ <i>Deribasivska street</i>	Malanyuk
О	<i>Малахов/Malakhov</i> — Маланюк Ма-
однорупниці <i>Яна</i> /fellow student	ланюк/Malanyuk
<i>Яна</i> — Шевчук/Shevchuk	<i>Малишко/Malyshko</i> — Маланюк/
<i>Одеса/Odesa</i> (35) — вул. Дерибасів-	Malanyuk
ська/ <i>Deribasivska street</i> , Дерибас/	<i>Мама/тот</i> (2) — Одеса/Odesa
<i>Deribas</i> , Україна/Ukraine	<i>мати, мама/тот</i> (5) — Україна/
<i>Оксана/Oksana</i> — Маланюк/	Ukraine
Malanyuk	<i>ненька/тот</i> (4) — Україна/Ukraine
<i>Ольга/Olga</i> (2) — Маланюк/	мати <i>Ісуса /mother of Jesus</i> — Марія/
Malanyuk, Шевчук/Shevchuk	Maria
<i>Орел/Eagle</i> — Франко/Franko	мати <i>Ісуса Христa/mother of Jesus</i>
П	<i>Christ</i> — Марія/Maria
Пам'ятник <i>Де Рішельє</i> /monument to	<i>Марина/Maryna</i> (3) — Шевчук/
<i>De Richelieu</i> — Одеса/Odesa	Shevchuk
пам'ятник <i>12 стільців</i> /monument to	<i>Марія/Maria</i> (4) — Іван/Ivan
<i>the 12th chair</i> — вул. Дерибасівська/	“ <i>Марія з полином</i> ”/ <i>Maria and the</i>
<i>Deribasivska street</i>	<i>Wormwood</i> (2) — Марія/Maria
<i>Пасаж/Odesa's Passage</i> — вул. Дери-	<i>Маруся/Marusya</i> — Марія/Maria
басівська/ <i>Deribasivska street</i>	—да- <i>Марья/cow-wheat</i> (4) — Іван/Ivan
« <i>Перехресні стежки</i> »/ « <i>Fateful</i>	<i>Махно/Makhno</i> — Ганна/Hanna
<i>Crossroads</i> » — Франко/Franko	<i>Менделєєв/Mendeleev</i> (3) — Уран/
персонаж зі « <i>Сватів</i> »/character from	Uranus

2021	2006
<p>'Svaty' — Іван/Ivan персонаж укр.літ-ри/character in Ukrainian literature — Ганна/Hanna <i>Перу/Peru</i> — Перун/Perun <i>Петя/Petya</i> — Петренко/Petrenko <i>Петро/Petro</i> (11) — Петренко/Petrenko <i>Петро Порошенко/Petro Poroshenko</i> — Петренко/Petrenko <i>Петрович/Petrovych</i> — Іван/Ivan персонаж з <i>Біблії</i>/character from the Bible — Мойсей/Moses пісня «<i>Кисве мій</i>»/song 'Kyiv is mine' — Київ/Kyiv <i>Платон/Platon</i> — Плутон/Pluto <i>Плуту/Pluto</i> (Disney character) (2) — Плутон/Pluto <i>Плутон/Pluto</i> — Нептун/Neptune подруга <i>Оля</i>/friend <i>Olya</i> — Шевчук/Shevchuk подруга <i>Сіма</i>/ friend <i>Sima</i> — Петренко/Petrenko поет <i>України</i>/poet of Ukraine — Шевченко/Shevchenko <i>Поліна/Polina</i> — Петренко/Petrenko <i>Порошенко/Poroshenko</i> (2) — Петренко/Petrenko портрет <i>Т. Г. Шевченка</i>/portrait of T. H. Shevchenko — Тарас/Taras <i>Посейдон/Poseidon</i> (4) — Нептун/Neptune <i>Потоп/Flood</i> — Мойсей/Moses “<i>Просто Марія</i>”/Simply Maria — Марія/Maria “<i>Просто Марія</i>” (серіал)/Simply Maria (soap opera, telenovela) — Марія/Maria <i>П. Тичина/P. Tychna</i> — Крути/The battle of Kruty</p>	<p>“<i>Мені 13-й минуло...</i>”/My thirteenth year was... — Шевченко/Shevchenko <i>Микола/Mykola</i> (41) — Джеря/Dzherya <i>Микола Борисович/Mykola Vorusovych</i> — Петренко/Petrenko <i>Мисечко/Mysechko</i> (2) — Буковина/Вуківна <i>Михайло/Mukhailo</i> — Шевченко/Shevchenko <i>Мілан/Milan</i> — Шевченко/Shevchenko <i>Молдова/Moldova</i> — Буковина/Вуківна “<i>Молода Муза</i>”/Young Muse — Маланюк/Malanuk <i>Мося/Mosya</i> — Мойсей/Moses <i>Музей воскових фігур/Museum of Wax Figures</i> — Дерібас/Deribas <i>Муромець/Muromets</i> — Іван/Ivan <i>Муха/Mukha</i> (6) — Мухтар/Mukhtar <i>Мушка/Mushka</i> — Мухтар/Mukhtar Н “<i>Наймичка</i>”/Наймичка, Servant — Ганна/Hanna найпоширеніше російське ім'я/the most popular Russian name — Іван/Ivan <i>Неллі Георгіївна/Nelly Georgiivna</i> — Шевченко/Shevchenko <i>Нечуй-Левицький/Nechuy-Levytsky</i> — Джеря/Dzherya <i>Нікулін/Nikulin</i> (3) — Мухтар/Mukhtar <i>німець/German</i> — Барбос/Barbos <i>нормандське ім'я/Norman name</i> — Сварог/Svarog О <i>Одеса/Odesa</i> (47) — Дерібас/Deribas (26), вул. Дерібасівська/Deribasivska</p>

2021	2006
<p>Р радянський мультик/<i>Soviet cartoon</i> — Барбос/<i>Barbos</i> реклама (<i>Київстар???</i>)/<i>advertisement (Kyivstar???)</i> — Петренко/<i>Petrenko</i> <i>Рим/Roma</i> — Перун/<i>Perun</i> римський бог/<i>Roman god</i> — Уран/<i>Uranus</i> <i>Різатдінова/Rizatdinova</i> — Ганна/<i>Hanna</i> <i>Румуни/Romanians</i> — Галичина/<i>Halychyna, Galicia</i> <i>Румунія/Romania</i> — Буковина/<i>Bukovina</i> <i>Русалонька/Little Mermaid</i> — Нептун/<i>Neptune</i> С <i>Саша/Sasha</i> (3) — Бровко/<i>Brovko</i>, Петренко/<i>Petrenko</i>, Шевчук/<i>Shevchuk</i> <i>Свята/Saint</i> (7) — Марія/<i>Maria</i> <i>свято Івана Купала/Kupala Night, Ivana-Kupala</i> — Іван/<i>Ivan</i> сирок «<i>Волошкове поле</i>»/<i>curd snack "Voloshkove pole"</i> — Волинь/<i>Volyn</i> серіал «<i>Мухтар</i>»/<i>TV series Mukhtar</i> — Мухтар/<i>Mukhtar</i> <i>Сірко/Sirko</i> — Іван/<i>Ivan</i> <i>Сковорода/Skovoroda</i> — Франко/<i>Franko</i> <i>слов'янин, слов'яни/Slav, Slavs</i> (4) — Іван/<i>Ivan</i>, Сварог/<i>Svarog</i> (3) <i>слов'янська міфологія/Slavic mythology</i> — Сварог/<i>Svarog</i> <i>слов'янський бог/Slavic god</i> — Сварог/<i>Svarog</i> собака <i>Pluto/Pluto the dog</i> — Плутон/<i>Pluto</i> <i>Старий Заповіт/Old Testament</i> — Мойсей/<i>Moses</i></p>	<p>street (19), Іван/<i>Ivan</i>, Україна/<i>Ukraine</i> <i>odесит/Odesan</i> — Бровко/<i>Brovko</i> <i>поїзд Одеса— Івано-Франківськ /train Odesa-Ivanofrankivsk</i> — Франко/<i>Franko</i> <i>Одісеї/Odysseus</i> — Одеса/<i>Odesa</i> <i>Оксана/Oksana</i> (2) — Волинь/<i>Volyn</i> <i>Олег/Oleh</i> — Шевчук/<i>Shevchuk</i> <i>Олегівна/Olehivna</i> — Ганна/<i>Hanna</i> <i>Олексіївна/Oleksiiivna</i> — Ганна/<i>Hanna</i> <i>Оперний театр/Opera Theatre</i> — вул. Дерибасівська/<i>Deribasivska street</i> П <i>Палагнюк/Palahniuk</i> — Маланюк/<i>Malanyuk</i> пам'ятник трьом братам і <i>Либеді/monument to three brothers and Lybid'</i>— Київ/<i>Kyiv</i> пам'ятник у <i>Римі/monument in Rome</i>— Мойсей/<i>Moses</i> <i>Пан-піцца/Pan-pizza</i> — вул. Дерибасівська/<i>Deribasivska street</i> парк ім. <i>Шевченка/Shevchenko park</i> — Шевченко/<i>Shevchenko</i> <i>Перу/Peru</i> — Перун/<i>Perun</i> «<i>Пес и необычный крест</i>»/ <i>Dog Barbos and Unusual Cross</i> — Барбос/<i>Barbos</i> <i>Петренко/Petrenko</i> — Тарас/<i>Taras</i> <i>Петро/Petro</i> (3) — Петренко/<i>Petrenko</i> <i>Петронюк/Petroniuk</i> — Маланюк/<i>Malanyuk</i> <i>Петрусь/Petrus'</i> — Бровко/<i>Brovko</i> <i>Петя/Petro</i> — Петренко/<i>Petrenko</i> <i>Печерська лавра/Pechersk Lavra</i> (2) — Київ/<i>Kyiv</i> письменник великий український/<i>great Ukrainian writer</i> — Франко/<i>Franko</i></p>

2021	2006
<p><i>старослов'яни/protoslavs</i> — Сварог/<i>Svarog</i> <i>Степаненко/Stepanenko</i> — Ганна/<i>Hanna</i> <i>Степанович/Stepanovych</i> — Тарас/<i>Taras</i> столиця <i>Укр./capital of Ukr.</i> — Київ/<i>Kyiv</i> <i>Ступка/Stupka</i> — Богдан/<i>Bogdan</i> схоже на <i>Джері/looks like Jerry</i> — Джеря/<i>Dzherya</i> Т <i>Тарас/Taras</i> (35) — Шевченко/<i>Shevchenko</i> <i>Тарас Тополя/Taras Topolya</i> — Тарас/<i>Taras</i> <i>Тарас Шевченко/Taras Shevchenko</i> — Шевченко/<i>Shevchenko</i> <i>Тарасова/Tarasova</i> — Ганна/<i>Hanna</i> те ж що і <i>Шевченко/the same as Shevchenko</i> — Тарас/<i>Taras</i> територія <i>України/Ukraine's</i> territory — Галичина/<i>Halychyna</i>, <i>Galicja</i> <i>Тихонова/Tukhonoва</i> — Ганна/<i>Hanna</i> <i>Том/Tom</i> (10) — Джеря/<i>Dzherya</i> «Том і Джеррі»/<i>Tom and Jerry</i> (6) — Джеря/<i>Dzherya</i> <i>Тополя/Topolya</i> (2) — Тарас/<i>Taras</i> <i>Тора/Torah</i> — Мойсей/<i>Moses</i> <i>Тризуб/trident</i> — Перун/<i>Perun</i> У <i>Угорщина (Австро-Угорщина)/</i> <i>Hungary (Austro-Hungarian Empire)</i> — Буковина/<i>Bukovina</i> <i>Україна/Ukraine</i> (29) — Буковина/ <i>Bukovina</i> (4), Волинь/<i>Volyn</i>, Галичи- на/<i>Halychyna</i>, Галиція(6), Київ/<i>Kyiv</i> (4), Петренко/<i>Petrenko</i> (4), Шевчен- ко/<i>Shevchenko</i>(4)</p>	<p><i>Плутто/Pluto</i> — Плутон/<i>Pluto</i> <i>Плутон/Pluto</i> (2) — Нептун/<i>Neptune</i>, Уран/<i>Uranus</i> <i>Поділля/Podillya</i> — Волинь/<i>Volyn</i> покалічений <i>Шевченко/crippled</i> <i>Shevchenko</i> — Шевчук/<i>Shevchuk</i> <i>Поплавський/Poplavskyy</i> — Київ/<i>Kyiv</i> <i>Посейдон/Poseydon</i> — Плутон/<i>Pluto</i> <i>Потьомкінські сходи/The Potyomkin</i> <i>Stairs</i> (3) — Дерibas/<i>Deribas</i> (2), Одеса/<i>Odesa</i> поширене <i>українське ім'я/popular</i> <i>Ukrainian name</i> — Ганна/<i>Hanna</i> <i>Привоз/Privoz</i> (2) — Одеса/<i>Odesa</i> «Пригоди Аліси»/<i>Alice's Adventures</i> — Уран/<i>Uranus</i> проспект <i>Шевченка/Shevchenko</i> Avenue— Шевченко/<i>Shevchenko</i> «Просто Марія»/<i>Simply Maria</i> (3) — Марія/<i>Maria</i> Р <i>Рим/Roma</i> — Плутон/<i>Pluto</i> <i>Рішельє/ Richelieu</i> — Дерibas/<i>Deribas</i> <i>Роксолана/Roksolana</i> — Галичина/ <i>Halychyna</i>, <i>Galicja</i> <i>Росія/Russia</i> (4) — Іван/<i>Ivan</i> (2), Україна/<i>Ukraine</i> (2) <i>росіянин/Russian</i> — Богдан/<i>Bogdan</i> <i>Румунія/Romania</i> — Буковина/ Вукочуна <i>Руслана/Ruslana</i> — Буковина/ Вукочуна <i>Руслана Писанка/Ruslana Pysanka</i> — Україна/<i>Ukraine</i> <i>руська земля/Ruthenian land</i> — Іван/ <i>Ivan</i> С <i>Саша/Sasha</i> — Іван/<i>Ivan</i> <i>Свята/Saint</i> (7) — Марія/<i>Maria</i> <i>Сидоренко/Sydorenko</i> — Петренко/ </p>

2021	2006
<p><i>Українець, українці/Ukrainian man, people</i> (7) — Маланюк/Malanyuk (2), Петренко/Petrenko (3), Україна/Ukraine, Шевчук/Shevchuk</p> <p><i>Українка/Ukrainian woman</i> — Ганна/Hanna</p> <p><i>укр. мова/Ukr. language</i> — Шевчук/Shevchuk</p> <p><i>укр. літ./Ukrainian literature</i> — Маланюк/Malanyuk</p> <p><i>українська літ-ра/Ukrainian literature</i> — Франко/Franko</p> <p><i>українська література/Ukrainian literature</i> — Марія/Maria</p> <p><i>українська мова/Ukrainian language</i> (5) — Шевчук/Shevchuk</p> <p><i>українське прізвище/Ukrainian surname</i> (4) — Бровко/Brovko (2), Петренко/Petrenko (2)</p> <p><i>український/українська/Ukrainian</i> (3) — Галичина/Halychyna, Galicia, Ганна/Hanna, Шевчук/Shevchuk</p> <p><i>українські традиції/Ukrainian traditions</i> — Буковина/Bukovina</p> <p><i>Улас Самчук/Ulas Samchuk</i> (2) — Марія/Maria</p> <p><i>урок української літератури/lesson of the Ukrainian literature</i> — Мойсей/Moses</p> <p><i>уявила мапу України/I imagined the map of Ukraine</i></p> <p>Ф</p> <p><i>Фарбований лис/Painted fox</i> — Франко/Franko</p> <p><i>Федорович/Fedorovych</i> — Іван/Ivan</p> <p><i>Франція/France</i> — Дерibas/Deribas</p> <p><i>Франко/Franko</i> — Мойсей/Moses</p> <p><i>Француз/Frenchman</i> — Дерibas/Deribas</p> <p><i>футболіст (Шахтер)/football</i></p>	<p>Petrenko</p> <p><i>скіфи/Scythians</i> — Сварог/Svarog</p> <p><i>слов'яни/Slavs</i> (5) — Сварог/Svarog, Перун/Perun</p> <p><i>слов'янський бог/Slavic god</i> — Сварог/Svarog</p> <p>соліст “ДДТ”/soloist DDT — Шевчук/Shevchuk</p> <p><i>Сонячна система/The Solar System</i> (2) — Нептун/Neptune, Плутон/Pluto</p> <p><i>СС/SS</i> — Галичина/Halychyna, Galicia</p> <p><i>Старий Заповіт/Old Testament</i> (2) — Мойсей/Moses</p> <p><i>Ступка/Stupka</i> — Богдан/Bogdan</p> <p>Т</p> <p><i>Тарас/Taras</i> (25) — Шевченко/Shevchenko (24), Петренко/Petrenko</p> <p><i>Тарас Шевченко</i> — Шевченко/Shevchenko</p> <p><i>татарин/Tatar</i> — Мухтар/Mukhtar</p> <p><i>Т. Г. Шевченко/T. G. Shevchenko</i> — Шевченко/Shevchenko</p> <p><i>твір І. Франка/work by I. Franko</i> — Мойсей/Moses</p> <p><i>Телесик/Telesyk</i> — Іван/Ivan</p> <p><i>Тичина/Tychyna</i> — Галичина/Halychyna, Galicia</p> <p><i>Тітомир/Titomyr</i> — Богдан/Bogdan</p> <p><i>Том/Том</i> (5) — Джеря/Dzherya</p> <p><i>«Том і Джеррі»/Tom and Jerry</i> (7) — Джеря/Dzherya</p> <p><i>Троцюк/Trotsyuk</i> — Ганна/Hanna</p> <p>У</p> <p><i>Угорщина/Hungary</i> — Буковина/Виковуна</p> <p><i>“Украдене щастя”/Stolen Happiness</i> — Ганна/Hanna</p> <p><i>Україна/Ukraine</i> (75) — Галичина/</p>

2021	2006
player (<i>Shakhtar</i>) (2) — Шевченко/ Shevchenko, — Шевчук/Shevchuk Х	Halychyna, Galicia (21), Букови- на/Вуковина (15), Волинь/Volyn (15), Київ/Kyiv (15), Берестечко/ Berestechko (2), Бровко/Brovko,
Хосе/Jose — Дерибас/Deribas	Крути/The battle of Kruty, Одеса/ Odesa, Тарас/Taras, Україна/Ukraine,
Хмельницький/Khmelnytskyi (27) — Берестечко/Berestechko, Богдан/ Bogdan	Франко/Franko, Шевчук/Shevchuk <i>Українка/Ukrainian woman</i> (4) — Ган- на/Hanna
<i>Хрещатик/Khreshchatyk</i> (2) — Київ/ Kyiv	<i>українка в хустці/Ukrainian woman</i> wearing shawl
<i>Христина/Khrystyna</i> — Мухтар/ Mukhtar	— Галичина/Halychyna, Galicia
<i>Хуан/Juan</i> — Іван/Ivan	<i>українець/Ukrainian</i> (9) — Богдан/ Bogdan, Іван/Ivan, Маланюк/ Malanyuk, Тарас/Taras, Петренко/ Petrenko (4)
Ц	Шевчук/Shevchuk
<i>Царук/Tsaruk</i> — Ганна/Hanna	<i>українська казка/Ukrainian fairy-tale</i> (2) — Іван/Ivan
центр Європи/centre of Europe — Україна/Ukraine	<i>українська література/Ukrainian</i> literature (5) — Бровко/Brovko, Дзе- ря/Dzherya, Марія/Maria, Петренко/ Petrenko,
Ч	Франко/Franko
— чай/-tea, fireweed (2) — Іван/Ivan	<i>українська місцевість/Ukrainian</i> location — Берестечко/Berestechko
частина карти України/part of the Ukraine's map — Волинь/Volyn	<i>українська жінка що жила до ре- волюції/Ukrainian woman who lived</i> before the revolution — Ганна/Hanna
<i>Чернівці/Chernivtsi</i> (3) — Буковина/ Bukovina	<i>українське ім'я/Ukrainian name</i> (3) — Ганна/Hanna, Іван/Ivan
<i>Чого являється мені у сні/Why are</i> <i>you coming to my dreams?</i> — Франко/ Franko	<i>українське місто/Ukrainian city</i> — Бе- рестечко/Berestechko
Ш	<i>українське прізвище/Ukrainian</i> surname (4) — Бровко/Brovko, Пе- тренко/Petrenko
<i>Шевченко/Shevchenko</i> (48) — Крути/ The battle of Kruty, Марія/Maria, Петренко/Petrenko, Тарас/Taras (43)	<i>українське сільське прізвище/ Ukrainian rural surname</i> — Маланюк/ Malanyuk
Шевчук/Shevchuk	<i>український письменник/Ukrainian</i>
<i>Шевченко</i> (поет)/ <i>Shevchenko</i> (poet) — Тарас/Taras	
<i>Шелудяк/Sheludyak</i> — Богдан/ Bogdan	
Щ	
щось українське/something <i>Ukrainian</i> — Бровко/Brovko	
Ю	
<i>Юлія/Yulia</i> — Маланюк/Malanyuk	
<i>Юля/Yulya</i> — Шевчук/Shevchuk	

2021	2006
<p><i>Юнітер/Jupiter</i> — Уран/Uranus Я я <i>Хрещатик</i> люблю/I like <i>Khreschatyk</i> — Київ/Kyiv <i>Яна/Yana</i> — Петренко/Petrenko <i>Ярославна/Yaroslavna</i> — Ганна/Hanna К <i>KFC</i> (3) — вул. Дерибасівська/ Deribasivska street S <i>Slidan</i> — Київ/Kyiv 1918 — Крути/The battle of Kruty</p>	<p>writer (2) — Маланюк/Malanyuk, Франко/Franko <i>український хлопець</i>(парубок) / <i>Ukrainian young man</i> (3) — Бровко/ Brovko, Джеря/Dzherya, Тарас/Taras <i>Улас Самчук/Ulas Samchuk</i> — Марія/ Maria (2) <i>Урал/Ural</i>s (2) — Уран/Uranus Ф <i>Франко/Franko</i> (6) — Іван/Ivan (3), Мойсей/Moses (3) <i>француз/Frenchman</i> — Дерибас/ Deribas <i>Фрідріх/Friedrich</i> — Барбос/Barbos Х <i>Хмельницький/Khmelnytskyi</i> (45) — Богдан/Bogdan (42), Берестечко/ Berestechko (3) <i>Хорс/Khors</i> — Перун/Perun <i>Хрещатик/Khreschatyk</i> (12) — Київ/ Kyiv (10), вул. Дерибасівська/ Deribasivska street (2) <i>Христос/Christ</i> (2) — Марія/Maria Ц <i>Центральний гастроном/Tsentralnyi</i> <i>Gastronom</i> — вул. Дерибасівська/ Deribasivska street Ч <i>Чернівці/Chernivtsi</i> — Буковина/ Bukovina <i>Чорне море/the Black Sea</i> (3) — Оде- са/Odesa <i>Чорнобиль/Chornobyl</i> — Уран/Uranus “<i>Чук і Гек</i>”/Chuk and Gek — Шевчук/ Shevchuk Ш <i>Шевченко/Shevchenko</i> (70) — Тарас/ Taras (62), Шевченко/Shevchenko (3), Шевчук/Shevchuk (3), Ганна/ Hanna, Марія/Maria</p>

2021	2006
	<p><i>Шевчук/Shevchuk</i> — Шевченко/Shevchenko <i>Шелест/Shelest</i> — Шевчук/Shevchuk <i>Шотландія/Scotland</i> — Волинь/Volyn Ю <i>Юля/Yulya</i> — Шевченко/Shevchenko <i>Юрій/Yuri</i> (11) — Шевчук/Shevchuk Я <i>Ярославівна/Yaroslavivna</i> — Ганна/Hanna <i>Ярославна/Yaroslavna</i> — Ганна/Hanna І <i>Ivan</i> — Франко/Franko Т <i>TOEFL</i> — Київ/Kyiv <i>“Tom and Jerry”</i> — Джеря/Dzherya</p>

Appendix 2

Fig. 1. 2006 Dataset: cultural landmarks of onomastic landscape

Fig. 2. 2021 Dataset: cultural landmarks of onomastic landscape

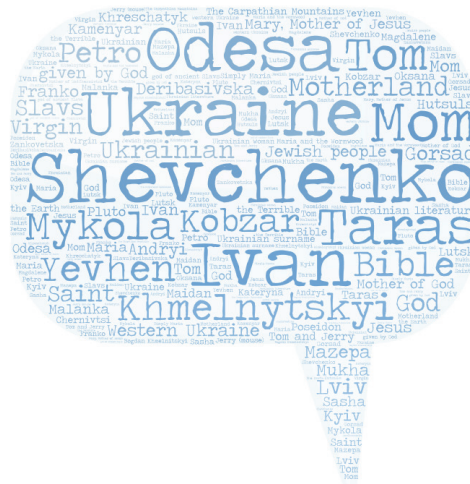

Fig. 3. 2006 and 2021 datasets in comparison

Appendix 3

Table 4

Comparison of the most frequent associative responses from 2006 and 2021 datasets

2021	2006
А	А
<i>Андрій/Andryi</i> (5) — Бровко/Brovko, Маланюк/Malanyuk, Петренко/Petrenko, Шевченко/Shevchenko, Шевчук/Shevchuk	<i>Андрій/Andryi</i> (6) — Шевченко/Shevchenko (5), Маланюк/Malanyuk
<i>Анатоліївна/Anatoliivna</i> — Марія/Maria	<i>Анатоліївна/Anatoliivna</i> — Марія/Maria
Б	Б
<i>Батьківщина/Motherland</i> (14) — Україна/Ukraine	<i>Батьківщина/Motherland</i> (17) — Україна/Ukraine
<i>Бог/God</i> (3) — Богдан/Bogdan, Мойсей/Moses (2)	<i>Бог/God</i> (2) — Богдан/Bogdan
<i>Богом дан/given by God</i> (4) — Богдан/Bogdan	<i>Богом дан/given by God</i> (6) — Богдан/Bogdan
<i>Божа Матір/Mary, Mother of Jesus</i> (7) — Марія/Maria	<i>Богом даний/given by God</i> (5) — Богдан/Bogdan
<i>Божа Мату/Mary, Mother of Jesus</i> — Марія/Maria	<i>Божа Матір/Mary, Mother of Jesus</i> (7) — Марія/Maria
<i>Богородиця/Mother of God</i> (3) — Марія/Maria	<i>Божа Мату/Mary, Mother of Jesus</i> (6) — Марія/Maria
<i>Богдан Хмельницький/Bogdan Khmel-nitskyi</i> (2) — Берестечко/Berestechko	<i>Богородиця/Mother of God</i> (3) — Марія/Maria
<i>Бодя/Vodya</i> — Богдан/Bogdan	<i>Богдан Хмельницький/Bogdan Khmel-nitskyi</i> (2) — Галичина/Halychyna, Galicia, Крути/The battle of Kruty
<i>Біблія/Bible</i> (7) — Мойсей/Moses	<i>Бодя/Vodya</i> — Богдан/Bogdan
В	<i>Біблія/Bible</i> (11) — Мойсей/Moses
<i>Васильович/Vasyliovych</i> — Іван/Ivan	В
<i>Віка/Vika</i> — Шевчук/Shevchuk	<i>Васильович/Vasyliovych</i> — Іван/Ivan
Г	<i>Віка/Vika</i> — Шевчук/Shevchuk
<i>Григорович/Hryhorovych</i> — Тарас/Taras	Г
<i>Грозний/the Terrible</i> (4) — Іван/Ivan	<i>Григорович/Hryhorovych</i> — Тарас/Taras
<i>Горсад</i> (міський сад)/ <i>gorsad</i> (city garden) — в.Дерибасівська/Deribasivska street	<i>Грозний/the Terrible</i> (2) — Іван/Ivan
<i>Гуцули, гуцул/Hutsuls, hutsul</i> (3) —	<i>Горсад</i> (міський сад)/ <i>gorsad</i> (city garden) (7) — в.Дерибасівська/Deribasivska street

2021	2006
<p>Волинь/Volyn, Галичина/Halychyna, Galicia</p> <p>Д</p> <p><i>Діва/Virgin</i> (6) — Марія/Maria</p> <p><i>Діва Марія/Virgin Mary</i> — Марія/Maria</p> <p><i>Дерибасівська/Deribasivska</i> (7) — Дерибас/Deribas</p> <p><i>Дерибасівська вулиця/Deribasivska street</i> — Дерибас/Deribas</p> <p>десь пов'язаний з <i>Перу/somewhat connected with Peru</i> — Перун/Perun</p> <p><i>Дніпро/the Dnipro</i> — Україна/Ukraine</p> <p><i>Джері/Jerry</i> — Джеря/Dzherya</p> <p><i>Джеррі/Jerry</i> — Джеря/Dzherya</p> <p><i>Джеррі з «Том та Джеррі»/Jerry from Tom and Jerry</i> — Джеря/Dzherya</p> <p>Є</p> <p><i>Євген/Yevhen</i> (7) — Маланюк/Malanyuk</p> <p><i>Євреї, євреї/Jewish person, Jewish people</i> (11) — Джеря/Dzherya, Мойсей/Moses (10)</p> <p>З</p> <p><i>Заньковецька/Zankovetska</i> (3) — Марія/Maria</p> <p><i>Західна Україна/Western Ukraine</i> (9) — Буковина/Bukovina (2), Волинь/Volyn (3), Галичина/Halychyna, Galicia (4)</p> <p><i>Зевс/Zeus</i> — Перун/Perun</p> <p><i>Земля/the Earth</i> (2) — Плутон/Pluto</p> <p>І</p> <p><i>Іван/Ivan</i> (44) — Петренко/Petrenko (2), Шевчук/Shevchuk (3), Франко/Franko (39)</p> <p><i>Іван :) /Ivan :)</i> — Франко/Franko</p> <p><i>Ісус/Jesus</i> — Марія/Maria</p> <p><i>І. Х./Jesus</i> — Марія/Maria</p>	<p><i>Гуцули/Hutsuls</i> (3) — Галичина/Halychyna, Galicia (2), Волинь/Volyn</p> <p>Д</p> <p><i>Діва Марія/Virgin Mary</i> — Марія/Maria</p> <p><i>Діва/Virgin</i> (6) — Марія/Maria</p> <p><i>в.Дерибасівська/Deribasivska street</i> (7) — Дерибас/Deribas (6), Одеса/Odesa</p> <p><i>в.Дерибасівська/Deribasivska street</i></p> <p><i>Дніпро/The Dnipro</i> — Крути/The battle of Kruty, Сварог/Svarog</p> <p><i>Джеррі (миша) / Jerry (mouse)</i> — Джеря/Dzherya</p> <p>Є</p> <p><i>Євген/Yevhen</i> (20) — Маланюк/Malanyuk</p> <p><i>Євреї, євреї/Jewish person, Jewish people</i> (4) — Мойсей/Moses</p> <p>З</p> <p><i>Заньковецька/Zankovetska</i> — Марія/Maria (3)</p> <p><i>Західна Україна/Western Ukraine</i> — Галичина/Halychyna, Galicia (4), Буковина/Bukovina, Джеря/Dzherya</p> <p><i>Зевс/Zeus</i> — Перун/Perun</p> <p><i>Земля/The Earth</i> — Плутон/Pluto</p> <p>І</p> <p><i>Іван/Ivan</i> (45) — Франко/Franko (40), Петренко/Petrenko (3), Бровко/Brovko (2)</p> <p><i>Іван (20 грн.) /Ivan (20 hryvnas)</i> — Франко/Franko</p> <p><i>Ісус/Jesus</i> — Марія/Maria</p> <p><i>І. Х./J. C.</i> — Марія/Maria</p> <p>Й</p> <p><i>Йосун/Yosun</i> — Дерибас/Deribas</p> <p><i>Йосипівна/Yosyivna</i> — Ганна/Hanna</p> <p>К</p> <p><i>Каменяр/Kamenyar</i> (8) — Франко/</p>

2021	2006
<p>Й Йосип/Yosyp — Дерибас/Deribas Йосипівна/Yosyryvna — Ганна/Hanna К Каменяр/Kamenyар (3) — Франко/ Franko <i>капитан Америка/Captain America</i> — Плутон/Pluto Карабас/Karabas — Дерибас/Deribas <i>Карабас з бородою/Karabas with beard</i> — Дерибас/Deribas Катерина/Kateryna (2) — Тарас/ Taras, Шевченко/Shevchenko квас <i>Taras/kvas Taras</i> — Тарас/Taras Кобзар/Kobzar (5) — Шевченко/ Shevchenko Кюрі/Curie — Марія/Maria Карпати/The Carpathian Mountains (8) — Буковина/Vukovina (5), Во- линь/Volyn, Галичина/Halychyna, Galicia (2) Київ/Kyiv (2) — Берестечко/ Berestechko, Іван/Ivan</p>	<p>Франко Карабас/Karabas — Дерибас/Deribas Кареніна/Karenina (2) — Ганна/ Hanna Катерина/Kateryna (2) — Дерибас/ Deribas, Шевченко/Shevchenko Кобзар/Kobzar (14) — Шевченко/ Shevchenko (13), Тарас/Taras Кюрі/Curie — Марія/Maria Карпати/The Carpathians — Ганна/ Hanna Київ/Kyiv — Берестечко/Berestech- ko, Крути/The battle of Kruty</p>
<p>Л Луцьк/Lutsk (4) — Волинь/Volyn Львів/Lviv (2) — Волинь/Volyn, Гали- чина/Halychyna, Galicia</p>	<p>Л Луцьк/Lutsk — Волинь/Volyn Львів/Lviv (3) — Галичина/Halychyna, Galicia (2), Франко/Franko</p>
<p>М Мазена/Mazera (3) — Іван/Ivan Маланка/Malanka — Маланюк/ Malanyuk Малахов/Malakhov — Маланюк/ Malanyuk Марія/Maria — Іван/Ivan Маруся/Marusya — Марія/Maria Микола/Mykola (4) — Джеря/Dzh- erya Мама/mom (10) — Одеса/Odesa мати/mom (2) — Україна/Ukraine ненька/mom — Україна/Ukraine</p>	<p>М Мазена/Mazera (5) — Іван/Ivan Макар/Makar — Джеря/Dzherya Маланка/Malanka (6) — Маланюк/ Malanyuk Малахов/Malakhov — Маланюк Ма- ланюк/Malanyuk Марія/Maria (4) — Іван/Ivan Маруся/Marusya — Марія/Maria Микола/Mykola (41) — Джеря/ Dzherya Мама/mom (2) — Одеса/Odesa мати, мама/mom (5) — Україна/ Ukraine ненька/mom (4) — Україна/Ukraine майдан Незалежності/maidan Nezalezhnosti (2) — Київ/Kyiv Магдаліна/Magdalene (3) — Марія/ Maria мати Ісуса /mother of Jesus — Марія/ Maria мати Ісуса Христа/mother of Jesus</p>

2021	2006
<i>Майдан/Maidan</i> (3) — Київ/Kyiv	<i>Christ</i> — Марія/Maria
<i>Магдалина/Magdalene</i> (3) — Марія/Maria	“ <i>Марія з полином</i> ”/ <i>Maria and the</i>
<i>Мати Божя/Mother of God</i> (5) — Ма-	<i>Wormwood</i> (2) — Марія/Maria
рія/Maria	<i>Муха/Mukha</i> (6) — Мухтар/Mukhtar
<i>мати Ісуса Христа/mother of Jesus</i>	Mukhtar
<i>Christ</i> — Марія/Maria	<i>Мушка/Mushka</i> — Мухтар/Mukhtar
<i>мати Христа/mother of Christ</i> (2) —	Н
Марія/Maria	<i>Нечуй-Левицький/Nechuy-Levytsky</i> —
“ <i>Марія з полином</i> ”/ <i>Maria and the</i>	Джеря/Dzherya
<i>Wormwood</i> (2) — Марія/Maria	О
<i>Муха/Mukha</i> — Мухтар/Mukhtar	<i>Оксана/Oksana</i> (2) — Волинь/Volyn
Н	<i>Одеса/Odesa</i> (47) — Дерibas/Deribas
<i>Нечуй-Левицький/Nechuy-Levytsky</i> —	bas (26), в.Дерibasівська/Deribasivska
Джеря/Dzherya	street (19), Іван/Ivan, Україна/Ukraine
О	Україна
<i>Оксана/Oksana</i> — Маланюк/Malan-	П
yuk	<i>Петро/Petro</i> (3) — Петренко/Petrenko
<i>Одеса/Odesa</i> (35) — в.Дерibasівська/	<i>Петя/Petya</i> — Петренко/Petrenko
Deribasivska street, Дерibas/Deribas,	<i>Перу/Peru</i> — Перун/Perun
Україна/Ukraine	<i>Плутон/Pluto</i> (2) — Нептун/Neptune
П	Uran/Uranus
<i>Петро/Petro</i> (11) — Петренко/Petrenko	<i>Посейдон/Poseidon</i> — Плутон/Pluto
<i>Петя/Petya</i> — Петренко/Petrenko	“ <i>Просто Марія</i> ”/ <i>Simply Maria</i> (3) —
<i>Перу/Peru</i> — Перун/Perun	Марія/Maria
<i>Плутон/Pluto</i> — Нептун/Neptune	<i>Плутто/Pluto</i> — Плутон/Pluto
<i>Посейдон/Poseidon</i> (4) — Нептун/	Р
Neptune	<i>Рим/Roma</i> — Плутон/Pluto
“ <i>Просто Марія</i> ”/ <i>Simply Maria</i> —	<i>Румунія/Romania</i> — Буковина/Bukovina
Марія/Maria	С
“ <i>Просто Марія</i> ” (серіал)/ <i>Simply Ma-</i>	<i>Саша/Sasha</i> — Іван/Ivan
<i>ria</i> (soap opera, telenovela) — Марія/Maria	<i>Ступка/Stupka</i> — Богдан/Bogdan
<i>Плутто/Pluto</i> (<i>Disney character</i>) (2) —	<i>Свята/Saint</i> (7) — Марія/Maria
Плутон/Pluto	<i>Старий Заповіт/Old Testament</i> (2) —
Р	Мойсей/Moses
<i>Рим/Roma</i> — Перун/Perun	<i>слов'яни/Slavs</i> (5) — Сварог/Svarog,
<i>Румунія/Romania</i> — Буковина/Bukovina	Перун/Perun
Букovina	<i>слов'янський бог/Slavic god</i> — Сва-
	рог/Svarog

2021	2006
<p>С <i>Саша/Sasha</i> (3) — Бровко/Brovko, Петренко/Petrenko, Шевчук/Shevchuk <i>Ступка/Stupka</i> — Богдан/Bogdan <i>Свята/Saint</i> (7) — Марія/Maria <i>Старий Заповіт/Old Testament</i> — Мойсей/Moses <i>слов'янин, слов'яни/Slav, Slavs</i> (4) — Іван/Ivan, Сварог/Svarog (3) <i>слов'янський бог/Slavic god</i> — Сварог/Svarog</p> <p>Т <i>Тарас/Taras</i> (35) — Шевченко/Shevchenko <i>Тарас Шевченко/Taras Shevchenko</i> — Шевченко/Shevchenko <i>Шевченко/Shevchenko</i> — Тарас/Taras <i>«Том і Джеррі»/Tom and Jerry</i> (6) — Джеря/Dzherya <i>Том/Tom</i> (10) — Джеря/Dzherya</p> <p>У <i>Улас Самчук/Ulas Samchuk</i> (2) — Марія/Maria <i>Угорщина (Австро-Угорщина)/Hungary (Austro-Hungarian Empire)</i> — Буковина/Bukovina <i>Україна/Ukraine</i> (29) — Буковина/Bukovina (4), Волинь/Volyn, Галичина/Halychyna, Galicia(6), Київ/Kyiv (4), Петренко/Petrenko (4), Шевченко/Shevchenko(4) <i>Українець, українці/Ukrainian man, people</i> (7) — Маланюк/Malanyuk (2), Петренко/Petrenko (3), Україна/Ukraine, Шевчук/Shevchuk <i>Українка/Ukrainian woman</i> — Ганна/Hanna <i>укр.літ./Ukrainian literature</i> — Маланюк/Malanyuk</p>	<p>Т <i>Тарас/Taras</i> (25) — Шевченко/Shevchenko (24), Петренко/Petrenko <i>Тарас Шевченко/Taras Shevchenko</i> — Шевченко/Shevchenko <i>Т. Г. Шевченко/T. G. Shevchenko</i> — Шевченко/Shevchenko <i>«Том і Джеррі»/Tom and Jerry</i> (7) — Джеря/Dzherya <i>Том/Tom</i> (5) — Джеря/Dzherya</p> <p>У <i>Улас Самчук/Ulas Samchuk</i> — Марія/Maria (2) <i>Угорщина/Hungary</i> — Буковина/Bukovina <i>Україна/Ukraine</i> (75) — Галичина/Halychyna, Galicia (21), Буковина/Bukovina (15), Волинь/Volyn (15), Київ/Kyiv (15), Берестечко/Berestechko (2), Бровко/Brovko, Крути/The battle of Kruty, Одеса/Odesa, Тарас/Taras, Україна/Ukraine, Франко/Franko, Шевчук/Shevchuk <i>українець/Ukrainian</i> (9) — Богдан/Bogdan, Іван/Ivan, Маланюк/Malanyuk, Тарас/Taras, Петренко/Petrenko (4) Шевчук/Shevchuk <i>Українка/Ukrainian woman</i> (4) — Ганна/Hanna <i>українська література /Ukrainian literature</i> (5) — Бровко/Brovko, Джеря/Dzherya, Марія/Maria, Петренко/Petrenko, Франко/Franko <i>українське прізвище/Ukrainian surname</i> (4) — Бровко/Brovko, Петренко/Petrenko</p> <p>Ф <i>Франко/Franko</i> (6) — Іван/Ivan (3),</p>

2021	2006
<p>українська літ-ра/Ukrainian literature — Франко/Franko</p> <p>українська література/Ukrainian literature — Марія/Maria</p> <p>урок <i>української літератури/lesson of the Ukrainian literature</i> — Мойсей/Moses</p> <p>українське прізвище/Ukrainian surname (4) — Бровко/Brovko (2), Петренко/Petrenko (2)</p> <p>Ф</p> <p>Франко/Franko — Мойсей/Moses</p> <p>фрацуз/Frenchman — Дерibas/Deribas</p> <p>Х</p> <p>Хмельницький/Khmelnyskyi (27) — Берестечко/Berestechko, Богдан/Bogdan</p> <p>Хрещатик/Khreschatyk (2) — Київ/Kyiv</p> <p>Ч</p> <p>Чернівці/Chernivtsi (3) — Буковина/Bukovina</p> <p>Ш</p> <p>Шевченко/Shevchenko (48) — Крути/The battle of Kruty, Марія/Maria, Петренко/Petrenko, Тарас/Taras (43)</p> <p>Шевчук/Shevchuk</p> <p>Шевченко (поет)/Shevchenko (poet) — Тарас/Taras</p> <p>Ю</p> <p>Юля/Yulya — Шевчук/Shevchuk</p> <p>Я</p> <p>Ярославна/Yaroslavna — Ганна/Hanna</p>	<p>Мойсей/Moses (3)</p> <p>фрацуз/Frenchman — Дерibas/Deribas</p> <p>Х</p> <p>Хмельницький/Khmelnyskyi (45) — Богдан/Bogdan (42), Берестечко/Berestechko (3)</p> <p>Хрещатик/Khreschatyk (12) — Київ/Kyiv (10), в.Дерibasівська/Deribasivska street (2)</p> <p>Ч</p> <p>Чернівці/Chernyvtsi — Буковина/Bukovina</p> <p>Ш</p> <p>Шевченко/Shevchenko (70) — Тарас/Taras (62), Шевченко/Shevchenko (3), Шевчук/Shevchuk (3), Ганна/Hanna, Марія/Maria</p> <p>Ю</p> <p>Юля/Yulya — Шевченко/Shevchenko</p> <p>Я</p> <p>Ярославна/Yaroslavna — Ганна/Hanna</p>

Стаття надійшла 14 жовтня 2023 року

Інформація про авторів:**Олена КАРПЕНКО**

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, м.Одеса, Україна, e-mail: elena_karpenko@ukr.net, ORCID ID: 0000–0001–5576–6781

Валерія НЕКЛЕСОВА

доктор філологічних наук, професор кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, м. Одеса, Україна; e-mail: neklesova.valerie@gmail.com; ORCID ID: 0000–0002–2376–2986

Ганна ТКАЧЕНКО

кандидат філологічних наук, доцент кафедри лексикології та стилістики англійської мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, Одеса, Україна; e-mail: anntkachenko1@gmail.com; ORCID ID: 0000–0003–0274–8752

Notes on Contributors:**Olena KARPENKO**

Doctor of Philology, Professor, Head of the English Grammar Department, Odesa I. I. Mechnikov National University, Odesa, Ukraine, e-mail: elena_karpenko@ukr.net, ORCID ID: 0000–0001–5576–6781

Valeriia NEKLESOVA

Doctor of Philology, Professor of the English Grammar Department, Odesa I. I. Mechnikov National University, Odesa, Ukraine, e-mail: neklesova.valerie@gmail.com; ORCID ID: 0000–0002–2376–2986

Anna TKACHENKO

PhD in Linguistics, Associate Professor of the English Lexicology and Stylistics Department, Odesa I. I. Mechnikov National University, Ukraine, Odesa, e-mail: anntkachenko1@gmail.com; ORCID ID: 0000–0003–0274–8752

УДК 811.161.2:811.124]’373.231

DOI 10.18524/2410–3373.2023.26.295030

Гергана ПЕТКОВА

*Медицинский университет, м. Пловдив,
Болгария*

Gergana PETKOVA

Medical University, Plovdiv, Bulgaria

**УКРАИНСКИ ЛИЧНИ
ИМЕНА С ЛАТИНСКИ
ПРОИЗХОД, ОБРАЗОВАНИ
ОТ РИМСКО
МИТОЛОГИЧНО ИМЕ**

**UKRAINIAN PERSONAL
NAMES WITH LATIN
ORIGIN DERIVED FROM
ROMAN MYTHOLOGICAL
NAMES**

ABSTRACT

Introduction. Evidence that almost all modern European countries were part of the Roman Empire in the past raises the question: how much culture and lifestyle influenced the peoples of different provinces. Traces are observed in many layers — even in the field of onomastics and naming patterns.

The **purpose** of the present paper is to establish the list of Ukrainian personal names with Latin origin derived from Roman mythological names and to classify them according to the basic appellatives used in their formation.

Background and motivations. Most of the Latin names became extremely popular throughout the centuries due to the fact that they became canonized by the Church. As the names of saints and martyrs, and due to the popularization of Christianity as a religion, many onyms that are part of the Roman system of proper names have been incorporated into other anthroponymicons. However, being of foreign origin, their meaning in many cases remains unclear to ordinary people even today.

Methodology. The main methods used are onomastic data excerption and comparative analysis.

The expected **results** are related to the external description and etymology of anthroponyms of Latin origin, which are widespread even today in modern Ukrainian onomasticons.

Keywords: Latin origin, Ukrainian personal name, anthroponym, mythological name.

ВЪВЕДЕНИЕ

Вследствие на влиянието на римската митология, култура и литература, както и в резултат на възникването на християнството и налагането на новата религия като официална в почти всички европейски

страни, огромен брой латински имена навлизат в антропонимните системи на езиците от *Slavia Orthodoxa* и *Slavia Catholica*.

ОБЕКТ НА ИЗСЛЕДВАНЕ

Обект на настоящето изследване са мъжките и женски лични имена с латински корен, които са част от украинската лично-именна система, проследяването на тяхната изконна етимология, когато това е възможно, принципите на образуване на славянските антропоними от изходното латинско име, екстралингвистичната информация относно тяхната канонизация. Включването на дадено име в каноничните списъци на Католическата църква, на Православната или и в на двете обикновено е основната причина за навлизането на дадено латинско по произход име в разглеждания антропонимикон.

Важно е да се подчертае, че се изследва неговото съвременно състояние като времевият обхват е 20. и 21. век.

Диахронност може да се наблюдава само в етимологичното проучване на изследваните именни иденици. С цел постигане на неговата точност изследването се придържа стриктно към етимологичните тълкувания, открити в използваните източници.

Както хипокористичните, така и калкираните от тях имена и всички производни форми на ексцерпираните антропоними не са включени тук, а ще бъдат подробно проучени и описани в отделно изследване.

Не са обект на настоящето изследване сравнителни словообразователни анализи, разглеждащи в съпоставителен план ексцерпираните антропоними, деривационните процеси и обсъждането на типовете суфикси, използвани в процеса на деривация както на основните форми на славянските лични имена, така и на производните от тях, пътищата на навлизане (дали дадено име е навлезнало директно от латински или чрез посредничеството на друг език/ езици), морфематичните и фонематичните особености на ексцерпираните примери и ареалните специфики.

Изследването е фокусирано само върху основните форми на украинските лични имена с латински корен в състава си, т. е. изведени от изконно по произход латинско име, а не от латинизирано гръцко, етруско, келтско, гермаско и т. н. лично име.

Не са включени двойните и тройни лични имена, които имат в състава си славянско име от латински произход.

Имената са проследени и в диахроничен, и в синхронен план.

Посочените показатели са условни и ориентировъчни и не може да се претендира за изчерпателност в поставянето на границите на настоящото изследване, както и при лексикографската ексерпция на разглежданите примери, включени в него.

Използваните източниците за ексерпция на изследвания материал са Скрипник, Л. Г., Дзятковская, Н. П. *Власні імена людей (словник-довідник)*, 1986 и Трійняк, І. І. *Словник українських імен*, 2005.

Видно е, че като основен източник за ексерпция са послужили специализираните речници по антропонимия, а като допълнителни материали са използвани латински речници, както и редица специализирани сайтове.

ЦЕЛ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Основната цел е да бъде направен пълен списък на украинските лични имена с латински корен в състава си, образувани от римско митологично име.

Необходимо е също така изконната мотивираща лексема да бъде открита и да допълни лингвистичната информация за всеки антропоним, когато това е възможно, както и да бъдат представени принципите на образуване на дадено славянско име от изходното латинско. Ценна е и екстралингвистичната информация относно канонизацията, т. е. дали дадено славянско лично име е име на светец/ светица, кононизиран/ канонизирана само от Православната църква, само от Католическата или и от двете. Това обяснява пътищата на навлизане на чуждите по произход латински имена в украинската антропонимна система, тяхната популярност, изразяваща се в образуване на множество производни форми, както и за това дали името е навлязло директно, или чрез „език посредник/ езици посредници“. При навлизане по индиректен път се наблюдава невъзможност за определяне само на една мотивираща лексема. Антропонимът в подобни случаи е възможно да получи и неточно тълкувание или т. нар. „народна етимология“, свързваща го с дума от нелатински произход.

Имената, които са част от това изследване, са класифицирани според характера на изходната мотивираща основа/ деривационния формант, според модела на образуване на дадено славянско име от изходното латинско и според екстралингвистична информация относно включването му в каноничните списъци.

Важно е да се подчертае, че класификацията според изходната мотивираща дума се осъществява според принципите, описани и прилагани от латинската граматична норма.

За постигане на тези цели са използвани почти всички методи, прилагани при съвременните антропонимни проучвания — лексикографска ексерпция, ексерпция от справочна литература, ексерпция от електронни източници, класификация на етимологичен принцип и според модел на образуване, осъществяване на етимологичен, емпиричен, типично ономастичен, словообразователен анализ, както и разглеждане на ономастическите ареали на *Slavia Orthodoxa* и *Slavia Catholoca*.

Събраните имена дават ценна информация не само за съвременното състояние на украинската личноименна система, но и са приложими като справочник за сверяването на точната ортография на даден антропоним при писането, превеждането и ползването на различни текстове.

Както е добре известно личните имена предствалват отворена езикова подсистема, която се развива и оформя през вековете под влияние на редица външни и вътрешни езикови и извънезикови условия и фактори (Ковачев 1995: 11).

Всяко име се създава строго индивидуално в своя език и дори в своя диалект (Теория 1986: 77).

Дори съществува мнение, че преди появата на монотеистичните религии (юдеизъм, християнство и ислям), хората са носели имена на езически божества или на различни растения и животни (Шипка, Клайн 2011: 17).

Почти всички религии, включително и християнството, се възползват от името в качеството му на социален знак и се опитват да присвоят монополното право да участват в избора на име. Превръщат акта на именуване в религиозен акт и името в символ на принадлежност към дадената религия (Никонов 1974: 28).

След възникването и налагането на християнството старите езически имена постепенно се заменят с християнски, които са еврейски, гръцки или латински по произход (Шипка, Клайн 2011: 17–18).

И примитивните суеверия, и могъщите религии мистифицират силата на името. Църквата се опитва да наложи каноничните имена, уверявайки миряните си, че даден светец или светица ще закриля чо-

века, който е избрал неговото или нейното име (Никонов 1974: 28), защото се предполага, че той/ тя е вече в Рая и оттам може да въздейства върху случващото се на Земята (Farmer 2011: 9).

Християнското име, получено при кръщаването, е пряко свързано с името на християнския светец. Според църковната традиция се почитат не само светците, но и техните реликви и икони (Гагова 2012: 121–122).

Набожността към светците датира още от най-ранните векове на Църквата, като нейните корени се откриват в култа към мъртвите, който присъства в културите на всички народи и до наши дни (*ibidem*: 122). Празнувайки своя имен ден, човек почита паметта на светеца, който го покровителства (Суперанска 1998 : 9).

Смята се дори, че култът към светците не само че прилича на Пантеона от богове и богини, който е отличителна черта на гръко-римската култура, но е и негово естествено продължение (Farmer 2011: 9).

Дълго време Църквата не се намесва при избора на име. Това е така до 1566 г., след провеждането на Трентския събор, с който се поставя началото на Контрареформацията. На него представителите на Католическата църква вземат решение новородените деца да бъдат кръщавани само с имена, избрани от Календара на светците.

Тогава се появява и твърде любопитният феномен един и същ човек да се назовава едновременно с две имена — едно официално, което е канонично, и едно неофициално, простонародно, което най-често е калкиран вариант на първото (Шипка, Клайн 2011: 44, Кебер 2008: 18), което е със сродна етимология или просто има звучене, подобно на официалното (Keber 2008: 18).

Развитието на календарните имена в славянските езици е почти единично. В резултат на това старославянските и календарните имена образуват една обща система в тях (Теория 1986: 86). За нея латинските имена са нови, несвойствени, чужди и поради тази причина претърпяват множество фонетични и морфологични промени.

Като последователи на християнството представителите на отделните славянски народи избират името на новороденото в семейството им от гореспоменатите традиционни списъци. Така че те не създават нови имена, а избират от определен масив, съобразявайки се само със семейните традиции, стремежа името да звучи добре с бащиното и фамилното име и т. н., което също може да се възприеме като избор

макар и силно ограничен. Там където името е свързано с религията, зад всяко име стои някакъв духовен, сакрален смисъл, а неговото значение като апелатив стои на заден план (*ibidem*: 19).

За всички епохи е характерно заимстването с лекота на имена от един език в друг. Поради тази причина анализът на имената не може да се основава само на лексикалните познания на разглеждания език и на близкородствените му езици.

Проникването на антропонимите е свързано с културни контакти, осъществени между носителите на разглежданите езици. Естествено, приетите имена преминават през различни лингвистични трансформации, които се обуславят от специфичните черти на езика-източник и езика-приемник. Степента и последователността на натурализация на чуждоезиковите елементи при тяхното заимстване зависи от това дали двата езика имат единна фонологична и морфологична система. Това оказва влияние и върху тяхната ортография (Теория 1986: 132–133).

Обикновено новонавлезните чужди антропоними се транскрибират, като в този случай запазването на семантиката не е от значение. За съжаление, транскрибираните форми не могат да бъдат и максимално фонетично точни, защото фонологичната система на всеки език е ограничена. На това се дължат и многобройните изменения на имената в процеса на тяхната адаптация (*ibidem*: 137).

В духовната култура на много народи от древни времена първостепенна роля е играла религията в качеството си на начин на организация и развитие на човешкия живот. Тя представлява съвкупност от вярвания и нравствени представи за правилно поведение и специфични действия, постъпки, обреди. Именуването на хората също е свързано с религията. Всяка религия съпътства определен морален кодекс, който дава оценка на околния свят. И всичко, което е получило положителна оценка, е включено в състава на личните имена (Суперанска 1998: 65–66).

В древността, във времето на политеизма имената и епитетите на древните богове са били вдъхновение при именуването на хората от тази епоха. От епитети на *Марс* възникват имена като *Август* („свещен, величествен“), *Валерий* („силен, здрав“), *Виктор* („победител“), *Модест* („скромнен“), *Роман* („римски“) и т. н. (*ibidem*: 66).

С прехода към монотеизъм и в частност с приемането на християнството много древни имена се съхраняват, но вече свързани с други

ценности. Основни стават имената на християнски светци и такива, означаващи нравствените им характеристики (*ibidem*: 66).

Много християнски имена възникват в дохристиянската култура, но вече са изпълнени с ново, религиозно съдържание, свързано с личността на християнския деец. Значението на апелатива, който лежи в основата на образуването на името, се изменя с течение на времето. Поради тази причина извличането на точната етимология на антропонима е относително и непълно (*ibidem*: 75).

Значението на много изходни апелативи е забравено, но звученето им може да наподобява съвременна дума, което да е причина за популярността или непопулярността на даден антропоним с латински корен, т. е. поради свързването му с положителна или отрицателна конотация (*ibidem*: 77).

Някои имена не навлизат директно в конкретна именна система. Естествено, всеки език, през който са преминали, е оставял своя отпечатък — върху произношението, словообразуването, словоизменението (*ibidem*: 80).

Не са ясни обстоятелствата, съпътстващи образуването на имена в древността. Трудно е да се определи кое точно от значенията на дадена дума стои в основата на разглежданото име. Може да не бъде и нито едно от известните и достигнали до нас значения, а може и всичките да са били използвани и взети предвид (*ibidem*: 80).

В резултат на многовековното им преписване на ръка много имена получават няколко писмени варианта, които се възприемат като отделни антропними (*ibidem*: 82).

Могат да се обособят два основни периода на масово навлизане на латински имена в украински (и в почти всички европейски езици). Първият съпада с времето на съществуване на Римската империя, когато местните жители¹ в отделните провинции постепенно започват да усвояват тричленната римска именна система (Felecan 2010: 67–73). Вторият период е свързан с разпространението на християнството, когато или директно от списъците на светците, канонизирани

¹ Жителите на отделните провинции, повлияни от военните и административни представители на Римската империя в своите земи, започват да използват латински или латинизирани чужди имена (предимно гръцки). Най-популярно за определен времеви отрязък става името на императора, който е стои начело, и на неговата съпруга (Felecan 2010: 64).

от Католическата църква, или чрез Православната църква и с посредничеството на гръцкия като неин официален език, в антропонимните системи на славянските езици навлизат много собствени имена с латински корен. Тези т. нар. Календарни имена в голяма степен преповтарят старите латински имена или са образувани от апелативи, чието значение е свързано с християнските добродетели или с празниците, обредите и обичаите, въведени от новата религия. Не са редки и случаите, когато изконното значение на старо римско име е променено, за да е в унисон с тази тенденция на наолатинизация (Felesan 2010: 75–76).

Изборът на лично име при много народи е ограничен поради различни традиции. Те са екстралингвистични фактори, които влияят върху антропонимната система. Като доказателство за това може да се приеме широкото разпространение на календарните имена (Теория 1986: 19).

За славянските антропонимни системи, например, към които спада и украинската, това се дължи на две традиции, които все още се спазват макар и не така строго, както в близкото минало, а именно — новороденото да бъде кръстено по името на светеца, почитан в деня на раждането му/ ѝ (на това се дължи и относително по-голямата фреквентност на календарните имена в антропонимните системи на разглежданите езици в сравнение с всички останали собствени имена; колкото по-популярен е светецът, толкова повече производни на неговото име се срещат (Felesan 2009: 406; Шипка, Клайн 2011: 18)); новороденото да наследи името на бабата или дядото по бащина или по майчина линия (Шипка, Клайн 2011: 18).

Като резултат от спазването на посочените традиции е налице тенденцията да се образува женско лично име от мъжки антропоним и обратно (рядко) във всички от разглежданите езици поради стремежа на хората да запазят патронимите и матронимите, срещани най-често в семейството, и затова просто променят рода на класическите кръшелни имена (Felesan 2009: 403).

В настоящото изследване фокусът пада върху украинските лични имена, образувани от римско митологично име. Те са класифицирани според изложните по-горе принципи.

Украински мъжки лични имена с латински произход, образувани от римско митологично име

А. Класификация на мъжките римски митологични имена с оглед на тяхната деривация:

А. 1. Деривационни модели според:

А. 1. 1. Мотивиращата основа:

А. 1. 1. 1. От апелативи:

а) От съществително нарицателно име:

¹ **Honor/ Honos** (< *honor, oris, m* — „почит, уважение“) > UKR: Горнор (Трийняк 2005); **Silvanus** (< *silva, ae, f* — „гора“) > UKR: Саливон

¹ За улеснение на читателя източниците, използвани за експерпиране на изследваните антропоними и тяхната етимология, са заменени от цифри и числа, както следва: **1** = www.behindthename.com; **2** = Войнов, Милев. *Латинско-български речник*; **3** = Илчев. *Речник на личните и фамилните имена у българите*; **4** = Овидий. *Метаморфози*; **5** = Дворецки. *Латинско — руский словарь*; **6** = Гъркович. *Речник личних имена код Срба*; **7** = Петровски. *Словарь русских личных имен*; **8** = Заимов. *Български именник*; **9** = Батаклиев. *Антична митология* (Справочник); **10** = <http://kurufin.narod.ru/>; **11** = Кол, Ранчич. *Именар — лексикон српских имена*; **12** = Дойчинович. *Књига имена (водич за будуће родителје и кумове)*; **13** = Милинкович, Сегеди, Тодорович. *Латинско-српски и српско-латински речник (Lexicon Latino-Serbicum et Serbico-Latinum)*; **14** = Николова, Богданов. *Антична литература. Енциклопедичен справочник*; **15** = *Беларускі іменьнік*; **16** = Антропонимический словарь региона. *Белорусские имена указаны в хронологическом порядке (упоминание в письменном источнике либо годы жизни носителя)*; **17** = Скрипник, Дзятковска. *Власні імена людей (словник-довідник)*; **18** = Кнапова. *Jak se bude jmenovat?*; **19** = Примал. *A Concise Dictionary of Classical Mythology*; **20** = <http://patronii.w.interia.pl/>; **21** = www.ksiegaimion.com; **22** = www.leksykony.interia.pl; **23** = Хенсън. *Handbook of Classical Mythology*; **24** = Немировски. *Мифы и легенды народов мира*, т. 2 Ранняя Италия и Рим; **25** = Ковачев. *Честотно-етимологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия*; **26** = <http://slovník.dovrečka.sk/etymologicky-slovník-mien>; **27** = *Collins Latin Dictionary & Grammar*; **28** = Жепич. *Latinsko-hrvatski rječnik (Lexicon Latino-Croatium)*; **29** = <http://www.imena.org/latin.html>; **30** = <http://www.novaroma.org>; **31** = Скар. *Хроника на римските императори (летонис на владетелите на Римската империя)*; **32** = Шпанар, Храбовски. *Latinsko-slovenskэ/ slovensko-latinskэ slovník*; **33** = *Slovník slovenského jazyka*, VI; **34** = Шимундич. *Rječnik osobnih imena*; **35** = Маревич. *Hrvatsko-latinski rječnik*; **36** = Димитров. *Малък българо-латински енциклопедичен речник*; **37** = Вайганд. *Български собствени имена. Произход и значение*; **38** = Шипка, Клайн. *Име моје и твоје*; **39** = Трийняк. *Словник украинських імен*; **40** = Никонов. *Ищем имя*; **41** = Ковачев. *Честотно-толковен речник на личните имена у българите*; **42** = Симеонидис. *Гръцкото влияние върху системата на българските собствени имена*; **43** = Садлачек. *Latinsko-Českэ a Česko-Latinskэ kapesní slovník*; **44** = Ууд. *The Virgin Book of Baby Names*; **45** = Кебер. *Leksikon imen. Onomastični kompendij*; **46** = Босанац. *Prosvjetin imenoslov*; **47** = Суперанска. *Словарь русских личных имён*; **48** = Бирила. *Беларуская антрапанімія*, т. 1 (Уласныя імёны, імёны мянушкі, імёны пабацьку, прозаішчы); **49** = Бирила. *Беларуская антрапанімія*, т. 3 (Структура ўласных мужчынскіх імён); **50** = *Мифы народов мира (Энциклопедия в двух томах)*, т. 1 (А–К); **51** = *Мифы народов мира (Энциклопедия*

(Скрипник, Дзятковска 1986; Трийняк 2005)/ Сильван (Трийняк 2005)/ Силван (Трийняк 2005)/ Силуян (Трийняк 2005);

б) От прилагателно име:

Mars/ Mavors (< *maris* (форма за **Gen. sg.** от *mas, maris* — „мъжки“) > **UKR:** Марс (Трийняк 2005); *Romulus* (< *Romulus, 3* — „принадлежащ на Рим“) > **UKR:** Ромул (Трийняк 2005);

Б. Производящата форма на съществителното име:

а) Украински мъжки лични имена с латински корен в състава си, образувани от формата за **Nom. sg.** на изходното римско митологично име:

Clusius > **UKR:** Клюзий; *Honor* > **UKR:** Гонор; *Iupiter/ Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter* > **UKR:** Юпітер; *Mars/ Mavors* > **UKR:** Марс; *Mercurius* > **UKR:** Меркурій;

б) Славянски мъжки лични имена с латински корен в състава си, образувани от *основата* на изходното римско митологично име:

Aventinus > **UKR:** Авентин; *Remus* > **UKR:** Рем; *Romulus* > **UKR:** Ромул; *Saturnus* > **UKR:** Сатурн; *Silvanus* > **UKR:** Саливон/ Сильван/ Силван/ Силуян;

В. Етимологична характеристика на немотивираните мъжки римски митологични имена:

В. 1. Мъжки римски митологични имена с различни етимологични интерпретации:

Clusius/ Clusivius (< 1) лат. *cludo, 3/ claudio, 3* — „заклучвам“; 2) лат. *Clusium, ii, n* — „Клузия (област в Етрурия)“) > **UKR:** Клюзий (Трийняк 2005)); *Genius* (< 1) лат. *genius, ii, m* — „ангел-пазител, гений (бог на мъжката сила)“; 2) лат. *genus, eris, n* — „род“) > **UKR:** Геній (Трийняк 2005)); *Iupiter/ Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter* (< 1) индо-европейското **Dyeu-pater* със значение „баща на боговете/ светлината“ (от *Dyeus/ dieu* — „бог“ и *pater, tri, m* — „баща“); 2) етруското *dyeu-pater: dyeus* („сянка“ или „небе“, сродно с името на бог *Зевс*) и *pater* — „баща“; 3) лат. *iuvo, 1* — „помагам“) > **UKR:** Юпітер (Трийняк 2005)); *Mercurius/ Mircurius/ Mirqurius* (< 1) лат. *mercor, 1* — „търгувам“; 2) лат. *merx, mercis, f* — „товар“; 3) лат. *merces, edis, f* — „възнаграждение, запла-

в двух томах), т. 2 (К-Я); 52 = *Oxford Latin Dictionary*; 53 = http://en.wikipedia.org/wiki/Roman_naming_conventions.

Поради специфичния начин на изготвяне на индекса използваната литература е подредена не в азбучен, а в хронологичен ред.

Точната библиографична информация за горепосочените източници е посочена в част *Библиография* на разработвания дисертационен труд.

ma”) > **UKR**: Меркурій (Скрипник, Дзятковська 1986; Трийняк 2005)); **Remus** (< 1) неясно значення; 2) лат. *remus, i, m* — „весло“) > **UKR**: Рем (Трийняк 2005)); **Saturnus** (< 1) неясно значення; 2) лат. *satur, ura, urum* — „сит; обилен, плодоносен“; 3) лат. *sero, I* — „сея, засявам“; 4) лат. *sator, oris, m* — „сеяч“) > **UKR**: Сатурн (Трийняк 2005));

Г. Класификация на мъжките римски митологични имена според канонизацията им:

Г. 1. Имена на светци, канонизирани от Католическата църква: *Romulus*;

Г. 2. Имена на светци, канонизирани от Православната църква: *Jupiter/ Iuppiter/ Jupiter/ Juppiter; Mars/ Mavors*;

Г. 3. Имена на светци, канонизирани и от Католическата, и от Православната църква: *Clusius/ Clusivius; Honor/ Honos; Mercurius/ Mircurius/ Mirqurius; Saturnus; Silvanus*;

Украински женски лични имена с латински произход, образувани от римско митологично име

А. Класификация на женските римски митологични имена с оглед на тяхната деривация:

А. 1. Деривационни модели според:

А. 1. 1. Мотивиращата основа:

А. 1. 1. 1. От апелативи:

а) От съществително нарицателно име:

Concordia (< *concordia, ae, f* — „хармония, съгласие“) > **UKR**: Конкордія (Трийняк 2005);

б) От прилагателно име:

Pollentia (< *pollens, entis* — „могъща, силна; богата, знатна“) > **UKR**: Поллентія (Трийняк 2005));

Б. Производящата форма на съществителното име:

а) Украински женски лични имена с латински корен в състава си, образувани от формата за **Nom. sg.** на изходното римско митологично име:

Aurora > **UKR**: Аврора; **Concordia** > **UKR**: Конкордія; **Deana/ Diana/ Deviana/ Diviana** > **UKR**: Діана; **Felicitas** > **UKR**: Феліцата; **Flora** > **UKR**: Флора; **Nona/ Nonna** > **UKR**: Нонна; **Pollentia** > **UKR**: Поллентія; **Victoria** > **UKR**: Вікторія;

б) Украински женски лични имена с латински корен в състава си, образувани от **основата** на изходното римско митологично име:

Venus > **UKR**: Венера;

В. Етимологична характеристика на немотивираните женски римски митологични имена:

В. 1. Женски римски митологични имена с различни етимологични интерпретации:

Aurora (< 1) лат. *aurora, ae, f* — „зора, разсъмняване; изток“; 2) лат. *aura, ae, f* — „лѝх, подухване“) > **UKR:** Аврора (Скрипник, Дзятковска 1986; Трийняк 2005); **Deana/ Diana/ Deviana/ Diviana** (< 1) лат. *deus, i, m* — „бог“; 2) лат. *diva* — „божествена, прекрасна“ (форма за ж. р. от прил. име *divus, 3* — „божествен, прекрасен“); 3) лат. *dies, ei, m/ f* — „ден“) > **UKR:** Диана (Скрипник, Дзятковска 1986; Трийняк 2005); **Felicitas** (< 1) лат. *felicitas, tatis, f* — „късмет, щастие“; 2) лат. *felix, icis* — „щастлив“) > **UKR:** Феліцата (Скрипник, Дзятковска 1986; Трийняк 2005); **Flora** (< 1) лат. *flos, oris, m* — „цвете“; 2) лат. *florens, entis* — „цветуш, процъфтяващ“ (сег. деят. прич. от гл. *floreo, 2* — „цъфтя, процъфтявам“) > **UKR:** Флора (Скрипник, Дзятковска 1986; Трийняк 2005); **Nona/ Nonna** (< 1) римския преномен *Nonnus/ Nonus*; 2) лат. *nona* — „девета“ (форма за ж. р. от прил. име *nonus, 3* — „девети“) (във връзка с деветте месеца на бременността); 3) лат. *nonna, ae, f* — „монахиня; гледачка на деца“) > **UKR:** Нонна (Скрипник, Дзятковска 1986; Трийняк 2005); **Venus** (< 1) лат. *venus, eris, f* — „любов, сексуално желание; прелест, красота“; 2) лат. *venia, ae, f* — „милостта на боговете“) > **UKR:** Венера (Скрипник, Дзятковска 1986; Трийняк 2005); **Victoria** (< 1) римския когномен *Victor*; 2) римския когномен *Victorius*; 3) лат. *victoria, ae, f* — „победа“) > **UKR:** Вікторія (Скрипник, Дзятковска 1986; Трийняк 2005);

Г. Класификация на женските римски митологични имена според канонизацията им:

Г. 1. Имена на светици, канонизирани и от Католическата, и от Православната църква: *Aurora; Concordia; Deana/ Diana/ Deviana/ Diviana; Felicitas; Flora; Nona/ Nonna; Venus; Victoria.*

РЕЗУЛТАТИ

Общият брой на включените в настоящото изследване мъжки римски митологични имена е 39, които имат 14 еквивалента в украински. Женските римски митологични имена наброяват 45, а техните украински еквиваленти са 9.

Все по-модерна става тенденцията на новороденото да се дава име, определяно от родителите като интернационално, което да поз-

волява бърза интеграция при евентуална промяна на местожителство и гражданство, да не предизвиква затруднения и неудобства при пътуване, бизнес комуникация и т. н. Разбира се, в такива случаи се избира чуждо за дадена антропонимна система име, което обикновено е популярно поради факта, че е включено в каноничните списъци на светците и светиците или само от Католическата, или само от Православната, или и от двете църкви.

Тези имена си остават обаче чужди и се предпочитат заради тяхното звучене.

Ето защо настоящото изследване би било полезно не само за специалистите в ономастиката, и по-специално на антропонимията, но и на обикновения читател като справочно средство за запознаване с историята и етимологията на дадено славянско лично име с латински корен в състава си.

Представената информация в текста е полезна за всички, които работят в сферата на хуманитаристиката — езиковеди, литературоведи, етнологии, антрополози, историци, археолози, философи и др.

Специалната лексика, каквито са антропонимите, няма почти нищо общо с литературния език и произношението и ортографията на включените в нея думи не може да се регулира от нормите на книжовния език (Теория 1986: 59).

Транскрибирането на римски собствени имена в историческата и художествената литература е непоследователно и не се подчинява на твърди норми. Това често затруднява работата при използване на библиографски справочници, каталози, указатели, енциклопедии, исторически карти и т. н. (Протасов 1940: 102).

Правилната транскрипция е изключително важна и от методологическа гледна точка. Собствените имена нерядко са ключ към разрешаването на исторически проблем (например, спомагат за установяване на етническа принадлежност, посочват пътя на миграция и т. н.) (ibidem: 103).

Дори някои собствени имена се използват както в научната, така и в художествената литература с неправилни форми (ibidem: 104).

Според Протасов всички собствени имена е редно да бъдат производни от своята основа, а не от формата за Nom. sg., запазвайки ударието на тази сричка, която стои в основата. Тя предава звуковия облик на името по-точно, отколкото формата за Nom. sg., тъй като

самата тя е една от падежните форми, образувани от нея. Представянето на собствените имена от чужд произход с форманта за Nom. sg., които са широко разпространени в език, в който има развита падежна система, е граматически неправилно (*ibidem*: 110).

ЛИТЕРАТУРА

- Гагова, Б. (2012). Християнските имена на българите католици в Южна България : дипломна работа. Пловдив.
- Ковачев, Н. (1995). Честотно-etimологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия. Велико Търново : Пик.
- Никонов, В. А. (1974). Имя и общество. Москва : Наука.
- Протасов, М. (1940). Об упорядоченик и унификации транскрипции собственных имен и исторических терминов в истории античного мира. *Вестник древней истории*. № 1. С. 102–113. URL: <http://ancientrome.ru> (дата прегляду: 19.01.2024).
- Скрипник, Л. Г., Дзятковская, Н. П. (1986). Власні імена людей : словник-довідник. Київ : Наукова думка.
- Суперанская, А. В. (1998). Словарь русских личных имён. Москва : АСТ.
- Теория и методика ономастических исследований. (1986). Москва : Наука.
- Трійняк, І. І. (2005). Словник українських імен. Кипв : Довіра.
- Шипка, М., Клајн, Ів. (2011). Име моје и твоје. Нови Сад : ИК Прометеј.
- Farmer, D. H. (2011). *Oxford Dictionary of Saints*. New York : Oxford University Press.
- Felesan, O. (2009). Romanian-Ukrainian Connections in the Anthroponymy of the Northwestern Part of Romania. P. 399–407. URL: http://yorkspace.library.yorku.ca/xmlui/bitstream/handle/10315/3973/icos23_399.pdf (accessed: 09.01.2024).
- Felesan, O. (2010). A Diachronic Excursion into the Anthroponymy of Eastern Romania. *Philologia Jassyensia*. An. VI, Nr. 1 (11). P. 57–80.
- Keber, J. (2008). *Leksikon imen. Onomastični kompendij*. Ljubljana : Celjska Mohorjeva družba.

REFERENCES

- Nahova, B. (2012). *Khrystyianskyte ymena na bŭlharyte katolytsy v Yuzhna Bŭlharyia : diplomna rabota*. Plovdyv.
- Kovachev, N. (1995). *Chestotno-etymolohychen rechnyk na lychnyte ymena v sŭvremennata bŭlharska antroponymia*. Velyko Tŭrnovo : Ryk.
- Nykonov, V. A. (1974). *Ymia y obshchestvo*. Moskva : Nauka.
- Protasov, M. (1940). *Ob uporiadochenyk y unyfykatsyy transkryptsyy sobstvennykh ymen y ystorycheskykh termynov v ystoryy antychnoho myra*. *Vestnyk drev-*

- nei ystoryy*. N 1. S. 102–113. URL: <http://ancientrome.ru> (data perehliadu: 19.01.2024).
- Skrypnyk, L. H., Dziatkovskaia, N. P. (1986). *Vlasni imena liudei : slovnyk-dovidnyk*. Kyiv : Naukova dumka.
- Superanskaia, A. V. (1998). *Slovar russkykh lychnykh ymen*. Moskva : AST.
- Teoryia y metodyka onomastycheskykh yssledovanyi. (1986). Moskva : Nauka.
- Triiniak, I. I. (2005). *Slovnyk ukrainskykh imen*. Kupiv : Dovira.
- Shypka, M., Klajn, Yv. (2011). *Yme moje y tvoje*. Novy Sad : YK Prometej.
- Farmer, D. H. (2011). *Oxford Dictionary of Saints*. New York : Oxford University Press.
- Felecan, O. (2009). Romanian-Ukrainian Connections in the Anthroponymy of the Northwestern Part of Romania. P. 399–407. URL: http://yorkspace.library.yorku.ca/xmlui/bitstream/handle/10315/3973/icos23_399.pdf (accessed: 09.01.2024).
- Felecan, O. (2010). A Diachronic Excursion into the Anthroponymy of Eastern Romania. *Philologia Jassyensia*. An. VI, Nr. 1 (11). P. 57–80.
- Keber, J. (2008). *Leksikon imen. Onomastični kompendij*. Ljubljana : Celjska Mohorjeva družba.

УКРАЇНСЬКІ ВЛАСНІ НАЗВИ ЛАТИНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ, УТВОРЕНІ ВІД РИМСЬКИХ МІФОЛОГІЧНИХ ІМЕН

АНОТАЦІЯ

Вступ. Свідчення того, що практично всі сучасні європейські країни в минулому були у складі Римської імперії, наштовхує на питання: наскільки культура та спосіб життя вплинули на народи різних провінцій. Сліди спостерігаються в багатьох сферах — навіть в галузі ономастики та системи назв.

Мета даної статті полягає у формуванні списку українських власних назв латинського походження, утворених від римських міфологічних імен, а також їхній класифікації згідно з основними апелятивами, що задіяні в їхньому формуванні.

Контекст та мотивація. Більшість латинських назв стали стрімко популярними протягом століть через те, що їх канонізувала церква. В якості імен святих і мучеників та завдяки популяризації християнства як релігії багато онімів, які є частиною римської системи власних назв, увійшли в інші антропонімікони. Проте, через іноземне походження їхнє значення в багатьох випадках залишається незрозумілим для звичайних людей навіть сьогодні.

Методологія. Основними методами дослідження є екстракція даних ономастики та компаративний аналіз.

Очікувані результати пов'язані з зовнішнім описом та етимологією антропонімів латинського походження, значно поширених навіть сьогодні в сучасних українських ономастиконах.

***Ключові слова:** латинське походження, українські власні назви, антропонім, міфологічне ім'я.*

Стаття надійшла 18 вересня 2023 р.

Інформація про автора:

Гергана ПЕТКОВА

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри мови та спеціального навчання Медичного університету, м. Пловдив, Болгарія, e-mail: Gergana.Petkova@mu-plovdiv.bg; gi4e82ap@abv.bg; ORCID ID: 0000–0001–7209–9765

Note on Contributor:

Gergana PETKOVA

PhD in Linguistics, Senior Lecturer of the Department of Language and Specialized Training (DESO), Medical University, Plovdiv, Bulgaria, e-mail: Gergana.Petkova@muplovdiv.bg; gi4e82ap@abv.bg; ORCID ID: 0000–0001–7209–9765

УДК 811.161.2'373.232.1

DOI 10.18524/2410–3373.2023.26.295014

Юрiю ПРАДIД*м. Львiв, Україна***Yuriy PRADID***L'viv, Ukraine*

**«РИБНІ» ПРИЗВИЩА
В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ:
особливості творення,
територіальна поширеність
1. Карась (карас)**

**“FISH” SURNAMEN
IN THE UKRAINIAN
LANGUAGE:
Peculiarities of Creation,
Territorial Distribution
1. Karas**

ABSTRACT

Introduction. *The study of anthroponyms in general and surnames in particular is one of the urgent problems of modern Ukrainian onomastic science, which has important theoretical and practical significance not only for linguistics but also for history, geography, and ethnology. Despite the close attention of Ukrainian scientists to the study of various aspects of anthroponymy at the end of the XXth — the beginning of the XXIst centuries, it should be said that the study of anthroponyms of individual microsystems, such as settlements, social groups, and, especially, surnames derived from personal names, is only at the initial stage.*

The purpose. *The purpose of the article is to investigate the place of the surnames of the surname microsystem “Karas (karas)” in the system of Ukrainian surnames, to describe the methods of their creation, to distinguish the affixes with the help of which the surnames of this microsystem were formed, to analyze their prevalence on the territory of Ukraine.*

Materials and methods. *The dataset of the investigation was the materials of the website “Ridny” (Ridny), which records 876,000 surnames of residents of Ukraine, of which only 77 surnames belong to the “Karas” surname microsystem. The descriptive method and its main means are used in the article: inventory and systematization of language material in synchrony.*

Results. *The result of the conducted research is the establishment of the place of the surname microsystem “Karas(karas)” in the system of Ukrainian surnames, the description of the methods of creating surnames of this microsystem, the identification of affixes with the help of which these surnames were formed, the determination of the limits of the prevalence of surnames of the surname microsystem “Karas(karas)” in the territories of Ukraine.*

Conclusions. *The analysis of the surnames of the surname microsystem “Karas(karas)” gave reasons to conclude that although this microsystem is relatively small, it is rather diverse in terms of methods and means of creation.*

The most common surname of this microsystem is the surname Karas (3,550 bearers), which occupies the 1,125th place in the general list of residents of Ukraine, and the most derived surnames are formed from the surname Karas (18 surnames).

The most common way of creating surnames of the surname microsystem “Karas (karas)” is the suffix (45 surnames). Most often, the suffixes -ov (7 cases), -enk (-enk) (5 cases), -sk-, -ich(-ich) (4 cases each) were used to create such surnames. 19 surnames are formed by the inflectional method. Among the residents of Ukraine, there are 11 bearers of double surnames.

Of the 77 surnames of the surname microsystem “Karas (karas)” that are common in Ukraine, 35 or 45.45 percent are russified, that is, appeared in the Ukrainian language under the influence of the Russian language.

In the future, the problem of the origin, peculiarities of creation and distribution on the territory of Ukraine of surnames derived from other names of river and sea fish, including a comparative aspect, and some other problems will need to be studied.

Keywords: *karas, peculiarities of creation, suffixational method, morphemic suffix, word-forming suffix, prevalence in Ukraine.*

ВСТУП

Дослідження антропонімів узагалі й прізвищ зокрема — одна з актуальних проблем сучасної української ономастичної науки, яка має важливе теоретичне і практичне значення не лише для мовознавства, але й для історії, географії, народознавства. Незважаючи на пильну увагу українських учених до вивчення різноманітних аспектів антропоніміки в кін. XX—на поч. XXI ст., слід сказати, що дослідження антропонімів окремих мікросистем, як-от населених пунктів, соціальних груп і, особливо, прізвищ, похідних від окремих назв, перебуває лише на початковому етапі.

Мета статті — дослідити місце прізвищевої мікросистеми «*Karascь (karascь)*», описати способи їх творення, вирізнити афікси, за допомогою яких утворилися прізвища цієї мікрогрупи, їх поширеність на теренах України¹.

¹ Аналіз проводиться на основі адміністративно-територіального устрою України, що був чинний до грудня 2020 р.

Досягнення цієї мети передбачає розв'язання таких **завдань**: 1) виокремити прізвища прізвищевої мікросистеми «*Карась (карас)*»¹ із системи українських прізвищ; 2) проаналізувати особливості творення прізвищ прізвищевої мікросистеми «*Карась (карас)*»; 3) охарактеризувати їх регіональну поширеність в Україні.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Як основний у статті використано описовий метод і його основні прийоми: інвентаризація та систематизація мовного матеріалу в синхронії. Теоретико-методологічним підґрунтям розвідки послужили праці українських мовознавців, у яких досліджуються прізвища мешканців України. Джерелом фактичного матеріалу послужили матеріали інтернет-сайту «Рідні» (Рідні), на якому зафіксовано 876 тис. прізвищ мешканців України², з них лише 63 прізвища належать до прізвищевої мікросистеми «*Карась (карас)*».

ЗДОБУТКИ

Треба зазначити, що українські мовознавці зробили вагомий внесок в опрацювання теоретичних і практичних проблем вивчення прізвищ, поширених на теренах України. Достатньо згадати монографії Ю. Редька, В. Горпинича та А. Корнієнко, у яких описані загальні проблеми дослідження прізвищ (Редько, 1966; Горпинич, Корнієнко, 2012), монографії М. Худаша — про українську антропоніміку XIV–XVIII ст. (Худаш, 1977), А. Поповського, присвячену вивченню окремих мікросистем українських прізвищ (Поповський, 2020). Заслуговують на увагу ґрунтовні статті І. Варченка, В. Горпинича, у яких автори аналізують основні принципи дослідження сучасних українських прізвищ (Варченко, 1968; Горпинич, 2009), низка праць Ю. Прадіда — про прізвища окремих прізвищевих мікросистем (Прадід, 2021, 2002–1–2022–4, 2023 та ін.) та ін.

¹ Назва *карас* утворена від української назви риби *карась* (Карась), тобто слова *карась* і *карас* — різновиди одного і того ж самого слова, що характеризуються тотожною лексико-семантичною функцією і частковою відмінністю звукового складу.

² На сайті «Рідні» зафіксовані прізвища мешканців України станом на 2011–2013 рр. У статті наводимо кількісні показники згідно з даними цього сайту, хоч, як слушно зауважують творці сайту, «внаслідок війни відбулися внутрішні та зовнішні переселення понад 10 мільйонів громадян України. Ця карта залишиться незмінною, як знімок стану поширення прізвищ на довоєнний час, на основі тодішнього адміністративного поділу. А вже після перемоги створимо нову версію карти» (Карта поширення прізвищ України).

Вагомим є доробок українських учених у галузі лексикографічного опрацювання українських прізвищ взагалі (В. Демченко та І. Лопушинський, А. Зосимов, Ю. Редько та ін.) й окремих регіонів України зокрема (Г. Аркушин, В. Горпинич, Ю. Новикова та ін.).

Цінним довідковим виданням, вкрай необхідним науковцям, аспірантам, студентам, усім, хто цікавиться проблемами ономастики взагалі й антропоніміки зокрема, є бібліографічний покажчик з української ономастики, укладений С. Вербичем, І. Єфименко, І. Железняк (Українська ономастика).

Дослідження способів творення прізвищ, похідних від апелятива *карась* (*карас*), ґрунтовно не вивчалися в українському мовознавстві, про що красномовно свідчить навіть побіжний огляд наукових праць. Саме цій проблемі й присвячена пропонована розвідка.

Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження послужили праці українських мовознавців, у яких досліджуються прізвища мешканців України.

ОБГОВОРЕННЯ

Прізвище *Карас* утворене безафіксальним способом від апелятива *карас*. Носіями прізвища *Карас* в Україні є 70 осіб, із них 40 носіїв цього прізвища проживають на Івано-Франківщині, 15 — на Закарпатті, 8 — на Запоріжжі, 3 — на Миколаївщині, по 1 — на Кіровоградщині, Рівненщині, Херсонщині та в м. Севастополі. За поширенням це прізвище займає 59464 місце в загальному списку мешканців України¹.

Від прізвища *Карас* утворено 18 прізвищ за допомогою таких словотворчих суфіксів²:

1) *-ев* (*-єв*, *-єєв*): *Карас* — *Карас-єв*³, носіями якого в Україні є 77 осіб, із них 29 носіїв цього прізвища проживають у Криму, 13 — на

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81>.

² Слід розрізняти суфікс як морфему і словотворчий суфікс. Морфемний суфікс — це мінімальна значуща частина слова, словотворчий суфікс — значуща частина слова, яка служить для творення нових слів. Словотворчий суфікс в одному випадку може дорівнювати морфемному суфіксу, в іншому — поєднувати дві і більше мінімальні значущі частини слова (про морфемний і словотворчий суфікси див. дет. : Український словотвір).

³ Прізвище *Карасєв* утворено від українського прізвища *Карас* за допомогою російського словотворчого суфікса *-єв*, відповідниками якого в українській мові є словотворчі суфікси *-ів* (*-ієв*). Правда, з приводу походження прізвищ на *-єв*, *-єєв* є й інша думка. «Прізвища на *-ів* (Михайлов, Петров, Романов) та *-єв* (*-єєв*) (Андрєєв) — це

Донеччині, по 5 — на Луганщині, Одещині та Харківщині, по 4 — на Дніпропетровщині та Запоріжжі, по 3 — на Київщині та в м. Києві, по 1 — на Вінниччині, Чернігівщині, у м. Львові, Миколаєві, Херсоні та Лубнах, що на Полтавщині. За поширенням це прізвище займає 54 900 місце в загальному списку мешканців України¹.

Від основи чоловічого прізвища *Карасев* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Карасев-а²*, носіями якого в Україні є 124 особи, з них 48 носіїв цього прізвища проживають у Криму, 24 — на Донеччині, 9 — на Запоріжжі, 7 — на Одещині, 6 — на Луганщині, по 5 — на Дніпропетровщині та в м. Львові, по 4 — у м. Києві та Харкові, по 2 — на Вінниччині, Київщині, Херсонщині, у м. Миколаєві та Кременчузі, що на Полтавщині, по 1 — на Кіровоградщині та в м. Хмельницькому. Найбільше носіїв цього прізвища проживає в м. Донецьку — 15, а найгустіший осередок цього прізвища — м. Керч. За поширенням це прізвище займає 36 896 місце в загальному списку мешканців України³.

Від основи чоловічого прізвища *Карасев* за допомогою словотворчого суфікса *-ськ-* утворено ще прізвище *Карасев-ськ-ий*, носіями якого в Україні є 6 осіб, із них 5 носіїв цього прізвища проживають у м. Києві, 1 — у м. Фастові, що на Київщині. За поширенням це прізвище займає 279 806 місце в загальному списку мешканців України⁴.

ті самі присвійні прикметники, що й Михайлів, Петрів, Романів, Андріїв, але в них збереглося етимологічне *-о-*, *-е-* також у формі називного відмінка. Зона поширення цих форм — уся українська територія, що входила до складу Російської імперії, а також Закарпаття. Причинами збереження *-о-*, *-е-* треба вважати, по-перше, традиційне вживання саме такої форми прізвищ з давніх-давен, по-друге, те, що метрики та особові документи виписувались російською мовою. Тому немає підстав вважати прізвища на *-ов*, *-ев* виключно російськими. Це спільний тип прізвищ, поширений і серед інших слов'ян, наприклад, болгар та македонців» (Українські прізвища).

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%B2>.

² Слід погодитися з В. О. Горпиничем, який вважає жіночі відповідники до чоловічих прізвищ прикметникової форми окремими прізвищевими лексемами, а не словоформами (Горпинич: 22), бо й з юридичного боку подібні прізвища кваліфікуються як самостійні. Окремими прізвищами, а не словоформами, як і прізвища прикметникового типу, слід уважати й прізвища *Карасиков* і *Карасикова*.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%B2%D0%B0>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9>.

Від основи чоловічого прізвища *Карасевський* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Карасевська*-, носіями якого в Україні є 9 осіб, із них 7 носіїв цього прізвища проживають у м. Києві, 2 — на Київщині. За поширенням це прізвище займає 222 343 місце в загальному списку мешканців України¹.

Від прізвища *Карасев* за допомогою словотворчого суфікса *-ич* утворено ще прізвище *Карасев-ич*, носіями якого в Україні є 678 осіб. Найбільше носіїв цього прізвища проживають у м. Києві — 82, а найгустіший осередок цього прізвища — Держнянський район, що на Хмельниччині. За поширенням це прізвище займає 7 343 місце в загальному списку мешканців України².

Від прізвища *Карасев* за допомогою словотворчого суфікса *-ич* утворено так само прізвище *Карасев-ич*³, носіями якого в Україні є 3 особи, з них 2 носії цього прізвища проживають у Криму, 1 — у м. Слов'янську, що на Донеччині. За поширенням це прізвище займає 380 279 місце в загальному списку мешканців України⁴.

Від основи чоловічого прізвища *Карас* за допомогою словотворчого суфікса *-ев* утворено прізвище *Карас-ев*⁵, носіями якого в Україні є 33 особи, з них 11 носіїв цього прізвища проживають у Криму, 8 — на Луганщині, 3 — на Рівненщині, по 2 — у м. Києві та Харкові, по 1 — у м. Вінниці, Донецьку, Миколаєві, Одесі, Херсоні, Черкасах та Бердянську, що на Запоріжжі. За поширенням це прізвище займає 102 049 місце в загальному списку мешканців України⁶.

Від основи чоловічого прізвища *Карасев* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Карасева*-, носіями якого в Україні є 41 особа, з них 12 носіїв цього прізвища прожива-

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87>.

³ Прізвище *Карасевич* утворено від основи українського прізвища *Карасев* за допомогою російського словотворчого суфікса *-ич*, відповідником якого є український словотворчий суфікс *-ич*. Прізвища типу *Карасевич* з'явилися в Україні під впливом російської мови.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%94%D0%B2%D1%96%D1%87>.

⁵ Див. докладніше посилання під № 6.

⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%94%D0%B2>.

ють у Криму, 10 — на Донеччині, 6 — на Одещині, по 3 — у м. Києві та Херсоні, 2 — на Черкащині, по 1 — на Житомирщині, у м. Дніпрі, Харкові, Жмеринці, що на Вінниччині, Голубівці що на Луганщині. За поширенням це прізвище займає 88 545 місце в загальному списку мешканців України¹.

Від основи прізвища *Карасев* за допомогою словотворчого суфікса *-ич* утворено ще прізвище *Карасев-ич*, носіями якого в Україні є 47 осіб, із них 15 носіїв цього прізвища проживають на Вінниччині, 9 — на Херсонщині, по 5 — на Київщині та Черкащині, по 3 — у м. Чернігові та Хрустальному, що на Луганщині, по 2 — на Хмельниччині та в Одесі, по 1 — на Кіровоградщині, Миколаївщині та в м. Кривому Розі, що на Дніпропетровщині. За поширенням це прізвище займає 80 215 місце в загальному списку мешканців України².

Від основи прізвища *Карасев* за допомогою словотворчого суфікса *-ич* утворено ще прізвище *Карасев-ич*, носіями якого в Україні є 5 осіб, із них по 2 носії цього прізвища проживають у м. Києві та Запоріжжі, 1 — у м. Краматорську, що на Донеччині. За поширенням це прізвище займає 380 279 місце в загальному списку мешканців України³.

Від основи прізвища *Карасев* за допомогою словотворчого суфікса *-ськ-* утворено прізвище *Карасев-ськ-ий*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Фастові, що на Київщині. За поширенням це прізвище займає 764 859 місце в загальному списку мешканців України⁴.

Від основи прізвища *Карас* за допомогою словотворчого суфікса *-єєв* утворено прізвище *Карас-єєв*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Сімферополі. За поширенням це прізвище займає 764 860 місце в загальному списку мешканців України⁵;

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%94%D0%B2%D0%B0>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%94%D0%B2%D0%B8%D1%87>.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%94%D0%B2%D1%96%D1%87>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%94%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%94%D1%94%D0%B2>.

2) *-ик(-ік)*: *Карас* — *Карас-ик*, носіями якого в Україні є 187 осіб, із них 42 носія цього прізвища проживають на Харківщині, 38 — у м. Києві, 18 — на Донеччині, 17 — на Хмельниччині, 14 — у м. Дніпрі, 11 — у м. Полтаві, 10 — на Запоріжжі, 6 — у Криму, по 5 — на Луганщині та в м. Миколаєві, по 4 — на Вінниччині та Херсонщині, по 3 — на Сумщині та в м. Фастові, що на Київщині, по 2 — на Житомирщині, Чернігівщині та в м. Одесі, 1 — у м. Львові. Найбільше носіїв цього прізвища проживає в м. Києві — 38, а найгустіший осередок цього прізвища — Кегичівський район, що на Харківщині. За поширенням це прізвище займає 25 602 місце в загальному списку мешканців України¹.

Від основи прізвища *Карасик* за допомогою словотворчого суфікса *-ов* утворено прізвище *Карасик-ов*, носіями якого в Україні є 3 особи, які проживають у Криму. За поширенням це прізвище займає 384 469 місце в загальному списку мешканців України².

Від основи чоловічого прізвища *Карасиков* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Карасиков-а*, носіями якого в Україні є 2 особи, які проживають у м. Сімферополі. За поширенням це прізвище займає 501 507 місце в загальному списку мешканців України³.

Від основи прізвища *Карасик* за допомогою словотворчого суфікса *-енк* утворено ще прізвище *Караси(к/ч)-енк-о*, носіями якого в Україні є 5 осіб, які проживають у м. Харкові. За поширенням це прізвище займає 317 280 місце в загальному списку мешканців України⁴.

Від основи прізвища *Карасик* за допомогою словотворчого суфікса *-ів* так само утворено прізвище *Карасик-ів*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Сімферополі. За поширенням це прізвище займає 764 864 місце в загальному списку мешканців України⁵.

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BA>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2>.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BA%D0%B0>.

Від основи прізвища *Карасик* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено прізвище *Карасик-а*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Куп'янську що на Харківщині. За поширенням це прізвище займає 764 863 місце в загальному списку мешканців України¹.

Від основи прізвища *Карас* за допомогою словотворчого суфікса *-ік* утворено прізвище *Карас-ік*², носіями якого в Україні є 64 особи, із них 15 носіїв цього прізвища проживають на Харківщині, по 8 — у м. Одесі та в Криму, 7 — на Донеччині, по 5 — на Херсонщині та в м. Северодонецьку, що на Луганщині, 4 — на Дніпропетровщині та в м. Миколаєві, 3 — у м. Полтаві, по 2 — у м. Бердянську, що на Запоріжжі та Славуті, що на Хмельсааниччині, 1 — у м. Києві. За поширенням це прізвище займає 63 840 місце в загальному списку мешканців України³.

Від основи прізвища *Карасік* за допомогою словотворчого суфікса *-ов* утворено прізвище *Карасік-ов*, носіями якого в Україні є 2 особи, які проживають у Криму. За поширенням це прізвище займає 501 511 місце в загальному списку мешканців України⁴.

Від основи чоловічого прізвища *Карасіков* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Карасіков-а*, носіями якого в Україні є 3 особи, з них 2 носії цього прізвища проживають у м. Керчі, 1 — на Харківщині. За поширенням це прізвище займає 384 471 місце в загальному списку мешканців України⁵.

Від прізвища *Карасік* за допомогою словотворчого суфікса *-енк* утворено ще прізвище *Карасі(к/ч)-енк-о*, носіями якого в Україні є

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BA%D0%B0>.

² Прізвище *Карасік* утворено від основи українського прізвища *Карас* за допомогою російського словотворчого суфікса *-ік*, відповідником якого є український словотворчий суфікс *-ик*. Прізвища типу *Карасік* з'явилися в Україні під впливом російської мови.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%96%D0%BA>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

11 осіб, які проживають на Харківщині. За поширенням це прізвище займає 204 183 місце в загальному списку мешканців України¹;

3) -юк: *Карас* — *Карас-юк*, носіями якого в Україні є 610 осіб. Найбільше носіїв цього прізвища проживають у Ковельському районі, що на Волині — 84, а найгустіший осередок цього прізвища — Олевський район, що на Житомирщині².

Від основи прізвища *Карасюк* за допомогою словотворчого суфікса *-евич* утворено прізвище *Карасюк-евич*, носіями якого в Україні 15 осіб, із них 9 носіїв цього прізвища проживають на Волині, 5 — на Львівщині, 1 — на Чернігівщині. За поширенням це прізвище займає 164 422 місце в загальному списку мешканців України³.

Від основи прізвища *Карасюк* за допомогою словотворчого суфікса *-енк* утворено прізвище *Карасю(к/ч)-енк-о*, носіями якого в Україні 2 особи, які проживають у м. Харкові. За поширенням це прізвище займає 501 521 місце в загальному списку мешканців України⁴;

4) *-енк(-єнк-)*: *Карас* — *Карас-енк-о*, носіями якого в Україні є 424 особи. Найбільше носіїв цього прізвища проживають в м. Донецьку — 24, а найгустіший осередок цього прізвища Чорнухинський район, що на Полтавщині. За поширенням це прізвище займає 11 660 місце в загальному списку мешканців України⁵.

Від основи прізвища *Карасенко* за допомогою словотворчого суфікса *-ов* утворено прізвище *Карасенк-ов*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Києві. За поширенням це прізвище займає 764 855 місце в загальному списку мешканців України⁶.

Від основи чоловічого прізвища *Карасенков* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Карасенков-а*,

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%96%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8E%D0%BA>.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8E%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8E%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE>.

⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2>.

носієм якого в Україні є так само 1 особа. За поширенням це прізвище займає 764 856 місце в загальному списку мешканців України¹.

Від основи прізвища *Карас* за допомогою словотворчого суфікса *-енк* утворено прізвище *Карас-енк-о*², носіями якого в Україні є 3 особи. За поширенням це прізвище займає 384 468 місце в загальному списку мешканців України³.

Від основи прізвища *Карасенко* за допомогою словотворчого суфікса *-ов* утворено прізвище *Карасенк-ов*, носієм якого в Україні є 1 особа. За поширенням це прізвище займає 764 861 місце в загальному списку мешканців України⁴.

Від основи чоловічого прізвища *Карасенков* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Карасенков-а*, носіями якого в Україні є 1 особа. За поширенням це прізвище займає 764 862 місце в загальному списку мешканців України⁵.

5) *-ов*: *Карас* — *Карас-ов*, носіями якого в Україні є 14 осіб, із них по 4 носії цього прізвища проживають в Дніпропетровщині та Запоріжжі, по 2 — на Донеччині та Київщині, по 1 — у м. Львові та в Криму. За поширенням це прізвище займає 175 969 місце в загальному списку мешканців України⁶.

Від основи чоловічого прізвища *Карасов* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Карасов-а*, носіями якого в Україні є 32 особи, з них по 5 носіїв цього прізвища проживають на Донеччині та Київщині, 4 — на Луганщині, по 3 — на Дніпропетровщині та в м. Токмаку, що на Запоріжжі, по 2 — Львівщині, Одещині, у м. Києві та в Криму, по 1 — на Закарпатті, Харківщині,

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

² Прізвище *Карасенко*, як і прізвища *Карасін*, утворено від основи українського прізвища *Карас* за допомогою російського словотворчого суфікса *-енк*, відповідником якого є український словотворчий суфікс *-енк*. Прізвища типу *Карасенко* з'явилися в Україні під впливом російської мови.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2>.

Хмельниччині та Чернігівщині. За поширенням це прізвище займає 105 076 місце в загальному списку мешканців України¹.

Від основи прізвища *Карасов* за допомогою словотворчого суфікса *-ськ* утворено прізвище *Карасов-ськ-ий*², носіями якого в Україні є 39 осіб, із них 19 носіїв цього прізвища проживають на Одещині, 6 — на Київщині, 5 — у м. Києві, 4 — на Черкащині, 3 — на Волині, по 1 — на Вінниччині та в м. Севастополі. За поширенням це прізвище займає 91 340 місце в загальному списку мешканців України³.

Від основи чоловічого прізвища *Карасовський* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Карасовськ-а*, носієм якого в Україні є 49 осіб, із них 23 носії цього прізвища проживають на Одещині, по 6 — на Київщині та в м. Києві, 5 — на Черкащині, 3 — на Волині, по 2 — на Вінниччині та в м. Севастополі, по 1 — у м. Луганську та Первомайську, що на Миколаївщині. За поширенням це прізвище займає 88 545 місце в загальному списку мешканців України⁴;

б) *-ін-*: *Карас* — *Карас-ін*, носіями якого в Україні є 6 осіб, із них по 3 носії цього прізвища проживають у м. Сумах та Харкові. За поширенням це прізвище займає 279 808 місце в загальному списку мешканців України⁵.

Від основи чоловічого прізвища *Карасін* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Карасін-а*, носіями якого в Україні є 8 осіб, із них по 3 носії цього прізвища проживають на Сумщині та в м. Харкові, по 1 — на Дніпропетровщині та в м. Одесі. За поширенням це прізвище займає 242 001 місце в загальному списку мешканців України⁶.

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

² Прізвище *Карасовський* утворено від основи прізвища *Карась* за допомогою суфікса *-овськ*, який більшою мірою властивий польській і російській мовам, бо в українській мові його відповідником, як правило, виступає суфікс *-івськ*.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%94%D0%B2%D0%B0>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%96%D0%BD>.

⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%96%D0%BD%D0%B0>.

Від основи прізвища *Карасін* за допомогою словотворчого суфікса *-ськ* утворено прізвище *Карасін-ськ-ий*, носіями якого в Україні є 11 осіб, із них по 4 носії цього прізвища проживають на Миколаївщині та в м. Дрогобичі, що на Львівщині, 3 — у м. Києві. За поширенням це прізвище займає 204 182 місце в загальному списку мешканців України¹.

Від основи чоловічого прізвища *Карасінський* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Карасінськ-а*, носіями якого в Україні є 11 осіб, із них по 5 носіїв цього прізвища проживають на Львівщині, 4 — на Миколаївщині, 2 — у м. Києві. За поширенням це прізвище займає 204 181 місце в загальному списку мешканців України²;

7) *-iй*: *Карас* — *Карас-iй*, носіями якого в Україні є 8 осіб, які проживають Тернопільщині. За поширенням це прізвище займає 242 000 місце в загальному списку мешканців України³.

Від основи прізвища *Карасій* за допомогою словотворчого суфікса *-чук* прізвище *Карасій-чук*, носіями якого в Україні є 16 осіб, із них 7 носіїв цього прізвища проживають у м. Києві, 5 — на Волині, 4 — на Хмельниччині. За поширенням це прізвище займає 164 628 місце в загальному списку мешканців України⁴;

8) *-илов*: *Карас* — *Карас-илов*, носіями якого в Україні є 2 особи, з них 1 носій цього прізвища проживає Харківщині, інший — у м. Керчі. За поширенням це прізвище займає 501 508 місце в загальному списку мешканців України⁵.

Від основи чоловічого прізвища *Карасилов* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Карасилов-а*, носіями якого в Україні є 3 особи, з них 2 носії цього прізвища проживають у м. Керчі, 1 — на Харківщині. За поширен-

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0>.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%96%D0%B9>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%87%D1%83%D0%BA>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D0%B2>.

ням це прізвище займає 384 470 місце в загальному списку мешканців України¹;

9) *-ек (-ек)*:

1. *Карас* — *Карас-ек*, носіями якого в Україні є 9 осіб, із них 5 носіїв цього прізвища проживають на Рівненщині, 3 — у м. Донецьку, 1 — у м. Стрию, що на Львівщині. За поширенням це прізвище займає 222 344 місце в загальному списку мешканців України²;

2. *Карас* — *Карас-ек*³, носіями якого в Україні є 2 особи, які проживають у м. Донецьку. За поширенням це прізвище займає 501 506 місце в загальному списку мешканців України⁴;

10) *-ур (-ір)*:

1. *Карас* — *Карас-ур*, носіями якого в Україні є 4 особи, які проживають на Донеччині. За поширенням це прізвище займає 380 958 місце в загальному списку мешканців України⁵;

2. *Карас* — *Карас-ір*⁶, носіями якого в Україні є 35 осіб, із них 19 носіїв цього прізвища проживають у м. Марганці, що на Дніпропетровщині, 7 — на Донеччині, 6 — на Львівщині, 3 — у м. Сімферополі. За поширенням це прізвище займає 98 637 місце в загальному списку мешканців України⁷;

11) *Карас* — *Карас-ейчук*, носіями якого в Україні є 12 осіб, із них 11 носіїв цього прізвища проживають на Львівщині, 1 — на Терно-

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%B9%D1%87%D1%83%D0%BA>.

³ Прізвище *Карасек* утворено від основи українського прізвища *Карас* за допомогою російського словотворчого суфікса *-ек*, відповідником якого є український словотворчий суфікс *-ек*. Прізвища типу *Карасек* з'явилися в Україні під впливом російської мови.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%94%D0%BA>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D1%80>.

⁶ Прізвище *Карасір* утворено від основи українського прізвища *Карас* за допомогою російського словотворчого суфікса *-ір*, відповідником якого є український словотворчий суфікс *-ур*. Прізвища типу *Карасір* з'явилися в Україні під впливом російської мови.

⁷ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%96%D1%80>.

пільщині. За поширенням це прізвище займає 190 220 місце в загальному списку мешканців України¹;

12) *-юнок: Карас* — *Карас-юнок*, носіями якого в Україні є 4 особи, які проживають у м. Полтаві. За поширенням це прізвище займає 380 960 місце в загальному списку мешканців України²;

13) *-ильник: Карас* — *Карас-ильник*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Харкові. За поширенням це прізвище займає 764 865 місце в загальному списку мешканців України³;

14) *-ювич: Карас* — *Карас-ювич*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає на Вінниччині. За поширенням це прізвище займає 764 891 місце в загальному списку мешканців України⁴.

В Україні відсутнє чоловіче прізвище *Карасівський*, але наявне жіноче прізвище *Карасівськ-а*, носіями якого в Україні є 2 особи, одна з них проживає в м. Фастові, що на Київщині, інша — у м. Дрогобичі, що на Львівщині. За поширенням це прізвище займає 501 509 місце в загальному списку мешканців України⁵.

Дві особи в Україні мають подвійне прізвище, одним із компонентів є прізвище *Карасевич*:

1. *Карасевич-Букиша*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Києві. За поширенням це прізвище займає 764 850 місце в загальному списку мешканців України⁶;

2. *Карасевич-Хімчак*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає на Івано-Франківщині. За поширенням це прізвище займає 764 851 місце в загальному списку мешканців України⁷, одна — подвійне прізвище, одним із компонентів є прізвище *Карасенко: Кара-*

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%B9%D1%87%D1%83%D0%BA>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8E%D0%BD%D0%BE%D0%BA>.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%BA>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8E%D0%B2%D0%B8%D1%87>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0>.

⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87-%D0%B1%D1%83%D0%BA%D1%88%D0%B0>.

⁷ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87-%D1%85%D1%96%D0%BC%D1%87%D0%B0%D0%BA>.

сенко-Рубцова, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає на Івано-Франківщині. За поширенням це прізвище займає 764 854 місце в загальному списку мешканців України¹.

Прізвище *Карась* утворене безафіксальним способом так само від апелятива *карась*, носіями якого в Україні є 3 550 осіб. Найбільше носіїв цього прізвища проживає в м. Києві — 348, а найгустіший осередок цього прізвища — Народицький район, що на Житомирщині. За поширенням це прізвище займає 1 125 місце в загальному списку мешканців України².

Від прізвища *Карась* утворено 6 прізвищ за допомогою таких словотворчих суфіксів:

1) *-к*: *Карась* — *Карась-к-о*, носіями якого в Україні є 15 осіб, із них 8 носіїв цього прізвища проживають на Чернігівщині, по 3 — на Рівненщині та в м. Куп'янську, що на Харківщині, 1 — у м. Києві. За поширенням це прізвище займає 279 808 місце в загальному списку мешканців України³.

Від основи чоловічого прізвища *Карасько* за допомогою словотворчого суфікса *-ов* утворено прізвище *Караськ-ов*, носіями якого в Україні є 5 осіб, із них 2 носії цього прізвища проживають у м. Кропивницькому, по 1 — на Вінниччині, Черкащині та в м. Мелітополі, що на Запоріжжі. За поширенням це прізвище займає 317 284 місце в загальному списку мешканців України⁴.

Від основи чоловічого прізвища *Караськов* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Караськов-а*, носіями якого в Україні є 9 осіб, із них 3 носії цього прізвища проживають на Донеччині, по 2 — у м. Кропивницькому та Мелітополі, що на Запоріжжі, по 1 — на Одещині та Черкащині. За поширенням це прізвище займає 222 346 місце в загальному списку мешканців України⁵.

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D1%80%D1%83%D0%B1%D1%86%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C>.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

Так само від основи чоловічого прізвища *Карасько* за допомогою словотворчого суфікса *-in* утворено прізвище *Караськ-in*, носіями якого в Україні є 3 особи, які проживають у м. Дніпрі. За поширенням це прізвище займає 384 476 місце в загальному списку мешканців України¹.

Від основи чоловічого прізвища *Караськін* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Караськін-а*, носіями якого в Україні є 2 особи, які проживають також у м. Дніпрі. За поширенням це прізвище займає 501 520 місце в загальному списку мешканців України².

Від основи чоловічого прізвища *Карасько* за допомогою словотворчого суфікса *-евич* утворено ще прізвище *Караськ-евич*, носіями якого в Україні є 43 особи, із них 34 носії цього прізвища проживають на Львівщині, 5 — на Чернігівщині, 3 — на Івано-Франківщині, 1 — на Житомирщині. За поширенням це прізвище займає 85 927 місце в загальному списку мешканців України³;

2) *-ов*: *Карась* — *Карась-ов*, носіями якого в Україні є 1 588 осіб. Найбільше носіїв цього прізвища проживає на Донеччині — 243, а найгустіший осередок цього прізвища — м. Першотравенськ, що на Дніпропетровщині. За поширенням це прізвище займає 2 975 місце в загальному списку мешканців України⁴.

Від основи чоловічого прізвища *Карась-ов* флексійним способом (за допомогою флексії *-а*) утворено жіноче прізвище *Карасьов-а*, носіями якого в Україні є 1 933 особи. Найбільше носіїв цього прізвища проживає на Донеччині — 362, а найгустіший осередок цього прізвища — так само м. Першотравенськ, що на Дніпропетровщині. За поширенням це прізвище займає 2 371 місце в загальному списку мешканців України⁵;

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96%D0%BD>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B0>.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BE%D0%B2>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

3) *-ов: Карась* — *Карась-ов-а*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в Криму. За поширенням це прізвище займає 764 885 місце в загальному списку мешканців України¹;

4) *-онк: Карась* — *Карась-онков*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає на Чернігівщині. За поширенням це прізвище займає 764 890 місце в загальному списку мешканців України².

Ще одне прізвище від прізвища *Карась* утворено флексійним способом (за допомогою флексії *-о*): *Карась* — *Карась-о*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Сімферополі. За поширенням це прізвище займає 764 887 місце в загальному списку мешканців України³.

В Україні відсутнє чоловіче прізвище *Карасьонов*, але наявне жіноче прізвище *Карасьонов-а*, носіями якого в Україні є 3 особи, які проживають у м. Кременчуці, що на Полтавщині. За поширенням це прізвище займає 384 478 місце в загальному списку мешканців України⁴.

Вісім осіб в Україні мають подвійне прізвище, з них у 6 носіїв цього прізвища одним із компонентів є прізвище *Карасьова*:

1) *Карасьова-Компанієць*, носіями якого в Україні є 3 особи, з них у 2 носії цього прізвища проживають на Вінниччині, 1 — на Луганщині. За поширенням це прізвище займає 384 477 місце в загальному списку мешканців України⁵;

2) *Остапенко-Карасьова*, носієм якого в Україні є 1 особа. За поширенням це прізвище займає 694 358 місце в загальному списку мешканців України⁶;

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%B2%D0%B0>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2>.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BE>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%B7%D1%96%D1%80%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B0>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%94%D1%86%D1%8C>.

⁶ <https://ridni.org/karta/%D0%9E%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

3) *Кириленко-Карасьова*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Макіївці, що на Донеччині. За поширенням це прізвище займає 716 377 місце в загальному списку мешканців України¹;

4) *Карасьова-Черняк*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Кременчуці, що на Полтавщині. За поширенням це прізвище займає 764 889 місце в загальному списку мешканців України²;

5) *Калашник-Карасьова*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Запоріжжі. За поширенням це прізвище займає 773 631 місце в загальному списку мешканців України³;

б) *Агальцева-Карасьова*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Києві. За поширенням це прізвище займає 867 848 місце в загальному списку мешканців України⁴;

у двох — прізвище *Карасьов*:

1) *Компанієць-Карасьов*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Вінниці. За поширенням це прізвище займає 713 914 місце в загальному списку мешканців України⁵;

2) *Карасьов-Компанієць*, носієм якого в Україні є 1 особа, яка проживає в м. Вінниці. За поширенням це прізвище займає 764 888 місце в загальному списку мешканців України.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз прізвищ прізвищевої мікросистеми «*Карась*», дає підстави резюмувати:

1. Найпоширенішим прізвищем цієї мікрогрупи є прізвище *Карась* (3 550 носіїв) і найбільше похідних прізвищ уворено також від прізвища *Карас* (18 прізвищ) (докладніше про кількість прізвищ пріз-

¹ <https://ridni.org/karta/%D0%9A%D0%B8%D1%80%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

² <https://ridni.org/karta/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%8F%D0%BA>.

³ <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%88%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

⁴ <https://ridni.org/karta/%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%86%D0%B5%D0%B2%D0%B0-%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B0>.

⁵ <https://ridni.org/karta/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%94%D1%86%D1%8C-%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%8C%D0%BE%D0%B2>.

вищевої мікросистеми «*Карась (карас)*», поширених в Україні, їх місце в загальному списку мешканців України див. табл. 1).

Табл. 1

Кількість прізвищ прізвищевої мікросистеми «*Карась (карас)*», поширених в Україні, їх місце в загальному списку мешканців України

	Прізвище	<i>Від якого прізвища походить</i>	<i>К-ть носіїв в Україні</i>	<i>Місце в загальному списку мешканців України</i>
1	Карась		3 550	1 125
2	Карасьов-а	Карасьов	1933	2 371
3	Карась-ов	Карась	1 588	2 975
4	Карасев-ич	Карасев	678	7 343
5	Карас-юк	Карас	610	8 186
6	Карас-енк-о	Карас	424	11 660
7	Карас-ик	Карас	187	25 602
8	Карасев-а	Карасев	124	36 896
9	Карас-ев	Карас	77	54 900
10	Карас		70	59 464
11	Карас-ік	Карас	64	63 840
12	Карасовськ-а	Карасовський	49	78 177
13	Карасев-ич	Карасев	47	80 125
14	Караськ-евич	Карасько	43	85 927
15	Карасев-а	Карасев	41	88 545
16	Карасов-ськ-ий	Карасов	39	91 340
17	Карас-ір	Карас	35	98 637
18	Карас-єв	Карас	33	102 049
19	Карасов-а	Карасьов	32	105 076
20	Карасій-чук	Карасій	16	164 628
21	Карась-к-о	Карась	15	166 421
22	Карасюк-евич	Карасюк	15	166 422
23	Карас-ов	Карас	14	175 969
24	Карас-ейчук	Карас	12	190 220
25	Карасінськ-а	Карасінський	11	204 181
26	Карасін-ськ-ий	Карасін	11	204 182
27	Карасі(к/ч)-енк-о	Карасік	11	204 183
28	Карасевськ-а	Карасевський	9	222 343
29	Карас-ек	Карас	9	222 344

Продовження табл. 1

	Прізвище	<i>Від якого прізвища походить</i>	<i>К-ть носіїв в Україні</i>	<i>Місце в загальному списку мешканців України</i>
30	Караськов-а	Караськов	9	222 346
31	Карас-ій	Карас	8	242 000
32	Карасін-а	Карасін	8	242 001
33	Карасев-ськ-ий	Карасев	6	279 806
34	Карас-ін	Карас	6	279 808
35	Карасєв-іч	Карасєв	5	317 279
36	Караси(к/ч)-єнк-о	Карасик	5	317 280
37	Караськ-ов	Карасько	5	317 284
38	Карас-ир	Карас	4	380 958
39	Карас-юнок	Карас	4	380 960
40	Карасєв-іч	Карасєв	3	384 467
41	Карас-єнк-о	Карас	3	384 468
42	Карасик-ов	Карасик	3	384 469
43	Карасилов-а	Карасилов	3	384 470
44	Карасіков-а	Карасіков	3	384 471
45	Караськ-ін	Карасько	3	384 476
46	Карасьова-Компанієць		3	384 477
47	Карасьонов-а	Карасьонов	3	384 478
48	Карас-єк	Карас	2	501 506
49	Карасиков-а	Карасиков	2	501 507
50	Карас-илов	Карас	2	501 508
51	Карасівськ-а	Карасівський	2	501 509
52	Карасік-ов	Карасік	2	501 511
53	Караськін-а	Караськін	2	501 520
54	Карасю(к/ч)-єнк-о	Карасюк	2	501 521
55	Остапенко-Карасьова		1	694 358
56	Компанієць-Карасьов		1	713 914
57	Кириленко-Карасьова		1	716 377
58	Карасевич-Букша		1	764 850
59	Карасевич-Хімчак		1	764 851
60	Карасенко-Рубцова		1	764 854
61	Карасєнк-ов	Карасєнко	1	764 855
62	Карасєнков-а	Карасєнков	1	764 856
63	Карасєв-ськ-ий	Карасєв	1	764 859
64	Карас-єєв	Карас	1	764 860

Продовження табл. 1

	Прізвище	Від якого прізвища походить	К-ть носіїв в Україні	Місце в загальному списку мешканців України
65	Карасенк-ов	Карасенко	1	764861
66	Карасенков-а	Карасенков	1	764862
67	Карасик-а	Карасик	1	764863
68	Карасик-ів	Карасик	1	764864
69	Карас-ильник	Карас	1	764865
70	Капась-в-а	Карась	1	764885
71	Карась-о	Карась	1	764887
72	Карасьов-Компанієць		1	764888
73	Карасьова-Черняк		1	764889
74	Карась-онков	Карась	1	764890
75	Карас-ювич	Карас	1	764891
76	Калашник-Карасьова		1	773631
77	Агальцева-Карасьова		1	867848

2. Найпоширенішими способами творення прізвищ, похідних від апелятива *тато*, є суфіксальний (45 прізвищ) і флексійний (19 прізвищ) (докладніше про способи творення прізвищ прізвищевої мікросистеми «*Карась (карас)*» див. табл. 2).

Табл. 2

Способи творення прізвищ прізвищевої мікросистеми «*Карась (карас)*»

	Способи творення прізвищ	К-ть
1	Безсуфіксальний	2
2	Суфіксальний	45
2.1	-ов	7
2.2	-енк-(-енк-)	5
2.3	-ськ-	4
2.4	-ич(-іч)	4
2.5	-ев(-ев, еєв)	3
2.6	-ик(-ік)	2
2.7	-евич	2
2.8	-ек(-ек)	2
2.9	-ін	2
2.10	-ир(-ір)	2

Продовження табл. 2

	Способи творення прізвищ	К-ть
2.11	-юк	1
2.12	-чук	1
2.13	-к-	1
2.14	-ейчук	1
2.15	-ій	1
2.16	-юнок	1
2.17	-илов	1
2.18	-ів	1
2.19	-ильник	1
2.20	-в-	1
2.21	-онков	1
2.22	-ювич	1
3	Флексійний	19
3.1	-а	18
3.2	-о	1
4	Подвійне прізвище	11
	Усього	77

3. Із 77 прізвищ, похідних від назви риби *карась* (*карас*), які поширені в Україні, 35 або 45,45 відсотка є зросійщеними, тобто такими, що з'явилися в українській мові під впливом російської.

4. Надалі потребують вивчення проблеми походження, особливостей творення і поширення на теренах України прізвищ, похідних від інших назв, рідкісних і зросійщених прізвищ та деякі інші аспекти.

ЛІТЕРАТУРА

- Варченко, І. (1968). До основ наукового вивчення сучасних українських прізвищ. *Редько Ю. К. Довідник українських прізвищ*. Київ : Радянська школа. С. 3–29.
- Горпинич, В. (2009). Основні принципи дослідження сучасних прізвищ України. *Українська мова*. № 4. С. 18–27.
- Горпинич, В. О., Корнієнко, А. І. (2012). Антропонімія Дніпровського Припоріжжя і суміжних регіонів України : словник. Дніпропетровськ : Пороги. 237 с.
- Карас. URL: <https://gidni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81> (дата звернення: 18.06.2023).

- Карта поширення прізвищ України. URL: <https://ridni.org/karta/> (дата звернення: 16.06.2023).
- Поповський, А. (2020). Дешифрація про українські прізвища : монографія. Дніпро : Ліра. 300 с.
- Прадід, Ю. Ф. (2022). Особливості творення прізвищ, похідних від прізвища *Дід* (на матеріалі прізвищ, поширених в Україні). *Філологічний часопис : науковий журнал*. Умань : ВПЦ «Візаві». Вип. 2 (20). С. 62–83.
- Прадід, Ю. Ф. (2022). Особливості творення прізвищ, похідних від прізвища *Зоря*, та їх територіальна поширеність. *Записки з ономастики*. Одеса. Вип. 25. С. 87–117.
- Прадід, Ю. Ф. (2023). Особливості творення прізвищ, похідних від прізвища *Зірка*, та їх територіальна поширеність. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія : Філологія (мовознавство). Вип. 36. С. 137–147.
- Прадід, Ю. Ф. (2021). Патронімічні прізвища (на матеріалі українських варіантів християнських імен). *Українське мовознавство*. Київ. Вип. 1(50). С. 28–45.
- Прадід, Ю. Ф. (2022). Способи творення прізвищ мікрогрупи «Батько»: на матеріалі прізвищ, поширених в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія : Філологія. На пошану Івана Чендея (до 100-річчя з дня народження). Вип. 1 (47). С. 225–230.
- Прадід, Ю. Ф. (2022). Способи творення прізвищ, похідних від апелятива *дід*. *Мова. Література. Фольклор*. Запоріжжя. № 1. С. 42–52.
- Редько, Ю. К. (1966). Сучасні українські прізвища. Київ : Наукова думка. 216 с. Рідні. URL: <https://ridni.org/> (дата звернення: 19.05.2023).
- Українська ономастика : бібліографічний покажчик / уклад.: С. О. Вербич, І. В. Єфименко, І. М. Железняк. Київ, 2013. 366 с.
- Український словотвір : словник-довідник. URL: <https://subject.com.ua/ukrmova/derivation/index.html> (дата звернення: 16.06. 2023).
- Українські прізвища. URL: https://www.wikiwand.com/uk/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96_%D0%BF%D1%80%D1%96%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B0 (дата звернення: 17.06.2023).
- Худаш, М. Л. (1977). З історії української антропонімії. Київ : Наукова думка. 235 с.

REFERENCES

- Varchenko, I. (1968). Do osnov naukovooho vchennia suchasnykh ukrainskykh pryzvyshch. *Redko Yu. K. Dovidnyk ukrainskykh pryzvyshch*. Kyiv : Radianska shkola. S. 3–29 [in Ukrainian].

- Horpynych, V. (2009). Osnovni pryntsyropy doslidzhennia suchasnykh pryzvyshch Ukrainy. *Ukrainska mova*. № 4. S. 18–27. [in Ukrainian].
- Horpynych, V. O., Korniienko A. I. (2012). Antroponimiia Dniprovskoho Pryporizhzhia i sumizhnykh rehioniv Ukrainy : Slovnyk. Dnipropetrovsk : Porohy. 237 s. [in Ukrainian].
- Karas. URL: <https://ridni.org/karta/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%81> (data zvernennia: 18.06.2023).
- Karta poshyrennia pryzvyshch Ukrainy. URL: <https://ridni.org/karta/> (data zvernennia: 16.06.2023).
- Popovskyi, A. (2020). Deshchytisia pro ukraïnski pryzvyshcha: Monohrafiia. Dnipro : Lira. 300 s. [in Ukrainian].
- Pradid, Yu. F. (2022). Osoblyvosti tvorennia pryzvyshch, pokhidnykh vid pryzvyshcha *Did* (na materialy pryzvyshch, poshyrenykh v Ukraini). *Filolohichni chasopys : naukovyi zhurnal*. Uman : VPTs «Vizavi». Vyp. 2 (20). S. 62–83. [in Ukrainian].
- Pradid, Yu. F. (2022). Osoblyvosti tvorennia pryzvyshch, pokhidnykh vid pryzvyshcha Zoria, ta yikh terytorialna poshyrenist. *Zapysky z onomastyky*. Vyp. 25. Odesa. S. 87–117. [in Ukrainian].
- Pradyd Y. F. (2022). Osoblyvosti tvorennia pryzvyshch, pokhidnykh vid pryzvyshcha Zirka, ta yikh terytorialna poshyrenist. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho*. Serii : Filolohiia (movoznavstvo). 2023. Vyp. 35. S. 79–90. [in Ukrainian].
- Pradid, Yu. F. (2021). Patronimichni pryzvyshcha (na materialy ukraïnskykh variantiv khrystyianskykh imen). *Ukrainske movoznavstvo*. Kyiv. Vyp. 1(50). S. 28–45. [in Ukrainian].
- Pradyd Y. F. Sposoby tvorennia pryzvyshch mikrohrupy «Batko»: na materialy pryzvyshch, poshyrenykh v Ukraini. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*. Serii : Filolohiia. Na poshanu Ivana Chendeia (do 100-richchia z dnia narodzhennia). Vyp. 1 (47). S. 225–230. [in Ukrainian].
- Pradid, Yu. F. (2022). Sposoby tvorennia pryzvyshch, pokhidnykh vid apeliatyva *did*. *Mova. Literatura. Folklor*. Zaporizhzhia. № 1. S. 42–52. [in Ukrainian].
- Redko, Yu. K. (1966). Suchasni ukraïnski pryzvyshcha. Kyiv : Naukova dumka. 216 s. [in Ukrainian].
- Ridni. UPL: <https://ridni.org/> (data zvernennia: 19.05.2023).
- Ukrainska onomastyka : bibliohrafichni pokazhchyk. (2013) / uklad.: S. O. Verbych, I. V. Yefymenko, I. M. Zheliezniak. Kyiv. 366 s/ [in Ukrainian].
- Ukrainskyi slovotvir : slovnyk-dovidnyk. URL: <https://subject.com.ua/ukrmova/derivation/index.html> (data zvernennia: 16.06.2023).
- Ukrainski pryzvyshcha. URL: https://www.wikiwand.com/uk/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96_%D0%BF%D1%80%D1%96%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B0 (data zvernennia: 17.06.2023).

Khudash, M. L. (1977). *Iz istorii ukrainskoї antroponimii*. Kyiv : Naukova dumka. 235 s.

АНОТАЦІЯ

Вступ. Дослідження антропонімів узагалі й прізвищ зокрема — одна з актуальних проблем сучасної української ономастичної науки, яка має важливе теоретичне і практичне значення не лише для мовознавства, але й для історії, географії, народознавства. Незважаючи на пильну увагу українських учених до вивчення різноманітних аспектів антропоніміки в кін. ХХ — на поч. ХХІ ст., слід сказати, що дослідження антропонімів окремих мікросистем, як-от населених пунктів, соціальних груп і, особливо, прізвищ, похідних від окремих назв, перебуває лише на початковому етапі.

Мета. Мета статті — дослідити місце прізвищ прізвищевої мікросистеми «Карась (карас)» у системі українських прізвищ, описати способи їх творення, вирізнити афікси, за допомогою яких утворилися прізвища цієї мікросистеми, проаналізувати їхню поширеність на теренах України.

Матеріали та методи. Джерелом фактичного матеріалу послужили матеріали інтернет-сайту «Рідні» (Рідні), на якому зафіксовано 876 тис. прізвищ мешканців України, з яких лише 77 прізвищ належать до прізвищевої мікросистеми «Карась (карас)». Як основний у статті використано описовий метод і його основні прийоми: інвентаризація та систематизація мовного матеріалу в синхронії.

Результати. Результатом проведеного дослідження є встановлення місця прізвищевої мікросистеми «Карась (карас)» у системі українських прізвищ, описання способів творення прізвищ цієї мікросистеми, вирізнення афіксів, за допомогою яких утворилися ці прізвища, визначення меж поширеності прізвищ прізвищевої мікросистеми «Карась (карас)» на теренах України.

Висновки. Проведений аналіз прізвищ прізвищевої мікросистеми «Карась (карас)», дав підстави резюмувати, що хоч ця мікросистема є порівняно нечисленною, але натомість досить різноманітною за способами і засобами творення.

Найпоширенішим прізвищем цієї мікросистеми є прізвище Карась (3 550 носіїв), яке займає 1 125 місце в загальному списку мешканців України, а найбільше похідних прізвищ утворено від прізвища Карас (18 прізвищ).

Найпоширенішим способом творення прізвищ прізвищевої мікросистеми «Карась (карас)» є суфіксальний (45 прізвищ). Найчастіше для творення таких прізвищ використано суфікси -ов (7 випадків), -енк (-єнк) (5 випадків), -ськ-, -ич (-іч) (по 4 випадки). 19 прізвищ утворено флексійним способом. Серед мешканців України 11 носіїв подвійного прізвища.

Із 77 прізвищ прізвищевої мікросистеми «Карась (карас)», які поширені в Україні, 35 або 45,45 відсотка є зросійщеними, тобто такими, що з'явилися в українській мові під впливом російської.

Надалі потребують вивчення проблеми походження, особливостей творення і поширення на теренах України прізвиськ, похідних від інших назв річкових і морських риб, у т. ч. й у порівняльному аспекті, та деякі інші проблеми.

Ключові слова: карась, карас, особливості творення, суфіксальний спосіб, морфемний суфікс, словотворчий суфікс, поширеність на теренах України.

Стаття надійшла 1 липня 2023 р.

Інформація про автора:

Юрій ПРАДІД

доктор філологічних наук, професор, м. Львів, Україна, e-mail: ypradid1@gmail.com; ORCID ID: 0000–0002–5842–9227

Note on Contributor:

Yuriy PRADID

Doctor of Philology, Professor, L'viv, Ukraine, e-mail: ypradid1@gmail.com; ORCID ID: 0000–0002–5842–9227

ХРОНІКИ

XX ВСЕУКРАЇНСЬКА ОНОМАСТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ, ПРИСВЯЧЕНА 90-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЧЛЕНА-КОРЕСПОНДЕНТА НАН УКРАЇНИ ВАСИЛЯ ВАСИЛЬОВИЧА НІМЧУКА

В Житомирському державному університеті імені Івана Франка 18–19 травня 2023 року відбулася ювілейна XX Всеукраїнська ономастична конференція, яка була присвячена 90-річчю від дня народження видатного українського ономаста Василя Васильовича Німчука. В презентації своїх ономастичних здобутків взяли участь науковці України, Польщі, Чехії, Словаччини, Болгарії, Угорщини.

Програма конференції включає доповіді на двох пленарних засіданнях та в шести секціях. До пленарних засідань увійшли доповіді Наталії Венжинович «Лінгвокультурні особливості фразем із ключовими словами-іменами людей», Жанети Дворжакової «Ukrajinská toroputa v české urbanonymii», Олени Карпенко та Валерії Неклесової «Онімні меми часів пандемії», Галини Лукаш «Нотатки з теорії ономастики», Ольги Карпенко «Елементи онімної та лексичної історичної спадщини в ойконімах Київської області», Майї Влахової-Ангелової «За произхода и значението на няколко старинни топонима в «Български топонимен речник», Зоряни Купчинської «Способи та засоби адаптації іномовної антропонімії Поділля в XVII ст.», Ірени Митник «Identyfikacja ksiąząt z dynastii Rurykowiczów i Giedyminowiczów w źródłach XVII i XVIII wieku», Наталії Колесник «Сакральні назви в пісенному фольклорі: до проблеми семантики», Жанни Колоїз «Образно-асоціативний потенціал внутрішньої форми ойконімів (на матеріалі регіональних найменувань)», Святослава Вербича «Мікротопонімія Закарпаття — вагоме джерело етимологічних досліджень давнього українського антропонімікону», Тетяни Вільчинської «Топонімічний фрейм у творчості Петра Сороки», Інни Царалунги «Онімний простір Костянтинівської Кормчої 1599 року», Світлани Ковтюх «Проблемні аспекти внормування та кодифікації

правопису й відмінювання онімів у сучасній українській мові», Віктора Шульгача «Лексико-словотвірна мікросистема з коренем *Voј- (на матеріалі антропонімії)», Віри Котович «Назви міст Житомирщини як лінгвокультурний феномен», Миколи Степаненка «Сучасний енциклопедичний дискурс: ідеоніми з компонентом *енциклопедія*», Михайла Торчинського «Власні назви морів у структурі українського ономастикону», Світлани Пахомової «Стильова диференціація антропонімікону в історичній проєкції».

На конференції було представлено загалом 81 доповідь, присвячену актуальним аспектам ономастики. Новітні наукові здобутки було заслухано й обговорено на секціях «Актуальні питання слов'янської антропоніміки», «Ономастика і діалектологія», «Актуальні питання слов'янської топоніміки», «Інші класи онімів у слов'янських мовах», «Функціональні особливості власних назв у слов'янському онімному просторі», «Літературна та фольклорна ономастика». Було презентовано нові дослідження в галузі ономастики, розглянуто питання етимології імен, проаналізовано буття й розвиток як центральних, так і периферійних розрядів онімів. Подібні заходи сприяють обміну знаннями, новими дослідженнями та методологічними підходами в галузі ономастики, що розширює розуміння сутності власних назв та їхнього впливу на мову та культуру.

О. Ю. Карпенко

*доктор філологічних наук,
професор,*

*завідувач кафедри граматики англійської мови
Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова*

**МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ПОДВИЖНИК УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ
ЗІ СРІБНОЇ ЗЕМЛІ»,
ПРИСВЯЧЕНА 90-ЛІТТЮ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ЧЛЕНА-КОРЕСПОНДЕНТА НАН УКРАЇНИ,
ДОКТОРА ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОРА ВАСИЛЯ НІМЧУКА**

В Ужгородському національному університеті 4–5 жовтня 2023 року відбулася Міжнародна наукова конференція **«Подвижник української науки зі Срібної землі»**, присвячена 90-річчю від дня народження члена-кореспондента НАН України Василя Німчука.

Метою проведення конференції обрано репрезентацію результатів наукових досліджень учених з України та зарубіжних країн із різних галузей сучасної науки на пошану пам'яті видатного вченого Василя Васильовича Німчука, доктора філологічних наук, професора, члена-кореспондента НАНУ, багаторічного директора ІУМ НАНУ, завідувача відділу історії української мови. Було проведено круглий стіл **«В. В. Німчук — визначний український учений сучасності»**, де учасники обговорили науковий доробок Василя Васильовича та перспективи подальшого розвитку української науки.

На конференції було представлено пленарні доповіді широкої мовознавчої спрямованості, які послуговували платформою для представлення передових досліджень та теоретичних концепцій у мовознавстві, створюючи можливості для обміну ідеями та взаємодії серед учасників. Відзначимо окремо доповідь власне ономастичної спрямованості Святослава Вербича **«Про походження закарпатських антропонімів (доповнення до історико-етимологічного словника прізвищ закарпатських українців П. П. Чучки)»**.

На конференції функціонувало п'ять секцій: **«Досягнення української діалектології та лінгвогеографії»**, **«Проблеми вивчення історії української мови»**, **«Функціонування української мови в незалежній Україні. Питання граматики й стилістики в українському мовознавстві. Вивчення міжслов'янських мовних зв'язків»**, **«Питання етнолінгвістики, лінгвокультурології в новітніх мовознавчих дослідженнях. Здобутки фразеології та фразеографії української мови»**.

в порівняльному й зіставному аспектах», «Проблеми ономастики в сучасних мовознавчих студіях». В останній секції було представлено 21 доповідь, зокрема Зоряни Купчинської «Власні назви мартологів «Дефтера Муфассала 1681 року»: характеристика твірних основ»; Тетяни Вільчинської, Галини Бачинської, Оксани Вербоверхівської «Топонімічний фрейм у творчості Петра Сороки»; Галини Лукаш «Принципи вторинної номінації в конотонімії»; Віри Котович, Петра Мацьківа «Назви поселень Срібної землі як лінгвокультурний феномен»; Михайла Торчинського «Власні назви проток у структурі українського ономастикону»; Олени Карпенко, Валерії Неклесової та ін. «Сенсорна модальність онімних мемів»; Наталії Колесник «Особливості мотиваційної бази прізвиськ учнів»; Ірини Процик «Футбольні оніми Срібної землі: назви футбольних команд і прізвиська футболістів Закарпаття». Ономастичні пошуки було спрямовано на особливості буття й функціонування офіційних та неофіційних антропонімів, топонімів, ергонімів, теонімів, етнонімів, літературно-художніх онімів, конотонімів та онімних мемів, взаємодії діалектної й онімної лексики.

В. Ю. Неклесова

доктор філологічних наук,

професор кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова

**THE SIXTH INTERNATIONAL CONFERENCE
IN ONOMASTICS
«NAME AND NAMING»
ICONN 6**

В Бая-Маре (Румунія) 5–7 вересня 2023 року відбулася чергова Шоста міжнародна конференція з ономастики «**Name and Naming**» **ICONN 6**, темою якої було обрано «**(In)correctness in Onomastics**». Наукова думка була націлена на перегляд певних ономастичних теорій і гіпотез, які з плином часу застаріли і потребують оновлення. Також (не)коректність в ономастиці концептуально пов'язана з політкоректністю/некоректністю, що сприяє переосмисленню соціальних явищ, власних назв, історичних подій у ширшому культурному ландшафті.

На пленарних засіданнях було презентовано п'ять доповідей: Margareta Manu Magda «Aspecte ale balansului ontre creativitate și rutinizare ilustrat de hodonimia românească actuală on perspectiva globalizării», Katalin Reszegi «Folk etymology from a cognitive perspective», Grant W. Smith «Names and Sources in Shakespeare's Othello», Justyna Walkowiak «The notion of (in)correctness in urban naming», Davide Astori, Pietro Celso «Toponimi ed etnonimi in LIS (e in altre lingue segnate)».

На конференції функціонували численні секції, їх основною спрямованістю були такі тенденції: (In)correctness in Onomastics, (In)correctness in Toponymy, (In)correctness in Anthroponymy, (In)correctness in Names in Public Space, (In)correctness in Names in Literature, Cinema. Серед доповідей відзначимо такі: Maya Vlahova-Angelova «Contemporary urban toponymy of the city of Sofia as a battlefield between Russophilia and Russophobia», Halyna Matsyuk «The linguistic landscape of Ukraine: Decolonization of toponyms associated with Russian culture», Valeriia Neklesova, Olena Karpenko «Incorrectness of proper names in pandemic memes», Oliviu Felecan «(In)corectitudine on redenumirea unor străzi ca urmare a războiului ruso-ucrainean», János N. Fodor «Statistical measurement methods in personal name geography: The question of onomastic dialects», Tamás Farkas «Names for non-existing places and persons: Names, naming and translation of proper names in sci-fi and fantasy fiction», Oleksandra Kuzmenko «Brahmin meat, Fat Man, Katzelmacher, or the cases of cultural and social (in)sensitivity in video

gaming», Piero Renato Costa León «Ethnonyms, demonyms and colonial processes in the colonial Hispanic Americas: Criteria determining the (in) correctness of usage».

Така конференція є важливою подією в академічному середовищі. Вона служить ключовим форумом для поширення передових ономастичних досліджень, обміну науковими уявленнями і вивчення актуальних питань в галузі ономастики. Зібрання дослідників для представлення новітніх розробок різних ономастичних спрямувань підкреслює важливість конференції як платформи для інтелектуальної дискусії і розвитку ономастики як науки, що сприяє міжнародному науковому діалогу та загальному прогресу ономастичних досліджень, які охоплюють також популяризацію української ономастики.

В. Ю. Неклесова

*доктор філологічних наук,
професор кафедри граматики англійської мови
Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова*

NAMES IN THE ECONOMY 7

В Університеті Верони 28–29 вересня 2023 року відбувся Сьомий симпозиум «**Names in the Economy**», темою якого було обрано «Names in Times of Crisis: age of pandemics, energetic deficiency, and war».

Конференція виявилася досить камерною — всього 19 доповідей, проте їх тематика торкалася буття власних назв в надзвичайно важкі для людства часи, що сприяє актуальності таких **досліджень**. Доповіді за підтемами розподілилися на такі, що пов'язані з **пандемією ковіду**: D. Poli «L'agenda concettuale nella costruzione narrativa della crisi pandemica», H. Wochele «Corona-Extra: erfolgte und nicht erfolgte Umbenennungen im Zuge der Coronakrise und die Rolle politischer Umstände», O. Karpenko & V. Neklesova «Memetisation of Ergonyms: Age of Pandemy», O. Felecan, D. Felecan & A. Bugheşiu «Commercial Names during the Covid-19 Pandemic», D. Felecan «The Insularity of (Post-)Pandemic Individuals on the Lexical-Semantic Level»; з **військовою** тематикою: A. Gałkowski «I nomi commerciali di giocattoli e modelli d'intrattenimento usati come imitazioni di armi e altri oggetti militari», I. Baranov «Zigns of War»; з **екологічними проблемами**: E. Pihl «New values forming the names within the European market of sustainable energy?», F. Longobardi «La consapevolezza climatica nel riposizionamento del brand: Instagram e il nuovo lessico della sostenibilità energetica», S. Heinemann «Environmentally sustainable mobility with toasters and sailboats? On advertising electromobility by French and Italian car manufacturers», P. Cotticelli-Kurras «Bio, green and sustainable production: the case of Migros», F. Cotugno, S. Merlin Defanti & V. Pisaniello «To bio or not to bio: A linguistic survey on green policies in commerce»; а також з **загальною кризовою** проблематикою, яка віддзеркалюється в прагматонімах та ергонімах: D. Solling «Individuelle Namensgebung von Fahrzeugen in Schweden in Krisenzeiten», A. Bergien «Rebrands involving name change to express political positions», A. Lobin «Branding between country-of-origin-effect and frenchwashing: linguistic perspectives», S. Reimann «Tanz der Nordlichter, Saunahonig und Polarsommerzauber — Deutschsprachige Produktnamen mit Nord-Touch», P. Sjöblom «Arguing responsibility and sustainability in the name stories of Finnish textile companies», L. Gustafsson «Cosmetics names as a resource for positioning the manufacturers in the discourse of luxury

and sustainability», M. A. Rieger «Green, Fair, Responsible. Promoting sustainable safari holidays in Tanzania».

Ця конференція має важливе значення для розуміння трансформацій у функціонуванні власних назв в період численних загальнолюдських криз останнього часу. Дослідження з ономастики на цьому заході висвітлюють, як імена адаптуються до змін у суспільстві, економіці та культурі під час кризових ситуацій. Аналіз власних назв у контексті загальнолюдських та індивідуальних криз розкриває їхню роль у відтворенні соціального ідентифікаційного контексту, а також вплив на комунікацію та сприйняття. Висвітлення цих аспектів на конференції розширює наукове розуміння змін у використанні власних назв у важливий період суспільних та культурних трансформацій.

О. Ю. Карпенко

доктор філологічних наук,

професор,

завідувач кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Карпенко Олена Юріївна

Електронна пошта: elena_karpenko@ukr.net

Адреса: 65058, м. Одеса, Французький бульвар, 24/26, каб.131, 132,
кафедра граматики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Збірник розміщується на сайті електронних видань бібліотеки імені Вернадського: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/zzo, на сайті Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова в електронному архіві-репозитарії: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/1779>, на сайтах: www.zzo.onu.edu.ua; www.karpenko.in.ua.

CONTACT INFORMATION

Karpenko Olena Yuriiivna

Email: elena_karpenko@ukr.net

Address: 65058, Odesa, French Boulevard, 24/26, rooms 131, 132,
English Grammar Department

Odesa I. I. Mechnikov National University

The journal is available on the website of electronic editions of the Vernadsky Library: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/zzo, on the website of the Scientific Library of Odesa I. I. Mechnikov National University in the electronic archive-repository: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/1779>, on the websites: www.zzo.onu.edu.ua; www.karpenko.in.ua.

ЗМІСТ

Вербич Святослав

Тіра — Білгород — Аспрокастро...: етнічна історія регіону,
відображена у варіантних назвах міста 5

Іванова Албена, Кельбсчева Вероніка, Йосифова Єлена

Спортни термини в англійски език от областта
на бодибилдинг и фитнес, съдържащи елемент етноним 23

Карпенко Олена, Неклесова Валерія, Ткаченко Ганна

Reverse Onymic Dictionary Across 15 Years 40

Петкова Гергана

Украински лични имена с латински произход, образувани
от римско митологично име 82

Прадід Юрій

«Рибні» прізвища в українській мові: особливості творення,
територіальна поширеність. 1. Карась (карас) 98

ХРОНІКИ

О. Ю. Карпенко. XX Всеукраїнська ономастична конференція,
присвячена 90-річчю від дня народження члена-
кореспондента НАН України Василя Васильовича Німчука 125

В. Ю. Неклесова. Міжнародна наукова конференція
«Подвижник української науки зі Срібної землі»,
присвячена 90-літтю з дня народження члена-кореспондента
НАН України, доктора філологічних наук, професора
Василя Німчука 127

В. Ю. Неклесова. The Sixth International Conference
in Onomastics «Name and Naming» ICONN 6 129

О. Ю. Карпенко. Names in the Economy 7 131

Контактна інформація 133

Рекомендовано до друку вченою радою Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (*протокол № 6 від 19.12.2023 р.*)

Галузь і проблематика: висвітлення питань теорії та розкриття джерельної бази досліджень української та загальної ономастики, зокрема літературної

Мова видання: українська, англійська та інші офіційні мови Європейського Союзу

Журнал реферується та індексується в наступних базах даних: Архів-репозитарій ОНУ імені І. І. Мечникова; «Наукова періодика України» НБ України імені В. І. Вернадського; Україніка наукова; Index Copernicus International Journals Master List; Google Академія; WorldCat; Base-search

Збірник зареєстровано в Державному комітеті телебачення і радіомовлення України 05.07.2004 р. Свідоцтво: серія КВ № 8934

*Українською, англійською та іншими офіційними мовами
Європейського Союзу*

Відповідальний за випуск
О. Ю. Карпенко

Тираж 300 прим. Зам. № 145.

Адреса редакційної колегії:
65058, м. Одеса, Французький бульвар, 24/26, каб. 131, 132,
кафедра граматики англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
e-mail: elena_karpenko@ukr.net

Видавництво і друкарня «Астропринт»
65091, м. Одеса, вул. Разумовська, 21
Тел.: (0482) 37-14-25, 33-07-17, (048) 7-855-855
e-mail: astro_print@ukr.net
www.astroprint.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373 від 28.05.2003 р.